

ผลของดนตรีประจำรายการที่คุ้นเคยที่มีต่อการระลึกถึงรายการวิทยุ

นาย วัลลภ เจียรสถิตย์

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทสาขาสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน ภาควิชาการสื่อสารมวลชน

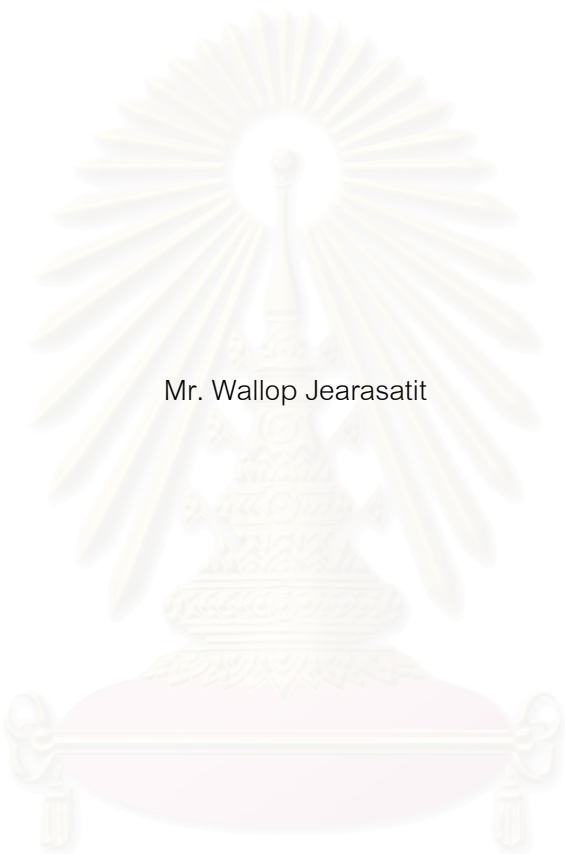
คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2547

ISBN 974-53-2139-7

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE EFFECTS OF FAMILIAR THEME MUSIC ON RADIO PROGRAM RECALL

Mr. Wallop Jearasatit

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Master of Arts in Mass Communication

Department of Mass Communication

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2004

ISBN 974-53-2139-7

หัวข้อวิทยานิพนธ์

โดย

สาขาวิชา

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผลของดนตรีประจำรายการที่คุ้นเคยที่มีต่อการระลึกถึงรายการวิทยุ

นาย วัลลภ เกียรติชัย

การสื่อสารมวลชน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ โอปาร วงศ์บ้านคู่

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

..... คณบดีคณะนิเทศศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร.พีระ จิรโสภณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อุบลรัตน์ ศิริชูวงศ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ โอปาร วงศ์บ้านคู่)

..... กรรมการ

(อาจารย์ จุมพล ทองตัน)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วัลลภ เกียรติศักดิ์ : ผลของดนตรีประจำรายการที่คุ้นเคยที่มีต่อการระลึกถึงรายการวิทยุ.
(THE EFFECTS OF FAMILIAR THEME MUSIC ON RADIO PROGRAM RECALL)
อ. ที่ปรึกษา : ผศ. โอปาร วงศ์บ้านคู่, 88 หน้า. ISBN 974-53-2139-7.

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการระลึก ประเภท, ชื่อ และเนื้อหาของรายการ ระหว่างการใช้ดนตรีประจำรายการที่คุ้นเคย และ ที่ไม่คุ้นเคย ว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร ซึ่งเป็นการศึกษาในลักษณะ Pilot Study โดยใช้วิธีศึกษาเชิงทดลอง (Experimental Study) แบบ Post Test Only มีกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตทั้งชายและหญิง อายุระหว่าง 18-22 ปี รวม 50 คน มีตัวแปรอิสระคือ รายการที่ใช้เพลงประจำรายการที่คุ้นเคย และรายการที่ใช้เพลงประจำรายการที่ไม่คุ้นเคย ตัวแปรตามคือประสิทธิภาพในการระลึกรายการ ของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้การเปรียบเทียบค่าสัดส่วนที่ได้จากการทดลอง (Chi-square)

ผลการวิจัยพบว่า สัดส่วนของการระลึกได้ในกลุ่มที่ได้ฟังรายการที่มีเพลงประจำรายการเป็นที่คุ้นเคย มากกว่า กลุ่มที่ได้ฟังรายการที่มีเพลงประจำรายการไม่เป็นที่คุ้นเคย แต่มากกว่าในอัตราที่ต่ำ ซึ่งในทางสถิติไม่ถือว่ามีนัยสำคัญ (มีค่านัยสำคัญ เกิน 0.05 ตามที่ได้กำหนดไว้) ดังนั้นจึงไม่สามารถยืนยันตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวโดยสรุปคือ รายการที่ใช้ดนตรีประจำรายการที่คุ้นเคย ไม่สามารถทำให้กลุ่มตัวอย่างเกิดการระลึกถึง ประเภท, ชื่อ และเนื้อหา ของรายการ ได้มากกว่ารายการที่ใช้ดนตรีประจำรายการที่ไม่คุ้นเคย ทั้งนี้สาเหตุที่ทำให้ดนตรีประจำรายการที่คุ้นเคยไม่สามารถใช้เป็นเครื่องมือช่วยจำที่ดีว่าดนตรีที่ไม่คุ้นเคยเกิดขึ้นจากการที่ กลุ่มตัวอย่างเคยได้ฟังดนตรีที่คุ้นเคยมาหลายครั้งจากหลายรายการ รวมไปถึงอาจจะเคยได้ยินจากแหล่งอื่น ๆ ที่ไม่ใช่รายการวิทยุอีก (ซึ่งเป็นเหตุทำให้รู้สึกคุ้นเคย) จึงทำให้สับสนและไม่สามารถระบุได้ว่าดนตรีดังกล่าวเป็นดนตรีประจำรายการใด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด “Interference Effect” ที่ได้ตั้งนิยามไว้ว่า ความคล้ายคลึงกันของสารที่อาจก่อให้เกิดการรบกวนความจำของผู้รับสาร โดยยับยั้งการระลึกได้

ภาควิชา การสื่อสารมวลชน

ลายมือชื่อนิติ.....

สาขาวิชา การสื่อสารมวลชน

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ปีการศึกษา 2547

4485121828 : MAJOR MASS COMMUNICATION

KEY WORD: RECALL / RADIO PROGRAM / THEME MUSIC / FAMILIAR / COMPARE

WALLOP JEARSATIT : THE EFFECTS OF FAMILIAR THEME MUSIC ON RADIO PROGRAM RECALL. THESIS ADVISOR : OLARN WONGBANDU, 88pp. ISBN 974-53-2139-7.

This is a pilot study using experimental research method based on post test sampling of 50 male and female between 18-22 years old from Suan Dusit Rajabhat University. The independent variables are the radio programs that contain familiar theme music and the radio programs that contain unfamiliar theme music. The dependent variables are the effectiveness in recalling of sample. The study use the comparison of ration scale from Chi-Square statistical test. The assumption of this thesis is to study the effectiveness in recalling a category, a name and a content of radio program between using of familiar theme music and unfamiliar one.

The research found that the radio program which has familiar theme music is more likely to be recalled than the one that does not have. However, the differences of the statistics between both factors are low which is not significant in statistical term. (significance more than 0.05 as noted) As a result, this research cannot prove the assumption. In conclusion the radio program that use a familiar theme music cannot influence the audience to recall a name, a category or a content of the program more than the program that use unfamiliar theme music. The reason why the familiar theme music did not work as a mnemonic device is, for example, the group might have heard the familiar theme music from many radio programs which include other sources besides the program under our experimentation. (the reason they are familiar with the theme music) Therefore, the confusion might occur from hearing the same theme music from their past experiences. The audience cannot identify which one is a real theme music of each radio program.

Department Mass Communication.

Student's signature.....

Field of study Mass Communication.

Advisor's signature.....

Academic year 2004

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลือ และความกรุณา จากผู้ช่วยศาสตราจารย์ โอฬาร วงศ์บ้านคู่ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุงแก้ไขจนสมบูรณ์, อาจารย์ชูวิทย์ ยุระยง อาจารย์ที่ปรึกษาชมรมดนตรีสากลสโมสรนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้ให้คำปรึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความรู้ทางด้านดนตรี รวมทั้งด้วยความอนุเคราะห์จาก รศ.ดร. อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ อาจารย์จุมพล ทองตัน กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้สละเวลาในการรับฟังและให้คำแนะนำแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในงานวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของคณาจารย์ทุกท่านอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ อาจารย์ขจีณูช เซาวนปรีชา และ อาจารย์นราธิป ธรรมวงศา อาจารย์โปรแกรมภาษาอังกฤษธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ รวมทั้งอาจารย์ปัญญา อนันตรนาชัย อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ศูนย์การศึกษานอกสถาบัน ศูนย์ดุสิตพัฒนศึกษการ ที่ได้เอื้อเฟื้อสถานที่ รวมไปถึงได้ให้ความร่วมมือในการวิจัยเป็นอย่างดี

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ได้ให้โอกาสทางการศึกษารวมถึงการอบรมสั่งสอนเลี้ยงดูมาโดยตลอด และเหนือสิ่งอื่นใด ขอขอบคุณพระเจ้า ผู้อยู่เบื้องหลังความสำเร็จของวิทยานิพนธ์เล่มนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ปัญหานำการวิจัย.....	8
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	8
สมมติฐาน.....	9
ขอบเขตของการวิจัย.....	9
นิยามศัพท์.....	11
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	12
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	14
แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวกับความจำ เครื่องมือช่วยจำ และการระลึก.....	15
แนวคิดที่ 1 The multiple store approach.....	15
แนวคิดที่ 2 ความจำมีเพียงระบบเดียว.....	18
แนวคิดที่ 3 คือ The activation model.....	19
การวัดการระลึกและการวัดการจำได้.....	21
แนวคิด ทฤษฎี ทางด้านดนตรี.....	25
ประสบการณ์ดนตรี.....	26
องค์ประกอบของดนตรี.....	26
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	34
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	36
รูปแบบการวิจัย.....	38
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย.....	39
กลุ่มตัวอย่าง.....	39

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	39
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	39
การทดสอบความน่าเชื่อถือของเครื่องมือ.....	40
การดำเนินการทดลอง.....	44
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	46
การนำเสนอผลการทดลอง.....	46
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	47
ผลการวิเคราะห์.....	47
ส่วนที่1 กราฟ และ ตารางแสดงการเปรียบเทียบสัดส่วน.....	48
สมมติฐานข้อที่ 1.....	48
สมมติฐานข้อที่ 2.....	60
สมมติฐานข้อที่ 3.....	72
ส่วนที่ 2 รายงานการสนทนากันภายในกลุ่มตัวอย่างจากการสอบถาม และสังเกตของผู้วิจัย.....	82
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	86
สรุปผลการวิจัย.....	86
อภิปรายผลการวิจัย.....	88
ข้อจำกัดในการวิจัย.....	89
ข้อเสนอแนะ.....	89
รายการอ้างอิง.....	91
ภาคผนวก.....	93
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	110

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	รูปแบบการวิจัยและจำนวนกลุ่มตัวอย่าง.....	38
2	อารมณ์ และความรู้สึกของผู้เข้าร่วมการวิจัยที่มีต่อดนตรีที่คุ้นเคย.....	41
3	องค์ประกอบทางด้านดนตรีที่เปลี่ยนไประหว่างดนตรีที่คุ้นเคยและดนตรีที่ไม่คุ้นเคย....	43
4	การทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนระหว่างกลุ่มคุ้นเคยและกลุ่มไม่คุ้นเคย ในการระลึกเสรีที่มีต่อประเภทของรายการที่1(เคล็ดลับตำรับไทย).....	49
5	การทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนระหว่างกลุ่มคุ้นเคยและกลุ่มไม่คุ้นเคย ในการระลึกแบบมีตัวนะที่มีต่อประเภทของรายการที่1(เคล็ดลับตำรับไทย).....	51
6	การทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนระหว่างกลุ่มคุ้นเคยและกลุ่มไม่คุ้นเคย ในการระลึกเสรีที่มีต่อประเภทของรายการที่ 2 (บันเทิงข้าว).....	53
7	การทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนระหว่างกลุ่มคุ้นเคยและกลุ่มไม่คุ้นเคย ในการระลึกแบบมีตัวนะที่มีต่อประเภทของรายการที่ 2 (บันเทิงข้าว).....	55
8	การทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนระหว่างกลุ่มคุ้นเคยและกลุ่มไม่คุ้นเคย ในการระลึกเสรีที่มีต่อประเภทของรายการที่ 3 (มายากลมายาโงง).....	57
9	การทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนระหว่างกลุ่มคุ้นเคยและกลุ่มไม่คุ้นเคย ในการระลึกแบบมีตัวนะที่มีต่อประเภทของรายการที่ 3 (มายากลมายาโงง)	59
10	การทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนระหว่างกลุ่มคุ้นเคยและกลุ่มไม่คุ้นเคย ในการระลึกเสรีที่มีต่อชื่อของรายการที่1(เคล็ดลับตำรับไทย).....	61
11	การทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนระหว่างกลุ่มคุ้นเคยและกลุ่มไม่คุ้นเคย ในการระลึกแบบมีตัวนะที่มีต่อชื่อของรายการที่1(เคล็ดลับตำรับไทย).....	63
12	การทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนระหว่างกลุ่มคุ้นเคยและกลุ่มไม่คุ้นเคย ในการระลึกเสรีที่มีต่อชื่อของรายการที่ 2 (บันเทิงข้าว).....	65
13	การทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนระหว่างกลุ่มคุ้นเคยและกลุ่มไม่คุ้นเคย ในการระลึกแบบมีตัวนะที่มีต่อชื่อของรายการที่ 2 (บันเทิงข้าว).....	67
14	การทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนระหว่างกลุ่มคุ้นเคยและกลุ่มไม่คุ้นเคย ในการระลึกเสรีที่มีต่อชื่อของรายการที่ 3 (มายากลมายาโงง).....	69
15	การทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนระหว่างกลุ่มคุ้นเคยและกลุ่มไม่คุ้นเคย ในการระลึกแบบมีตัวนะที่มีต่อชื่อของรายการที่ 3 (มายากลมายาโงง).....	71

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
16 การทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนระหว่างกลุ่มคู้้นเคยและกลุ่มไม่คู้้นเคย ในการระลึกเสรีที่มีต่อเนื้อหาของรายการที่ 1 (เคล็ดลับตำรับไทย).....	73
17 การทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนระหว่างกลุ่มคู้้นเคยและกลุ่มไม่คู้้นเคย ในการระลึกแบบมีตัวแนะที่มีต่อเนื้อหาของรายการที่ 1 (เคล็ดลับตำรับไทย).....	75
18 การทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนระหว่างกลุ่มคู้้นเคยและกลุ่มไม่คู้้นเคย ในการระลึกเสรีที่มีต่อเนื้อหาของรายการที่ 2 (บันเทิงข้าว).....	77
19 การทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนระหว่างกลุ่มคู้้นเคยและกลุ่มไม่คู้้นเคย ในการระลึกแบบมีตัวแนะที่มีต่อเนื้อหาของรายการที่ 2 (บันเทิงข้าว).....	79
20 การทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนระหว่างกลุ่มคู้้นเคยและกลุ่มไม่คู้้นเคย ในการระลึกเสรีที่มีต่อเนื้อหาของรายการที่ 3 (มายากลมายาโอง).....	81
21 การทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนระหว่างกลุ่มคู้้นเคยและกลุ่มไม่คู้้นเคย ในการระลึกแบบมีตัวแนะที่มีต่อเนื้อหาของรายการที่ 3 (มายากลมายาโอง).....	83

สารบัญภาพ

ภาพประกอบ	หน้า
1 แสดงระบบความจำ.....	16
2 โค้งลำดับที่.....	22
3 ปราบกฏการณ์โค้งความจำ.....	23
4 ผลเปรียบเทียบระหว่างการระลึกเสรีและการระลึกตามตัวนะ.....	24
5 ประสบการณ์ดนตรี.....	26
6 โน้ตเพลงค้างคาวกินกล้วย.....	41
7 โน้ตเพลง Washington Post.....	42
8 โน้ตเพลง The Stars and Stripes Forever.....	42
9 การทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนระหว่างกลุ่มคุ้นเคยและกลุ่มไม่คุ้นเคย ในการระลึกเสรีที่มีต่อประเภทของรายการที่ 1 (เคล็ดลับตำรับไทย).....	48
10 การทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนระหว่างกลุ่มคุ้นเคยและกลุ่มไม่คุ้นเคย ในการระลึกแบบมีตัวนะที่มีต่อประเภทของรายการที่ 1 (เคล็ดลับตำรับไทย).....	50
11 การทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนระหว่างกลุ่มคุ้นเคยและกลุ่มไม่คุ้นเคย ในการระลึกเสรีที่มีต่อประเภทของรายการที่ 2 (บันเทิงข้าว).....	52
12 การทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนระหว่างกลุ่มคุ้นเคยและกลุ่มไม่คุ้นเคย ในการระลึกแบบมีตัวนะที่มีต่อประเภทของรายการที่ 2 (บันเทิงข้าว).....	54
13 การทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนระหว่างกลุ่มคุ้นเคยและกลุ่มไม่คุ้นเคย ในการระลึกเสรีที่มีต่อประเภทของรายการที่ 3 (มายากลมายาโอง).....	56
14 การทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนระหว่างกลุ่มคุ้นเคยและกลุ่มไม่คุ้นเคย ในการระลึกแบบมีตัวนะที่มีต่อประเภทของรายการที่ 3 (มายากลมายาโอง).....	58
15 การทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนระหว่างกลุ่มคุ้นเคยและกลุ่มไม่คุ้นเคย ในการระลึกเสรีที่มีต่อชื่อของรายการที่ 1 (เคล็ดลับตำรับไทย).....	60
16 การทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนระหว่างกลุ่มคุ้นเคยและกลุ่มไม่คุ้นเคย ในการระลึกแบบมีตัวนะที่มีต่อชื่อของรายการที่ 1 (เคล็ดลับตำรับไทย).....	62
17 การทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนระหว่างกลุ่มคุ้นเคยและกลุ่มไม่คุ้นเคย ในการระลึกเสรีที่มีต่อชื่อของรายการที่ 2 (บันเทิงข้าว).....	64
18 การทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนระหว่างกลุ่มคุ้นเคยและกลุ่มไม่คุ้นเคย ในการระลึกแบบมีตัวนะที่มีต่อชื่อของรายการที่ 2 (บันเทิงข้าว).....	66

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
19 การทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนระหว่างกลุ่มคุ้นเคยและกลุ่มไม่คุ้นเคย ในการระลึกเสรีที่มีต่อชื่อของรายการที่ 3 (มายากลมายา โกง).....	68
20 การทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนระหว่างกลุ่มคุ้นเคยและกลุ่มไม่คุ้นเคย ในการระลึกแบบมีตัวแฉะที่มีต่อชื่อของรายการที่ 3 (มายากลมายา โกง).....	70
21 การทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนระหว่างกลุ่มคุ้นเคยและกลุ่มไม่คุ้นเคย ในการระลึกเสรีที่มีต่อเนื้อหาของรายการที่ 1 (เคล็ดลับตำรับไทย).....	72
22 การทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนระหว่างกลุ่มกลุ่มคุ้นเคยและกลุ่มไม่คุ้นเคย ในการระลึกแบบมีตัวแฉะที่มีต่อเนื้อหาของรายการที่ 1 (เคล็ดลับตำรับไทย).....	74
23 การทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนระหว่างกลุ่มคุ้นเคยและกลุ่มไม่คุ้นเคย ในการระลึกเสรีที่มีต่อเนื้อหาของรายการที่ 2 (บันเทิงข้าว).....	76
24 การทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนระหว่างกลุ่มกลุ่มคุ้นเคยและกลุ่มไม่คุ้นเคย ในการระลึกแบบมีตัวแฉะที่มีต่อเนื้อหาของรายการที่ 2 (บันเทิงข้าว).....	78
25 การทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนระหว่างกลุ่มคุ้นเคยและกลุ่มไม่คุ้นเคย ในการระลึกเสรีที่มีต่อเนื้อหาของรายการที่ 3 (มายากลมายา โกง).....	80
26 การทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนระหว่างกลุ่มคุ้นเคยและกลุ่มไม่คุ้นเคย ในการระลึกแบบมีตัวแฉะที่มีต่อเนื้อหาของรายการที่ 3 (มายากลมายา โกง).....	82

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

“.....

นั่นก็เหตุด้วยมนต์สถนัคเนว ฟังเสียงดนตรีแจ้วแว่วเสียงใส
 ดูแต่ฝูงม้าเถื่อนที่กลางไพร ซึ่งมิเคยมีใครได้ปรีอปรน
 ต่างกระโดดโลดก้องคะนองศึก อีกที่ก็เร่รอนพล่านทุกหน
 ยามได้ยินแตรเป่าเร้ากลางพน หรือวิมลดนตรีกระทบกรรม
 ก็มักหยุดยั้งยั้งทั้งคณา และนัยน์ตาเพ่งอยู่ไม่ผายผัน
 เพราะยินเพราะเสนาะศัพท์จับใจมัน เหตุฉะนั้นจึงจินตวิ
 ว่าออร์เฟียสผู้ฉลาดอาจคิดพิณ เรียกก่อนหิน, พุกกษา, วารีศรี
 เพราะสิ่งใดแม้ไม่มีชีวิต หรือชั่วช้ากาลิแสนสามานย์
 ก็แพกพิศธรรมดาเวลาที่ ยินดนตรีบรรเลงเพลงสมาน
 ชนิดที่ไม่มีดนตรีกาล ในสันดาลเป็นคนชอบกลนัก
 อีกใครฟังดนตรีไม่เห็นเพราะ เขานั้นเหมาะคิดขบถอัปลักษณ์
 หรืออุบายมุ่งร้ายฉมังนัก มโนหนักมีดมัวเหมือนราตรี
 และดวงใจย่อมดำสกปรกราวนรกชนเช่นกล่าวมานี้
 ไม่ควรใครไว้ใจในโลกนี้ เจ้าจงฟังดนตรีเถิดชื่นใจ “

จากบทพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ชำงดั้นชี้ให้เห็นว่า ถ้ามนุษย์ขาดเสียงเพลงเป็นเครื่องประเทืองอารมณ์แล้ว ก็จะทำให้เขาผู้นั้นขาดสุนทรียะ เพลงจึงมีบทบาทสำคัญต่อชีวิตประจำวันของคนเรา ถ้าขาดเสียงเพลงก็จะทำให้คนเราอยู่อย่างแห้งแล้งจิตใจไม่ละเอียดอ่อน (สมโภช รอดบุญ , สัมภาษณ์ อ่างใน เกษรา ศรีบุญ 2530 : 25)

เพลง เป็นศิลปะแขนงหนึ่งที่ผูกพันกับชีวิตมนุษย์มาตั้งแต่อดีตการ เพลงเป็นสิ่งที่มีความมานานแล้วและก่อนจะมีเพลง มนุษย์ได้กำหนดศิลปะเกี่ยวกับเสียงขึ้นมา โดยเริ่มจากการเลียนเสียงสัตว์ เพื่อประโยชน์ในการล่าสัตว์ บทสวดอ่อนหวานพระเจ้าให้คุ้มครองภัยจากธรรมชาติ จังหวะและทำนองเกิดจากความรัก ตลอดจนบทโหรีร้องลั่นกลองรบ ที่เกิดจากสติปัญญาอันสูงส่งที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้นมาจนกลายเป็นเพลงปลุกใจ เพลงจึงถือได้ว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่าต่อวิถีชีวิตของมนุษย์มาทุกยุคทุกสมัย

เพลงเป็นเสมือนเครื่องมือที่กวีหรือผู้แต่งใส่อารมณ์ความคิด หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นรอบตัวเขา เป็นภาพประวัติศาสตร์ในแต่ละยุคแต่ละสมัย เปรียบเสมือนวรรณกรรมที่มีทำนองของสังคม และเพลงสามารถสื่อสารกับผู้ฟังในสังคมนั้น ๆ อย่างง่ายดายและสามารถเข้าใจได้อย่างลึกซึ้ง ในปัจจุบันเพลงมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมากมาย โดยเฉพาะในประเทศไทย ได้เริ่มมีวิวัฒนาการเพลงทั้งในด้านคำร้อง ทำนอง จังหวะ จากเดิมที่เป็นเพลงกล่อมลูก เพลงสวด เพลงไทยเดิมสมัยสุโขทัยหรืออยุธยา มีลักษณะการใช้คำร้อง ทำนอง จังหวะที่เรียบง่าย ใช้เครื่องดนตรีน้อย ใช้นักดนตรีหรือนักร้องน้อย คำร้องมีสัมผัสบ้าง แต่ยังไม่เน้นความประณีตของฉันทลักษณ์ (ศุภย พันธ์โกมล , 2537 : 2) ต่อมาเพลงเริ่มมีการพัฒนามากขึ้นเนื่องจากได้รับอิทธิพลจากเพื่อนบ้านข้างเคียง เช่น พม่า ลาว เขมร ทำให้เพลงไทยเดิมได้มีการปรับคำร้องให้มีความประณีตด้านฉันทลักษณ์ ทำนองที่ทันสมัย เครื่องดนตรีหลายชิ้น ลีลาการร้องที่มีการเอื้อนมากขึ้น และหลังจากที่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ได้มีการติดต่อกับชาวตะวันตก อิทธิพลของดนตรีตะวันตกก็ได้เริ่มเข้ามามีบทบาทตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทำให้รูปแบบของดนตรีหรือเพลงมีลักษณะดังเช่นในปัจจุบัน เช่น เพลงไทยสากล เพลงลูกทุ่ง จนแทบไม่เหลือเค้าของเพลงไทยเดิมเลย

ในปัจจุบัน ได้มีการทำวิจัยในเรื่อง ปฏิกริยาของคนที่มีต่อเสียงดนตรี เพิ่มมากขึ้น ทีมนักวิจัยของแคนาดา ในสถาบันประสาทวิทยามอนทรีออล (Montreal Neurological Institute) พบว่า ปฏิกริยาของคนเราที่มีต่อเสียงดนตรีนั้น อยู่ในระดับสติปัญญา เทียบเท่ากับเรื่องเพศ, อาหาร, และแม้แต่ยาเสพติด และเป็นสิ่งที่มีประโยชน์มากกว่ามีโทษ

นักวิจัย โรเบิร์ต ซาโตรเร่ และคณะจากมหาวิทยาลัยแม็คกิลล์ ซึ่งศึกษาเรื่องผลกระทบของดนตรีต่อสมองของมนุษย์เป็นเวลากว่า 2 ศตวรรษแล้ว และครั้งล่าสุด ก็มีหลักฐาน

ยืนยันเรื่องนี้ โดยการอ่านปฏิกริยาของสมองที่มีกับเสียงดนตรี ไม่ว่าจะเป็นเครื่องอ่านสนามแม่เหล็กไฟฟ้า (เอ็มอาร์ไอ) หรือเครื่องแสดงภาพสมอง (พีอีที) สิ่งทีพบก็คือ สมองส่วนทีมีปฏิกริยากับเสียงสูง-ต่ำ สั้น-ยาว และท่วงทำนองของดนตรี ก็เป็นสมองส่วนเดียวกับทีมีปฏิกริยากับความสัมพันธ์ทางเพศ, อาหารทีชอบ และยาเสพติด

โดยการทดลองพบว่า แม้แต่เพลงพื้นๆ ทีเด็กๆ ร้องกันเล่น ยังสามารถทำให้เส้นประสาทในสมองปล่อยประจุไฟฟ้าออกมาจากทั้งสองฟากของสมอง นอกจากนั้นสมองในส่วนความจำ และในส่วนของตรรกะ ซึ่งธรรมชาติจะประมวลผลเกี่ยวกับคำ และเหตุผลของเรา ก็ยังปล่อยประจุไฟฟ้าออกมาด้วย พร้อมๆ กับสมองในส่วนฐาน ซึ่งเป็นส่วนทีแสดงออกทางอารมณ์ทีมีปฏิกริยา

ผลการทดลองทีโด่งดังของทีมาซาโตรุเร่ จากมหาวิทยาลัยเม็คกิลล์ ครั้งนี้ ก็ใช้นักเรียนดนตรีชั้นสูง 10 คนเป็นผู้ทดสอบ โดยนักเรียนดนตรีเหล่านี้จะถูกขอให้เล่นเพลงโปรดของแต่ละคน รวมทั้งเพลงโปรดของผู้เข้าทดลองคนอื่นด้วย ซึ่งในจำนวนเพลงเหล่านี้ ก็มีเพลงคลาสสิก 'อะดาจิโอ' ของชามูเอล บาร์เบอร์ สำหรับเครื่องสาย และเพลง 'เปียโน คอนแชร์โต หมายเลข 3 ในคีย์ ดี ไมเนอร์' ของร็คมานีโนฟ โดยผู้เข้ารับการทดลองแต่ละคนจะเล่นบางท่อนของเพลงทีตัวเองชอบ และเพลงทีคนอื่นชอบ ในขณะที่นักวิทยาศาสตร์ก็จะติดตั้งเครื่องสแกนสมอง, อุปกรณ์ตรวจแรงดันโลหิต, อุปกรณ์วัดคลื่นหัวใจ และคลื่นสมอง อุปกรณ์วัดเหงื่อ และอุณหภูมิของผิวหนัง

ผลการอ่านค่าจากอุปกรณ์เหล่านี้ พบว่า ผู้เข้าทดลองมีปฏิกริยากับเพลงทีได้ยินทุกคน โดยเส้นสัญญาณชีวิตเพิ่มสูงขึ้น 77% ซึ่งสัญญาณเหล่านี้ประกอบด้วยหลายส่วน โดยเฉพาะในส่วนของเลือดทีสูบฉีดเข้าไปในบริเวณเซลล์สมองเกิดประกายไฟฟ้า ซึ่งก็ปรากฏว่าประสาท 10 จุดต่างกัันมีปฏิกริยาต่อเสียงดนตรี และบริเวณประสาททีมีปฏิกริยากับเสียงดนตรีเหล่านี้ ก็รวมถึงสมองส่วนทีมีปฏิกริยาในเรื่องเพศ, อาหารทีชอบ (ซ็อกโกแลต) และยาเสพติดด้วย ขณะเดียวกันเลือดก็ไม่วไปเลี้ยงสมองส่วนทีเกี่ยวข้องกับความสุข และความกลัว ซึ่งไม่มีปฏิกริยาใดๆ เกิดขึ้น ซาโตรุเร่ สรุปในรายงานว่า "ดนตรีเป็นเหมือนรางวัลทางอารมณ์ และกระตุ้นให้ร่างกายตอบสนองในลักษณะเดียวกับทีมันตอบสนองในเรื่องเพศ, อาหารทีชอบ หรือการใช้ยาเสพติด" ขณะเดียวกันเขาก็รู้สึกแปลกใจกัันผลลัพท์ทีได้ เนื่องจากดนตรีนั้นเป็นเสียงทีจับต้องไม่วได้ ไม่วได้มีความสำคัญกัันความอยู่รอดของชีวิต ไม่วได้เป็นสารเคมีใดๆ ทีจะไปกระตุ้นสมองเลย แต่กลับให้ผลเหมือนกันได้ ซึ่งก็แปลว่า เซลล์ประสาทในสมองของคนเรานั้น รู้จักดนตรีมาตั้งแต่แรกเกิดแล้ว เพราะเมื่อเด็กได้ยินเสียงดนตรี ก็จรร้องตาม ไม่ว่าจะถูกหรือผิด ซึ่งแสดงว่าเด็กสามารถคล้อยตามเสียงนั้นได้ โดยทีไม่จำเป็นต้องเรียน ผิดกัันภาษา หรือคณิตศาสตร์

ด้วยเหตุนี้เอง คนส่วนใหญ่แม้จะไม่ได้เรียนดนตรี ก็สามารถที่จะร้องเพลง และ แยกแยะทำนองเพลงได้ แยกแยะเสียงสูงต่ำ และชนิดของเครื่องดนตรีได้เอง โดยไม่ต้องไปเรียน เหมือนกับว่ามันเป็นสัญชาตญาณ

ซาโตรุโร่ บอกว่า "ดนตรีนั้นเกี่ยวข้องกับการรับรู้, ความจำ, อารมณ์, และการ เคลื่อนไหวร่างกาย โดยดนตรีนั้นทำให้สมองในส่วนต่างๆ กันทำหน้าที่ประสานกัน และสมอง คนเราก็คาดหวังเสียงที่เป็นท่วงทำนอง ไม่ใช่แบบเสียงสุม โดยไม่มีรูปแบบหรือโครงสร้างใดๆ เลย เพราะถ้าเป็นเช่นนั้น สมองก็จะรับรู้ในฐานะของ 'เสียงเอ็ดตะโร' และไม่ได้ให้ความสำคัญ" ขณะเดียวกัน สมองก็คาดหวังเสียง และท่วงทำนองที่ไม่ราบเรียบจนน่าเบื่อด้วยเช่นกัน

นอกจากนั้น ซาโตรุโร่ และอิสซาเบล เปเรสต์ นักจิตประสาทวิทยาของ มหาวิทยาลัยมอนทรีออล ยังร่วมกันศึกษาในเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับดนตรี และสมองอีกหลายด้าน และเผยแพร่รายงานในชื่อ 'รากฐานทางชีววิทยาของดนตรี' และในรายงานนั้น บางส่วนก็สรุป ความว่า

- สมองของนักดนตรี โดยเฉพาะนักดนตรีที่เริ่มเล่นอย่างจริงจังก่อนอายุ 7 ขวบ จะมีกลุ่มประสาทสมองที่เกี่ยวกับการประมวลผลดนตรีขนาดใหญ่ กว่าคนปกติ ทั้งในสมองส่วนที่ใช้ควบคุมมือของนักเปียโน, สมองใน ส่วนรับเสียง และแยกแยะความแตกต่างของเสียง ซึ่งสมองส่วนนี้จะ ทำงานก่อนที่ทารกจะเริ่มพัฒนาด้านภาษาเสียอีก ซึ่งอาจจะเป็นเพราะการ กล่อมนอนของผู้เป็นพ่อแม่
- สมองจะเลือกเส้นทางของประสาทส่วนที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดใน การประมวลผลเสียงดนตรี ซึ่งจะทำให้เสียงดนตรีนั้นเข้าสู่การประมวลผลได้ เร็วกว่าเสียงอื่นๆ และยังวงจรในสมองใช้งานมากเท่าไร ความสามารถ ทางดนตรีของเด็กคนนั้น ก็จะเพิ่มมากขึ้น
- ดนตรีช่วยกระตุ้นให้เซลล์ประสาทของสมองหลายล้านเซลล์ที่ไม่ได้ถูก นำมาใช้เลย ทำงาน พร้อมทั้งสร้างสารเคมีที่จะทำให้ร่างกายเกิดความ อิ่มเอิบ และเป็นสุขมากขึ้น

(ชวนิต ศิวะเกื้อ, เนชั่นสุดสัปดาห์ ปีที่ 11 ฉบับที่ 538 วันที่ 23 -29 ก.ย. 2545)

ดนตรีนั้นเป็นภาษาสากล สามารถถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึก ความหมายหรือ ความต้องการต่าง ๆ จากผู้ประพันธ์ไปสู่ผู้ฟัง โดยสื่อผ่านคำร้อง ทำนอง จังหวะ ลีลาดนตรี ให้ผู้ฟัง

ได้รับรู้สัมผัสด้วยอารมณ์ความรู้สึก และความต้องการต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว เมื่อนำดนตรีมาใช้ สื่อมวลชนผ่านทางรายการต่าง ๆ จุดประสงค์ของดนตรีจึงได้เปลี่ยนแปลงไป เป็นการนำเสนอ เพื่อให้ผู้รับสารได้รับรู้ สนใจ จดจำ มีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งต่าง ๆ ที่ต้องการนำเสนอ

ดนตรีประจำรายการ ถือว่าเป็นส่วนประกอบหนึ่งที่สำคัญไม่น้อยไปกว่า ส่วนประกอบด้านอื่น ๆ ในรายการนั้น ๆ ด้วยความเป็นธรรมชาติของเสียงดนตรี ที่นับได้ว่าเป็น ศิลปะแขนงหนึ่งซึ่งมีลักษณะเป็นนามธรรม ถ่ายทอดมาจากอารมณ์ ความรู้สึก จินตนาการและ ประสบการณ์ของนักประพันธ์ ที่สามารถสร้างอารมณ์ให้เกิดขึ้นกับผู้ฟังได้หลากหลายและสร้างเอกลักษณ์เฉพาะตัวให้กับรายการนั้นได้

นอกเหนือจากการนำดนตรีไปใช้ในรายการต่าง ๆ แล้ว ในวงการโฆษณา ก็มีการ นำดนตรีไปใช้เพื่อสร้างการจดจำกันอย่างแพร่หลาย โฆษณาในลักษณะที่เป็น Jingle เป็นงาน สร้างสรรค์ที่ใช้ทั้งถ้อยคำและดนตรี ในการสร้างสภาวะอารมณ์และเสนอจุดขายให้แก่ผู้รับสาร ดนตรีมีลีลาและทำนองที่บ่งบอกให้รู้ถึงสภาพแวดล้อม บรรยากาศ จนเกิดสภาวะอารมณ์ คำร้อง บอกรื่องราวสาระ ข้อเสนอมาย ด้วยเหตุผลที่กะทัดรัด ได้ใจความ จึงง่ายกว่าการใช้ข้อความโฆษณา ธรรมดา ๆ เพราะเมื่อเป็นเพลงต้องมีทำ ทำนอง (ดนตรี) และคำร้อง สัมผัส และจังหวะที่ช่วยในการ จดจำ เพลงโฆษณาที่ดี ๆ มักมีคนร้องเล่น ร้องตาม แต่ข้อความโฆษณาดี ๆ มักไม่ค่อยมีคนพูดถึง เพลงโฆษณาดี ๆ จับคนเข้าสู่สภาวะอารมณ์ได้ง่าย เพลงโฆษณาเจาะหู เจาะใจคนฟัง ทำให้คนเมิน เฉย เพิกเฉยได้ยาก (เสรี วงษ์มณฑา , 2535 : 190)

ดนตรี มีความสำคัญต่อชิ้นงานโฆษณา เหตุที่ดนตรีเป็นส่วนประกอบสำคัญของ โฆษณา เพราะจะทำให้ผู้ฟังเกิดอารมณ์และความรู้สึกคล้อยตามเรื่องราวของโฆษณาได้ง่ายขึ้น เนื่องจากดนตรีสามารถกระตุ้นให้เกิดอารมณ์ต่าง ๆ เช่น อารมณ์เศร้า , รัก , สนุกสนาน รื่นเริง บันเทิงใจ หวาดกลัว ฯลฯ เพราะมนุษย์เราสามารถสร้างมโนภาพไปตามเสียงดนตรีเกิดจินตนาการ เคลิบเคลิ้มหรืออีกกะนั้นองไปตามท่วงทำนอง และลีลาของดนตรีได้อย่างประหลาดตลอดจน สามารถจดจำเนื้อหาและท่วงทำนองของดนตรีได้อย่างง่ายดาย (ปิยกุล เลาว์ณศิริ , 2530 : 539) ดนตรีสามารถสร้างสภาวะอารมณ์ที่ถูกต้องให้กับโฆษณา ทำให้เกิดการโยโย กระตุ้นอารมณ์ส่วน ลึกของมนุษย์ให้มีการแสดงออกมาได้ มนุษย์จะมีความรักเสียงดนตรีอยู่ในตัวโดยธรรมชาติ แม้บาง คนจะไม่สามารถเล่นดนตรี ไม่สามารถร้องเพลงได้ แต่ก็ชอบฟัง ดนตรีจึงมีส่วนช่วยดึงความ สนใจของคนให้ติดตามงานโฆษณาได้ ยิ่งไปกว่านั้น ดนตรียังเป็นภาษาสากลไม่มีการแบ่งชั้น วรรณะ เพศ วัย ความรู้ จึงถือได้ว่าดนตรีสามารถช่วยให้งานโฆษณานั้น ๆ เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ กว้างขวางและง่ายขึ้น

ดังนี้

บทบาทหน้าที่และความสำคัญของดนตรีที่มีต่อสื่อสารมวลชน มีหลายประการ

1. ช่วยสร้างเอกลักษณ์ให้แก่ชิ้นงานนั้น ๆ
2. ช่วยประหยัคคำพูด
3. ช่วยสร้างความน่าสนใจ
4. ช่วยกำหนดท่าทางการแสดงของตัวแสดง
5. ช่วยในการสื่อสารระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสารที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย
6. ช่วยสร้างความต่อเนื่อง
7. ช่วยเน้นอารมณ์
8. ช่วยให้ผู้รับสารจดจำสารได้

ทั้งนี้ ถึงแม้ว่า การใช้เสียงดนตรีอย่างมีศิลปะให้เป็นเสียงดนตรีที่น่าฟัง ดึงดูดใจ สร้างอารมณ์ให้กับผู้รับสารได้อย่างที่ตั้งใจคิด จะเป็นพฤติกรรมที่ผู้ส่งสาร ต้องการเป็นอย่างยิ่ง แต่ การสร้างสรรค์ผลงานในลักษณะนี้ ต้องอาศัยความชำนาญและประสบการณ์ของผู้สร้างสรรค์ ที่ สามารถผสมกลมกลืนบทเพลงและเนื้อหาของสารที่ต้องการสื่อ ให้มีความเป็นเอกภาพ มีความ สมดุล และสื่อความหมายไปในทิศทางเดียวกัน

ฉะนั้น ก่อนจะนำดนตรีมาใช้ในการงานด้านสื่อสารมวลชน การพิจารณาเพียงจุดดี ด้านเดียว เป็นสิ่งที่เสี่ยงต่อความล้มเหลวในการสื่อสาร จุดด้อยหรือจุดเสียของการใช้ดนตรีเพื่อ ประกอบสารต่าง ๆ ก็ยังมีอีกมากมาย เช่น

1. ดนตรีในชิ้นงานจะดึงดูดความสนใจของผู้รับสาร มากกว่าเนื้อหาที่ ต้องการสื่อ เนื่องจากจุดประสงค์หลักของใช้ดนตรีมาประกอบก็เพื่อสร้าง ความรู้จัก การจดจำ ถ้าผู้รับสารจำดนตรีมากกว่าโดยที่ไม่รับรู้เนื้อหา ต่างๆ ก็ถือเป็นการวางแนวคิดที่ไม่ประสบผลสำเร็จ
2. เกิดความซ้ำซากจำเจ และสร้างความเบื่อหน่ายให้แก่ผู้รับสารได้เร็วกว่า หากเป็นดนตรีที่ไม่มีความไพเราะ และไม่สามารถเข้ากันได้กับสังคมนั้น

3. การนำเอาเพลงดั่งยอดนิยมของคนทั่วไป มาใช้ในการประกอบรายการในช่วงแรกอาจมีความน่าสนใจบ้าง แต่หลังจากนั้นระยะหนึ่งเพลงนั้นจะกลายเป็นเพลงล้าสมัยและเลิกนิยมไป ผู้รับสารจะเกิดความเบื่อหน่ายและไม่ต้องการรับอีกต่อไป

ในประเด็นนี้ หวงจัน นักโฆษณาชาวฮ่องกง (หวงจัน , 2532 : 134) ได้กล่าวไว้เกี่ยวกับการนำเพลงดั่งยอดนิยม มาใช้ในภาพยนตร์โฆษณาว่า ตนเองไม่สนับสนุนให้นำทำนองเพลงฮิต มาใช้เป็นเพลงโฆษณา เนื่องจากเพลงลักษณะนี้มักนิยมกันในระยะหนึ่ง จากนั้นก็จะกลายเป็นเพลงเก่าที่ล้าสมัย การใช้เพลงลักษณะนี้ส่วนใหญ่หวังจะอาศัยเพลงยอดนิยมมาใช้ให้โฆษณาดังยิ่งขึ้น แต่กว่าจะตกลงเรื่องลิขสิทธิ์การบันทึกเสียงเพลงนี้ก็จะเริ่มล้าสมัยแล้ว ถึงแม้ว่าจะมีการเปลี่ยนนักร้องใหม่ อีกประการหนึ่ง เนื้อร้องของเพลงยอดนิยมมักครองใจประชาชนอยู่แล้ว คนจำเนื้อร้องได้ขึ้นใจ เมื่อเปลี่ยนเนื้อร้องใหม่ ภาพลักษณ์เก่า ๆ ของเพลงนั้นก็ยังคงครองใจประชาชนไม่รู้ลืม ฉะนั้นจึงไม่สนับสนุนให้นำทำนองมาใช้ แต่ก็มีบางราย ที่ทำแล้วประสบความสำเร็จ แต่เขากล่าวว่ามีจำนวนน้อยมาก

ดังนั้น การนำดนตรีมาใช้ในรายการต่าง ๆ จึงต้องมีการพิจารณาอย่างละเอียดถี่ถ้วน ถึงผลดี ผลเสีย และประโยชน์ต่าง ๆ ที่ดนตรีมีต่อรายการนั้น ๆ และควรนำมาใช้อย่างมีศิลปะ มิฉะนั้น การนำดนตรีที่ไม่เหมาะสมมาใช้ อาจเป็นสิ่งที่ทำให้แนวคิด รูปแบบที่ดีของรายการเสียไปได้

ในแต่ละวัน ผู้รับสารเปิดรับสารผ่านสื่อต่างๆ เป็นจำนวนมาก และสามารถระลึกได้เพียงเลี้ยวหนึ่งเท่านั้น สาเหตุที่ผู้รับสารจำเนื้อหาของสารได้ไม่ดี เนื่องมาจากความไม่สนใจในสารนั้น ซึ่งเป็นผลมาจากการกระจุกตัวของสารอันมากมาย อันมีผลต่อความสนใจและการระลึกในทางลบ (Webb and Ray, 1979 cited in Burke and Srull, 1988; Ha and Litman, 1997)

นอกจากปริมาณสารมีผลทำลายความสามารถในการจำ ความเหมือนกันของรายการต่าง ๆ อาจทำให้ผู้รับสารดึงลักษณะเฉพาะของแต่ละรายการกลับจากความจำยากขึ้น และอาจเป็นสาเหตุให้เกิดความสับสนในการระลึกอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าจะมีรายการต่าง ๆ ปรากฏอยู่ในสื่อเป็นจำนวนมาก จนทำให้สมองของผู้รับสารเหลือเนื้อที่ที่จะให้ความสำคัญหรือจดจำรายการต่าง ๆ ได้น้อยลงทุกที แต่นักสื่อสารมวลชน ก็ไม่ควรละความพยายามที่จะสร้างสรรค์รายการให้โดดเด่นและสามารถเป็นที่จดจำได้ง่าย

ในส่วนของการศึกษาด้านความจำ ได้มีความพยายามในการหาเทคนิคที่สามารถเสริมสร้างการจดจำ หนึ่งในเครื่องมือที่ได้รับความนิยมและมีประสิทธิผลมากที่สุดคือ การใช้เทคนิคช่วยจำ การใช้ดนตรีมาประกอบ ก็จัดเป็นหนึ่งในเทคนิคช่วยจำอันหนึ่งเพื่อให้ผู้รับสารสามารถเชื่อมโยงดนตรีนั้นไปยังตัวรายการได้เมื่อระลึกถึงดนตรีดังกล่าว (Yalch, 1991 : 268-275)

ในการวิจัยที่เกี่ยวกับงานด้านสื่อสารมวลชน หรือ “ตัวสาร” ในทางสื่อสารมวลชน (ในประเทศไทย) ส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นไปที่ตัวเนื้อหา เพียงด้านเดียว เช่น หากมีงานวิจัยเกี่ยวกับเพลง ก็จะมุ่งเน้นไปที่ เนื้อร้อง เพียงอย่างเดียว จึงทำให้งานวิจัยทางด้าน “ทำนอง” หรือในส่วนของดนตรี , การเรียบเรียงเสียงประสาน มีจำนวนไม่มากนัก ผู้วิจัยจึงเกิดความสนใจที่จะศึกษาทางด้านทำนอง หรือ ดนตรี โดยจะมุ่งไปที่การเปรียบเทียบระหว่าง การใช้ดนตรีประจำรายการที่เป็นที่คุ้นเคย กับ ที่ไม่เป็นที่คุ้นเคย ที่มีผลต่อการระลึกถึงรายการ

ปัญหานำการวิจัย

1. ประสิทธิภาพในการระลึก **ประเภท** ของรายการ ระหว่างการใช้ดนตรีประจำรายการที่คุ้นเคย และ ที่ไม่คุ้นเคย มีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร
2. ประสิทธิภาพในการระลึก **ชื่อ** ของรายการ ระหว่างการใช้ดนตรีประจำรายการที่คุ้นเคย และ ที่ไม่คุ้นเคย มีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร
3. ประสิทธิภาพในการระลึก **เนื้อหา** ของรายการ ระหว่างการใช้ดนตรีประจำรายการที่คุ้นเคย และ ที่ไม่คุ้นเคย มีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลของดนตรีประจำรายการที่คุ้นเคยที่มีต่อการระลึกถึงรายการวิทยุ ในลักษณะ Pilot Study (การศึกษานำร่อง) สำหรับเตรียมเครื่องมือวิจัยในการศึกษาขนาดใหญ่ต่อไป
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการระลึก **ประเภท** ของรายการ ระหว่างการใช้ดนตรีประจำรายการที่คุ้นเคยและที่ไม่คุ้นเคย ว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการระลึก **ชื่อ** ของรายการ ระหว่างการใช้ดนตรีประจำรายการที่คุ้นเคยและที่ไม่คุ้นเคย ว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

4. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการระลึก **เนื้อหา** ของรายการ ระหว่างการใช้ดนตรีประจำรายการที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคย ว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

สมมติฐานการวิจัย

1. รายการที่ใช้ดนตรีประจำรายการที่คุ้นเคย จะทำให้กลุ่มตัวอย่างเกิดการระลึกถึง **ประเภท** ของรายการได้มากกว่ารายการที่ใช้ดนตรีประจำรายการที่ไม่คุ้นเคย
2. รายการที่ใช้ดนตรีประจำรายการที่คุ้นเคย จะทำให้กลุ่มตัวอย่างเกิดการระลึกถึง **ชื่อ** ของรายการได้มากกว่ารายการที่ใช้ดนตรีประจำรายการที่ไม่คุ้นเคย
3. รายการที่ใช้ดนตรีประจำรายการที่คุ้นเคย จะทำให้กลุ่มตัวอย่างเกิดการระลึกถึง **เนื้อหา** ของรายการได้มากกว่ารายการที่ใช้ดนตรีประจำรายการที่ไม่คุ้นเคย

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นเพียง Pilot Study (การศึกษานำร่อง) เท่านั้น กล่าวคือ เนื่องด้วยข้อจำกัดด้านงบประมาณ และ เวลา รวมไปถึงสถานที่ในการทดลอง ทำให้การวิจัยนี้ไม่สามารถจะทำการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างจำนวนมากได้ จึงใช้กลุ่มตัวอย่างในขั้นตอนสุดท้ายเพียง 50 คน ดังนั้นผลการวิจัยจึงถือเป็นเพียงการพิสูจน์สมมติฐานของการวิจัยนำร่องเท่านั้น ซึ่งอาจนำไปใช้เป็นแนวทางในการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างขนาดใหญ่ต่อไป หากแต่ยังไม่อาจนำไปใช้เป็นบทพิสูจน์สุดท้ายได้

ในแง่ของคำจำกัดความของคำว่า เพลง และ ดนตรี ในปัจจุบัน การใช้ความหมายของทั้ง 2 นี้บางครั้งก็เกิดการสับสน และหลายครั้ง ก็มีการนำมาใช้แทนกันอย่างไม่ถูกต้อง ซึ่งจากการให้ความหมายจาก พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

เพลง หมายถึง สำเนียงขับร้อง, ทำนองดนตรี, กระบวนวิธีรำดาบราทวน เป็นต้น, ชื่อการร้องแก่กัน มีชื่อต่างๆ เช่น เพลงปรบไก่ เพลงฉ่อย

ดนตรี หมายถึง เสียงที่ประกอบกันเป็นทำนองเพลง, เครื่องบรรเลงซึ่งมีเสียงดังทำให้รู้สึกเพลิดเพลิน หรือเกิดอารมณ์รัก โศก หรือรื่นเริง เป็นต้น ได้ตามทำนองเพลง

และจาก พจนานุกรม ฉบับ Merriam-Webster ได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

Music

Pronunciation: 'myü-zik

Function: noun
 Usage: often attributive
 Etymology: Middle English musik, from Old French musique, from Latin musica, from Greek mousikē any art presided over by the Muses, especially music, from feminine of mousikos of the Muses, from Mousa Muse

Date: 13th century

1 a : the science or art of ordering tones or sounds in succession, in combination, and in temporal relationships to produce a composition having unity and continuity b : vocal, instrumental, or mechanical sounds having rhythm, melody, or harmony

2 a : an agreeable sound : EUPHONY <her voice was music to my ears> b : musical quality <the music of verse>

3 : a musical accompaniment <a play set to music>

4 : the score of a musical composition set down on paper

5 : a distinctive type or category of music <there is a music for everybody -- Eric Salzman>

Song

Pronunciation: 'so[ng]

Function: noun

Etymology: Middle English, from Old English sang; akin to Old English singan to sing

Date: before 12th century

1 : the act or art of singing

2 : poetical composition

3 a : a short musical composition of words and music b : a collection of such compositions

4 : a distinctive or characteristic sound or series of sounds (as of a bird or insect)

5 a : a melody for a lyric poem or ballad b : a poem easily set to music

6 a : a habitual or characteristic manner b : a violent, abusive, or noisy reaction

<put up quite a song>

7 : a small amount <sold for a song>

จากคำจำกัดความดังกล่าว คำว่า “ดนตรี” หรือ “Music” ให้ความหมายที่กว้าง และครอบคลุมกว่าคำว่า “เพลง” หรือ “Song” ในแง่ของการสื่อความหมายเกี่ยวกับเสียงต่าง ๆ ที่เราได้ยิน กล่าวคือ คำว่าดนตรีนั้น เป็นการรวมกลุ่มของเสียงต่าง ๆ ให้เกิดความสัมพันธ์กันในลักษณะที่ผู้ประพันธ์ต้องการ แต่ความหมายของคำว่าเพลงนั้น โดยสรุปก็คือการนำเอา “ดนตรี” มารวมกันเกิดเป็นระบบและรูปแบบของดนตรีและในบางครั้งอาจให้ความสำคัญกับการ “ร้อง” ด้วย ดังนั้นความหมายของทั้งสองคำนี้จึงไม่สามารถใช้แทนกันได้ทั้งหมด

สำหรับในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษา “ดนตรี” ในแง่ของการเป็นเครื่องมือช่วยจำในการระลึกถึงรายการวิทยุ โดยรายการที่ใช้ในการวิจัย เป็นรายการที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นมาใหม่ทั้งหมด เพื่อเป็นการป้องกันการที่กลุ่มตัวอย่างจะเคยได้ยิน หรือจดจำรายการมาก่อน โดยอาศัยรูปแบบที่มีอยู่จริงเป็นแนวทางในการจัดทำรายการ

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

Pilot study

หมายถึง การศึกษาเพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย สำหรับนำไปวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างขนาดใหญ่ต่อไป เพื่อให้ได้เครื่องมือวิจัยที่มีความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อถือได้ (Reliability)

Experimental study

หมายถึง ระเบียบวิธีวิจัยด้านสังคมศาสตร์ซึ่งมีวัตถุประสงค์ เพื่ออธิบายความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลของตัวแปร โดยพื้นฐานความเชื่อที่ว่าพฤติกรรมทุกอย่างมิได้เกิดขึ้นโดยบังเอิญ แต่เป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมอื่น ๆ หรือสถานการณ์แวดล้อมอื่น ๆ ในเชิงเหตุและผล (Causal Relationships)

การระลึก

หมายถึง ความสามารถของกลุ่มตัวอย่าง ในการรับรู้ จดจำ และ ทบทวนประเภทของรายการ , ชื่อรายการ และ เนื้อหาของรายการได้

การวัดการระลึกด้วยวิธีระลึกเสรี

หมายถึง การให้กลุ่มตัวอย่างระลึกถึงประเภทของรายการ , ชื่อรายการ และ เนื้อหาของรายการ ได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องคำนึงถึงลำดับก่อนหลังตามที่ได้ฟังรายการวิทยุในห้องทดลอง

การวัดการระลึกด้วยวิธีระลึกแบบมีตัวแนะ

หมายถึง การให้กลุ่มตัวอย่างระลึกถึงประเภทของรายการ , ชื่อรายการ และ เนื้อหาของรายการ โดยผู้วิจัยเปิดเสียงดนตรีส่วนหนึ่งจากรายการ เพื่อเป็นตัวแนะให้แก่กลุ่มตัวอย่างระลึกได้

รายการคุ้นเคย

หมายถึง รายการวิทยุที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นเพื่อการทดลอง และได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้วว่ามีความใกล้เคียงกับรายการในชีวิตจริง โดยใช้ดนตรีประจำรายการที่คุ้นเคย

รายการไม่คุ้นเคย

หมายถึง รายการวิทยุที่มีเนื้อหาเดียวกับรายการคุ้นเคย แต่ใช้ดนตรีประจำรายการที่ไม่คุ้นเคย (รายการเงื่อนไข)

รายการแทรก

หมายถึง รายการที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นเพื่อนำมาแทรกเพื่อเพื่อหลีกเลี่ยงผลกระทบของผลตอนต้นและตอนปลาย จากปรากฏการณ์โค้งความจำ

ดนตรีประจำรายการที่คุ้นเคย

หมายถึง ดนตรีประจำรายการ ในรายการคุ้นเคย ซึ่งได้รับการตรวจสอบแล้วว่ากลุ่มตัวอย่างรู้จัก และเคยได้ยินบ่อยครั้ง

ดนตรีประจำรายการที่ไม่คุ้นเคย

หมายถึง ดนตรีประจำรายการ ในรายการไม่คุ้นเคย ซึ่งได้รับการตรวจสอบแล้วว่ากลุ่มตัวอย่างไม่รู้จัก และไม่เคยได้ยินมาก่อน แต่สามารถสื่อความหมายและอารมณ์ได้ใกล้เคียงกับดนตรีประจำรายการที่คุ้นเคย

กลุ่มคุ้นเคย

หมายถึง กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับฟังรายการคุ้นเคยในการทดลอง

กลุ่มไม่คุ้นเคย

หมายถึง กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับฟังรายการไม่คุ้นเคยในการทดลอง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. นำไปขยายผลด้วยการศึกษาวิจัยขนาดใหญ่ เพื่อพิสูจน์สมมติฐานและความเที่ยงตรงของเครื่องมือวิจัย
2. เนื่องจากงานวิจัยที่เกี่ยวกับ เพลง หรือ ดนตรี โดยมากจะศึกษาทางด้าน เนื้อหา หรือ เนื้อเพลง งานวิจัยชิ้นนี้ ซึ่ง มุ่งเน้นทางด้าน ทำนองและการเรียบเรียง จะมีส่วนช่วยทำให้การศึกษาในเรื่องที่เกี่ยวกับ เพลง หรือ ดนตรี ในฐานะที่เป็น ตัวสาร ในกระบวนการสื่อสารมวลชน มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น
3. ผลการวิจัย จะเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์งานทางด้านสื่อสารมวลชน ในการผลิตงานที่สามารถสร้างการจดจำได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการเลือกใช้ดนตรีที่เหมาะสม
4. เพื่อเป็นแนวทางในการประพันธ์ดนตรี แก่ นักประพันธ์ ในการประพันธ์ เพลงที่สามารถสร้างการจดจำได้อย่างมีประสิทธิภาพ
5. เป็นการเสริมความรู้ให้แก่ผู้ที่สนใจ หรือ กำลังศึกษาในเรื่องที่เกี่ยวกับดนตรี ในกระบวนการสื่อสารมวลชน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎี

ในการทำวิจัยเรื่อง “ผลของคนตรีประจำรายการที่คุ้นเคยที่มีต่อการระลึกถึงรายการวิทยุ” มีแนวคิด และทฤษฎีหลักที่เกี่ยวข้องอยู่ 2 ส่วน นั่นก็คือ แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวกับความจำ, เครื่องมือช่วยจำ, การรับรู้ และการระลึก และ แนวคิด ทฤษฎี ทางด้านคนตรี

ในปัจจุบัน การสื่อสารผ่านสื่อต่าง ๆ ได้รับความนิยมน้อยลงมาก ส่งผลให้เกิดการกระจุกตัวของสาร ซึ่งการกระจุกตัวของสารนี้เอง ทำให้ประสิทธิผลในการสร้างการจดจำของสารลดลง โดยส่งผลต่อการระลึก และการจำได้ (Webb and Ray, 1979; Mord and Gilson, 1985 cited in Krugman, 1988:47-50) จากงานวิจัยเกี่ยวกับการสื่อสารผ่านสื่อมวลชน ในส่วนของกรณีศึกษาของ Bogart และ Lehman (1983) แสดงให้เห็นว่าความสามารถในการจดจำโฆษณาชิ้นล่าสุดที่ได้เห็น โดยการสอบถามผ่านทางโทรศัพท์ ลดลงจาก 18 % ในปี 1965 เป็น 12 % ในปี 1974 และ 7 % ในปี 1981 โดยลำดับ (Krugman, 1988:47-50)

จากกรณีการกระจุกตัวของสาร ได้มีแนวคิด 2 แบบที่ได้รับการเสนอเพื่ออธิบายถึงผลของการกระจุกตัวนี้ แนวคิดแรกคือแนวคิด “Overload Perspective” อธิบายว่า การได้รับสารมากเกินไป ทำให้เกิดการคุกคามต่อประสิทธิผลในการสร้างการจดจำของสาร เพราะจำนวนสารที่มากเกินไปทำให้ผู้รับสารได้รับข้อมูลในปริมาณมากเกินไป (Ray and Webb, 1986; Mord and Gilson, 1985; Jacoby, Speller and Kohn, 1974 a/b, cited in Ha, 1966) จนผู้รับสารไม่สามารถประมวลข้อมูลทั้งหมดได้อันเนื่องมาจากความจุที่มีจำกัดของความจำมนุษย์ (Miller, 1956, cited in Ha, 1996) แนวคิดที่สอง คือ แนวคิด “Interference Effect” ได้สันนิษฐานว่า ความคล้ายคลึงกันของสารที่อาจก่อให้เกิดการรบกวนความจำของผู้รับสาร โดยยับยั้งการระลึกได้ (Burke and Srull, 1988; Keller, 1991; Kent, 1993; Postman, 1975 cited in Ha, 1996)

ยังมีอีกแนวคิดหนึ่งซึ่งแย้งว่า การกระจุกตัวของสารไม่มีผลในแง่ลบต่อประสิทธิภาพในการสร้างการจดจำ กลุ่มนี้เชื่อว่าความจำมนุษย์มีความจุจำกัด แต่แย้งว่าแต่ละบุคคลไม่ได้รับผลกระทบจากจำนวนสารที่เพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้เพราะมนุษย์มีการเลือกสนใจข้อความ (Ha, 1996:76)

อย่างไรก็ตาม การกระจุกตัวของสาร ก็อาจส่งผลให้ผู้รับสารเกิดความรำคาญ จนนำไปสู่การรู้สึกต่อต้าน ซึ่งความรู้สึกต่อต้านนี้นำไปสู่การหลบเลี่ยงสาร เพื่อลดการเปิดรับสาร การ

หลบเลี่ยงนี้ จะเห็นได้ชัดเจนในสื่อโทรทัศน์ โดยผู้รับสารจะเปลี่ยนช่องทันทีที่มีการนำเสนอสารที่ผู้รับสารไม่พึงพอใจ เช่น โฆษณา (12-15%) และออกจากห้องไป (20-36%) (Kaplan, 1985; Heeter and Greenburg, 1985; Albermethyl, 1991b, cited in Elliot and Speck, 1998)

เมื่อพิจารณาถึงกลยุทธ์ในการสื่อสาร ในประเด็นที่ต้องการทำให้ผู้รับสารเกิดการจดจำเนื้อหาของสาร สิ่งที่น่าสังเกตคือ มวลชนต้องการก็คือ การแข่งขันเพื่อความจำในสมองของผู้รับสาร กลยุทธ์มากมายถูกนำมาใช้ ทั้งนี้เพื่อดึงดูดความสนใจอันนำไปสู่การสร้างการจดจำในที่สุด

แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวกับความจำ เครื่องมือช่วยจำ และการระลึก

ความจำ เป็นตัวแทนของข้อมูล ซึ่งผู้รับสารเก็บไว้และสามารถระลึกได้อีกในอนาคต (Assael, 1995) ข้อมูลใหม่ขงยี่ห้อและสินค้าอาจกระตุ้นการระลึกข้อมูลในอดีต และคงไว้ในความทรงจำ ซึ่งสามารถระลึกได้ในอนาคต กระบวนการทางความจำมีความสำคัญในการเข้าใจผู้รับสาร เพราะผู้รับสารกระทำต่อสิ่งต่าง ๆ รอบตัวโดยอาศัยเกณฑ์ของความรู้หรือความเชื่อของแต่ละบุคคล ซึ่งเกณฑ์เหล่านี้เก็บอยู่ในความทรงจำและถูกดึงกลับมาใช้ในการตีความสิ่งเร้าที่รับเข้ามาใหม่

แนวคิดเกี่ยวกับ โครงสร้าง และการทำงานของความจำมีด้วยกันหลายแนวคิดได้แก่

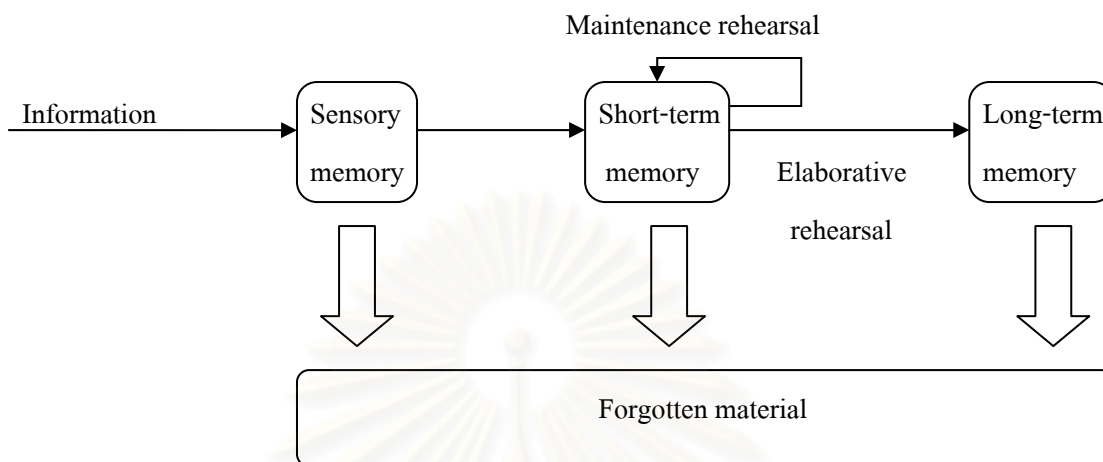
➤ **แนวคิดที่ 1 The multiple store approach**

มองว่าความจำประกอบด้วยการบันทึกเก็บที่แตกต่างกัน 3 รูปแบบ คือ ความจำการรู้สึกสัมผัส (Sensory memory หรือ SM), ความจำระยะสั้น (Short-term memory หรือ STM) และความจำระยะยาว (Long-term memory หรือ LTM) ซึ่งแตกต่างกันในด้านความจุ, ระยะเวลาการคงอยู่ของข้อมูลและหลักการทำงาน

● **ความจำการรู้สึกสัมผัส (Sensory memory หรือ SM)**

ความจำการรู้สึกสัมผัส หมายถึง การคงอยู่ของความรู้สึกสัมผัส หลังจากที่มีการเสนอสิ่งเร้าสิ้นสุดลง ซึ่งเก็บข้อมูลไว้เพียงเสี้ยววินาที และถ้าไม่มีความตั้งใจเพียงพอ ข้อมูลจะสูญหายไปโดยการเสื่อม ดังนั้นข้อมูลเหล่านี้จึงไม่ถูกวิเคราะห์และส่งต่อไปยังความจำระยะสั้น และกระบวนการต่อไป

ภาพที่ 1 แสดงระบบความจำ

ที่มา : David L. London and Albert J. Bitta, *Consumer Behavior : Concepts and Application, Third edition.* (Singapore : McGraw Hill, 1988), p. 458

จากภาพที่ 1 สิ่งเร้ามาสัมผัสกับประสาทรับความรู้สึก (Sensory receptors) ทำให้เกิดเป็นความรู้สึก (Sensation) เช่น เห็นเป็นภาพ ได้ยินเป็นเสียง รู้สึกเป็นกลิ่น ฯลฯ แล้วเก็บอยู่ในรูปความจำการรู้สึกสัมผัส ซึ่งความจุของการบันทึกนั้นใหญ่มาก สามารถเก็บทุกอย่างที่ประสาทสัมผัสปล่อยให้ผ่านและยังเป็นตัวแทนข้อมูลได้คล้ายคลึงกับสิ่งเร้าจริง ๆ นั่นคือ ยังไม่มีการแปลงรูปหรือตีความสิ่งเร้าแต่อย่างใด เช่น หลังจากที่ได้ยินเสียงใดเสียงหนึ่ง แล้วเงียบไป เสียงนั้น กับเสียงในความคิดจะคล้ายคลึงกัน

เนื่องจากการวิเคราะห์ข้อมูลเริ่มแรกอยู่ในรูปของลักษณะทางกายภาพ ในงานโฆษณาจึงเน้นการออกแบบที่ทำให้เกิดการจำได้ง่ายและชัดเจน เพื่อให้ผู้รับสารจะสามารถประทับความรู้สึกนั้นไว้ในความทรงจำได้ทันที

- **ความจำระยะสั้น (Short-term memory หรือ STM)**

ความจำระยะสั้น เป็นความจำหลังการรับรู้ ข้อมูลที่ผ่านการวิเคราะห์และตีความจนเกิดการรับรู้แล้วเก็บไว้ชั่วคราวอยู่ในความจำระยะสั้น แต่ถึงแม้ว่าระยะเวลาในการบันทึกเก็บความจำแบบนี้จะยาวกว่าความจำการรู้สึกสัมผัส แต่ยังคงใช้เวลาไม่ถึง 1 นาที ความจุของความจำระยะสั้นยังจำกัด

เนื่องจากความสามารถในการเอาใจจดจ่อของคนเรามีจำกัด จึงสามารถคัดลอกได้ประมาณ 7 ± 2 หน่วยในเวลาเดียวกัน ซึ่ง 7 ± 2 หน่วยนี้มีความหมายไม่แน่นอน เช่น การจำตัวเลข 19002182837 เป็นแต่ละตัว ถ้าจำได้ 5 ตัว ก็คือ 5 หน่วย หรือ อาจจะรวมเป็นกลุ่ม โดยรวมหน่วยย่อยให้เป็นหน่วยใหญ่ ซึ่งกระบวนการนี้ เรียกว่า การสร้างรหัสใหม่ (Recoding) โดยแทนที่จะจำทีละตัว ก็อาจสร้างรหัสใหม่ให้เป็น 1900-218-2837 ตัวเลขชุดใหม่นี้ก็จะจัดเป็นหน่วยใหม่เพียง 3 หน่วยเท่านั้น

สิ่งที่อยู่ในความจำระยะสั้น ไม่เหมือนกับความเป็นจริงแบบ 1 : 1 เพราะกระบวนการเข้ารหัสจัดการกับข้อมูลในรูปแบบที่ง่ายต่อการจัดการและต่อการทำตามความเข้าใจ หรือรูปแบบการจัดการของแต่ละบุคคล

จากแผนภาพที่ 1 แสดงการคงข้อมูลในความจำระยะสั้นหรือโอนไปที่ความจำระยะยาวนั้น ต้องอาศัยการทบทวน (Maintenance rehearsal) ถ้าการทบทวนไม่เกิดขึ้น ข้อมูลจะถูกลืมโดยผ่านกระบวนการสลายตัว อย่างไรก็ตาม ประเภทของการทบทวนขึ้นกับเป้าหมายว่าเพื่อคงสิ่งที่อยู่ในความจำระยะสั้น, เพื่อวิเคราะห์เพิ่มเติม หรือเพื่อโอนไปที่ความจำระยะยาว

การจำในความจำระยะสั้นมีลักษณะเป็นการพูดทบทวนในใจตลอดเวลา มิฉะนั้นความจำสิ่งนั้นจะสลายไปอย่างรวดเร็ว สำหรับประเภทของการทบทวนที่โอนข้อมูลไปที่ความจำระยะยาว เรียกว่าการทบทวนที่มีการเพิ่มเติมรายละเอียด (Elaborative rehearsal) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเชื่อมโยงข้อมูลใหม่กับประสบการณ์เดิม และความรู้ที่เก็บอยู่ในความจำระยะยาว เพื่อให้ได้ความหมายของมัน โดยเกี่ยวกับระดับความลึกในการวิเคราะห์มากกว่าการซ้ำข้อมูลเท่านั้น

- **ความจำระยะยาว (Long-term memory หรือ LTM)**

ความจำระยะยาว เป็นความจำที่มีความคงทนถาวรกว่าความจำระยะสั้น จะไม่มีความรู้ถึงสิ่งที่จำอยู่ในความจำระยะยาว แต่เมื่อต้องการใช้ หรือมีสิ่งหนึ่งสิ่งใดมาสะกิดใจก็สามารถรู้หรือฟื้นขึ้นมาได้ ระบบความจำชนิดนี้ถูกเปรียบเทียบว่าเป็นโรงเก็บที่ถาวรสำหรับข้อมูลที่ผ่านการวิเคราะห์อย่างเพียงพอ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้สามารถถูกเก็บไว้ในความจำระยะยาวได้นานหลายปี ความจุในการเก็บเก็บไม่จำกัดจำนวนของข้อมูล โดยจะเข้ารหัสในรูปแบบของถ้อยคำ ภาพ หรือความหมาย

เงื่อนไขที่ทำให้เกิดการเข้ารหัสข้อมูลสำหรับเก็บในความจำระยะยาว คือการมีความหมาย ซึ่งแต่ละบุคคลใช้ความรู้ที่มีอยู่ ตีความหมายของข้อมูลที่ได้รับและเข้ารหัสไปใน

ทิศทางเดียวกับประสบการณ์เดิม , พื้นฐานความรู้ , ความเชื่อ และความสนใจของแต่ละบุคคล ข้อมูลที่ขัดกับประสบการณ์เดิมมักถูกบิดเบือน หรือถูกปฏิเสธไม่ยอมรับ

สิ่งที่จำในความจำระยะยาวเป็นความหมายหรือความเข้าใจในสิ่งที่ได้ยิน , ได้เห็น หรือได้รู้สึกด้วยประสาททางอื่น ความหมายหรือความเข้าใจนี้เป็นผลของการตีความสิ่งเร้าที่รู้สึก อยู่ในความจำระยะสั้น ขณะที่สิ่งเร้า เช่น เสียงคำพูดของเพื่อนที่กำลังคุยด้วยยังอยู่ในความจำระยะสั้น สมองจะตีความเสียงคำพูดเหล่านี้ ซึ่งได้ยินติดต่อกันเรื่อย ๆ คำแล้วคำเล่าจนจบประโยค หรือ จบตอน เมื่อตีความจนรับรู้ว่าคุณได้ยินนั้นหมายความว่าอย่างไรแล้ว เสียงคำพูดเหล่านั้นจะถูกปล่อยให้สลายตัวไปจากความจำระยะสั้น ส่วนความหมายหรือความเข้าใจที่รับรู้ได้นั้นจะคงอยู่ในความจำระยะยาวต่อไป

สิ่งที่เก็บในความจำระยะยาวสามารถถูกลืมได้เช่นกัน เนื่องจากผลของการเรียนรู้ อื่นรบกวนการคงอยู่ของข้อมูล ทั้งนี้เป็นไปได้ 2 ทาง คือในทางการย้อนระงับ (Retroactive inhibition) การเรียนรู้ใหม่รบกวนสิ่งที่อยู่ในความจำระยะยาว ทำให้ลืมสิ่งที่อยู่ในความจำ และทางที่ 2 การตามระงับ (Proactive inhibition) สิ่งที่อยู่ในความจำรบกวนการจำของข้อมูลใหม่ แต่ไม่ว่าจะเป็นไปในทางใด ยิ่งข้อมูล 2 กลุ่มนี้มีความคล้ายกันมากเท่าไร การรบกวนซึ่งกันและกันก็จะยิ่งมากขึ้นเท่านั้น เช่น กรณีที่ผู้รับสารสนใจโฆษณาหลายชิ้นที่เป็นคู่แข่งกัน เป็นต้น

อีกกระบวนการหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการตีความสำหรับเก็บไว้ในความจำระยะยาว คือ การตอบสนองทางความคิด โดยแบ่งได้เป็น 3 กรณีคือ 1. สนับสนุนสาร , 2. ปฏิเสธ หรือ 3. ระดับของแหล่งที่มาของสาร นอกจากนี้ความคิดที่สร้างขึ้นเองสามารถเก็บไว้ในความจำระยะยาว ร่วมกับข้อมูลที่ทำให้เกิดความคิดนั้น ๆ นั่นหมายความว่า ความคิดเหล่านั้นกลายเป็นส่วนหนึ่งของความจำระยะยาว และสามารถดึงกลับมาใช้ผลกับการตีความข้อมูลในอนาคต

การดึงกลับเป็นกระบวนการเข้าถึงข้อมูลในความจำระยะยาวและกระตุ้นเข้าไปในสติ ข้อมูลที่ดึงกลับจะรวมกับข้อมูลอื่นที่มีอยู่ในความจำระยะสั้น แล้วประกอบกันเป็นหีบห่อของข้อมูลใหม่ที่มีความหมาย ดังนั้นการดึงกลับอาจถูกมองว่าเป็นพาหนะที่โอนข้อมูลจากความจำระยะยาวมาที่ความจำระยะสั้น เพื่อสามารถดำเนินการต่อไป

➤ แนวคิดที่ 2 ความจำมีเพียงระบบเดียว

การบันทึกเก็บที่แตกต่างกันนั้นเนื่องจากความแตกต่างในระดับของกระบวนการวิเคราะห์ที่เกี่ยวข้อง นั่นคือ กระตุ้นบางตัวผ่านกระบวนการวิเคราะห์เพียงผิวเผิน เหตุผลที่ตัวกระตุ้นเดียวกันแต่ได้รับการวิเคราะห์ในระดับที่แตกต่างกันนั้นเป็นเพราะมนุษย์มีความจำที่จำกัด

จึงไม่สามารถบรรจุตัวกระตุ้นได้ทั้งหมด ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลในระดับลึกนั้นซับซ้อนและจำได้นานกว่า ขณะที่การวิเคราะห์เพียงผิวเผินส่งผลให้เกิดการเก็บไว้ได้เพียงชั่วคราว

➤ แนวคิดที่ 3 คือ The activation model

มองว่าผู้บริโภคมีแหล่งเก็บความจำเพียงแหล่งเดียว และเพียงส่วนหนึ่งของความจำเท่านั้นที่ถูกกระตุ้น นั่นคือ เพียงส่วนเล็ก ๆ ของความจำเท่านั้นที่ถูกใช้งาน ดังนั้นส่วนที่เหลือที่ไม่ได้ถูกกระตุ้นจะไม่สามารถระลึกข้อความที่เก็บไว้ในความจำหรือช่วยวิเคราะห์ข้อมูลที่รับเข้ามาใหม่

อย่างไรก็ตาม การศึกษาทางด้านความจำ ในทางจิตวิทยาตามแนวคิดของสำนัก Cognitive Psychology ได้ศึกษาและพัฒนา เครื่องมือช่วยจำ (Mnemonic Device) เพื่อเสริมประสิทธิภาพในการจำมาเป็นเวลานานแล้ว Mnemonic มาจากคำกรีกว่า Mnemosyne ซึ่งเป็นชื่อเทพธิดาแห่งความทรงจำของกรีก คำว่า Mnemonic Device หมายถึงกลยุทธ์ เครื่องมือ หรือวิธีที่ช่วยเพิ่มความสามารถในการเรียนรู้ และช่วยเพิ่มความสามารถในการระลึกถึงข้อมูลหรือสิ่งที่ได้เรียนรู้ (Bellezza, 1981) ซึ่งการใช้เครื่องมือช่วยจำนั้น สามารถย้อนไปตั้งแต่ในสมัยกรีกโบราณสืบเนื่องมาจนปัจจุบัน

เครื่องมือช่วยจำที่ได้ผลดีอาจเป็นได้ทั้งในรูปของภาพหรือเสียงซึ่งมีอยู่หลายวิธี โดยมากมักให้ความสนใจในคุณสมบัติของสิ่งที่จะจำ เพราะการเพิ่มความเอาใจใส่ในรายละเอียดสามารถเพิ่มศักยภาพในการเพิ่มพูนความจำได้อีกทางหนึ่ง หากจำแนกประเภทของเครื่องมือช่วยจำตามทักษะที่ต้องใช้ สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ เครื่องมือช่วยจำอย่างง่าย (Native Mnemonics) และเครื่องมือช่วยจำที่ต้องอาศัยหลักการ (Technical Mnemonics) (Searleman and Hermann, 1994)

เครื่องมือช่วยจำอย่างง่าย (Native Mnemonics)

เป็นเครื่องมือช่วยจำที่มนุษย์สามารถใช้ได้เองโดยไม่ต้องฝึกฝน หรือ รู้โครงสร้าง เช่น การนึกบททวนซ้ำ ตัวอย่างเช่น การท่องเบอร์โทรศัพท์ซ้ำ ๆ จนกว่าจะหมุนเบอร์นั้น เป็นการช่วยเก็บรักษาสามารถไม่ให้จางหายไปจากความจำระยะสั้น การใช้คำคล้องจอง , การจัดกลุ่ม หรือการสร้างภาพเพื่อเชื่อมโยงสิ่งที่จะจำ นอกจากนี้ยังสามารถจำโดยเอาตัวอักษรตัวแรกมาเรียงให้เป็นคำ เช่น การจำตัวโน้ตที่อยู่ระหว่างเส้นในบรรทัด 5 เส้น ซึ่งได้แก่ F A C E มาเป็นคำว่า face เป็นต้น

เครื่องมือช่วยจำที่ต้องอาศัยหลักการ (Technical Mnemonics)

เครื่องมือช่วยจำแบบอาศัยหลักการนี้ เป็นวิธีที่ต้องอาศัย Encodind Schema ในการถ่ายทอดข้อมูลให้อยู่ในอีกรูปหนึ่ง เช่น

- วิธีโลไซ (Method of Loci) เป็นวิธีที่เก่าที่สุด เป็นการเชื่อมโยงสิ่งที่ต้องการจดจำเข้ากับสถานที่ ซึ่งช่วยในการจดจำข้อมูลที่เป็นชุด ๆ (Serial)
- วิธีเข็มหมุด (Peg-word Mnemonic) เป็นการเข้ารหัสตัวเลข หรืออักษรกับคำนามแล้วโยงไปยังคำเข็มหมุดซึ่งจะใช้ในการถอดรหัส โดยถอดเฉพาะคำที่เราต้องการนำไปแขวนไว้กับคำเข็มหมุดนั้น เป็นวิธีที่เหมาะสมในการท่องจำรายชื่อ หรือสิ่งของหลาย ๆ สิ่งที่มีลำดับหรือตัวเลขมาเกี่ยวข้อง
- วิธีใช้คำสำคัญ (Key word) ช่วยในการเรียนคำศัพท์ภาษาต่างประเทศ (Denny, 1994)
- วิธีเชื่อมโยงแบบลูกโซ่ (Chain-type Mnemonic) ช่วยให้เกิดการระลึกได้ดียิ่งขึ้นสำหรับคำที่เป็นชุด ๆ เพราะมีการเชื่อมโยงความสัมพันธ์จากสิ่งหนึ่งไปยังอีกสิ่งหนึ่ง เช่น เชื่อมโยงระหว่างสิ่งที่หนึ่งไปสิ่งที่สอง สิ่งที่สองไปสิ่งที่สาม ฯลฯ
- วิธีการสร้างเรื่องราว (Story Mnemonic) เป็นการสร้างเรื่องราวเชื่อมโยงสิ่งที่ต้องการจำเข้าด้วยกันโดยอาศัยถ้อยคำเป็นสื่อในการจดจำ โดยพบว่า สำหรับเรื่องราวที่เป็นรูปธรรมง่าย ๆ การใช้ภาพเป็นสื่อได้ผลดีกว่า แต่ถ้าเป็นเรื่องราวที่เป็นนามธรรม การใช้ถ้อยคำเป็นสื่อที่มีผลมากกว่า
- วิธีการสร้างจินตภาพ (Imagery) คือการใช้ภาพเป็นสื่อในการจดจำ ซึ่งมีหลัก 4 ประการเพื่อช่วยให้การใช้ภาพเชื่อมโยงสิ่งที่ต้องการจำมีผลต่อการจำมากขึ้นคือ การสร้างภาพที่ชัดเจน , การทำให้ภาพกระจ่างชัดด้วยการนึกภาพในใจและมองให้เห็นถึงรายละเอียดของภาพนั้น , การสร้างภาพที่ประหลาด และ การสร้างภาพของสิ่งที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรม โดยเปลี่ยนคำที่เป็นนามธรรมให้เป็นคำที่เป็นรูปธรรมก่อน

ในการผลิตชิ้นงานโฆษณาในปัจจุบัน ได้มีการนำเอาเทคนิคต่าง ๆ เข้ามาใช้ ซึ่งเทคนิคต่าง ๆ เหล่านั้น ส่วนมากก็จัดเป็นเครื่องมือช่วยจำได้ เช่น การใช้เพลงประกอบสั้น ๆ หรือที่เรียกกันว่า Jingle (Yalch, 1991:268-275) , คำคล้องจอง หรือบทกลอนเพื่อช่วยในการจดจำตราสินค้า , การใช้ภาพ Key Visual เพื่อให้ผู้รับสาร สามารถเชื่อมโยงภาพนั้นไปยังสินค้าได้เมื่อระลึกภาพดังกล่าว

การวัดการระลึกและการวัดการจำได้

การระลึก หมายถึง การบอกสิ่งที่เคยเรียนรู้มาแล้วได้โดยที่สิ่งนั้นไม่ได้อยู่ในสนามสัมผัสในขณะนั้น (ไอสว เลียมแก้ว, 2528:182) เป็นการนึกย้อนถึงสิ่งที่เกิดขึ้นในอดีตได้เองโดยไม่ต้องอาศัยสิ่งใดในปัจจุบันมาเป็นเครื่องชักจูงให้ระลึกถึง ดังนั้น การวัดการระลึกรายการ ก็คือการวัดสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างที่สามารถระลึกรายการนั้น ๆ ได้

ส่วนการวัดการจำได้ คือการวัดว่ากลุ่มตัวอย่างสามารถจำรายการที่ได้ชมไปก่อนหน้านี้ได้หรือไม่ คะแนนของการจำได้จะสูงกว่าคะแนนของการระลึก เพราะการจำได้ต้องการเพียงการตัดสินใจว่าเคยเห็นหรือไม่ โดยเปรียบเทียบกับความรู้ที่มาก่อนในอดีต ซึ่งไม่ต้องอาศัยการดึงกลับของข้อมูลมากนัก อย่างไรก็ตาม คะแนนของการระลึกและการจำได้จะมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ (Zinkhan, Locander, and Lee, 1986, cited in Singh, Rothschild and Churchill, 1988)

ในการศึกษาเปรียบเทียบการระลึกและการจำได้ อาศัยทฤษฎี 2 ทฤษฎีด้วยกัน ทฤษฎีแรกคือ Strength Theory หรือ Threshold Theory ซึ่งสรุปได้ว่าการระลึกและการจำได้เป็นการวัดภายใต้การสร้างความจำเดียวกัน แต่การจำได้ต้องการระดับของความคุ้นเคยต่ำกว่าการระลึก (Kintsch, 1970, cited in Singh, Rothschild and Churchill, 1988)

ทฤษฎีถัดมาคือ The Dual-Process Theory (Anderson and Bower, 1972, cited in Singh, Rothschild and Churchill, 1988) ซึ่งเสนอว่าการระลึกเกี่ยวข้องกับ 2 ขั้นตอนคือ การค้นหาความจำและการจำได้ โดยในการระลึก อันดับแรก ระหว่างกระบวนการค้นหา กลุ่มตัวอย่างสร้างสิ่งที่คาดว่าเป็นไปได้ขึ้นมาจำนวนหนึ่งสำหรับระลึก แล้วจึงตัดสินใจโดยผ่านการจำได้ว่าหนึ่งในจำนวนเหล่านั้นคือสิ่งที่ถูกกระตุ้น นั่นคือ The Dual-Process Theory สันนิษฐานว่าการจำได้เป็นกระบวนการย่อยของการระลึก แต่ (Anderson และ Bower ได้เสนอเพิ่มเติมใน a Modified Dual-Process Theory ไว้ว่า การจำได้และการระลึกเกี่ยวข้องกันในกระบวนการที่คล้ายคลึงกันมาก และการจำได้อาจเกี่ยวข้องกับทั้งการค้นหาและกระบวนการตัดสินใจก็เป็นได้ การระลึกแบ่งได้เป็น 2 แบบใหญ่คือ

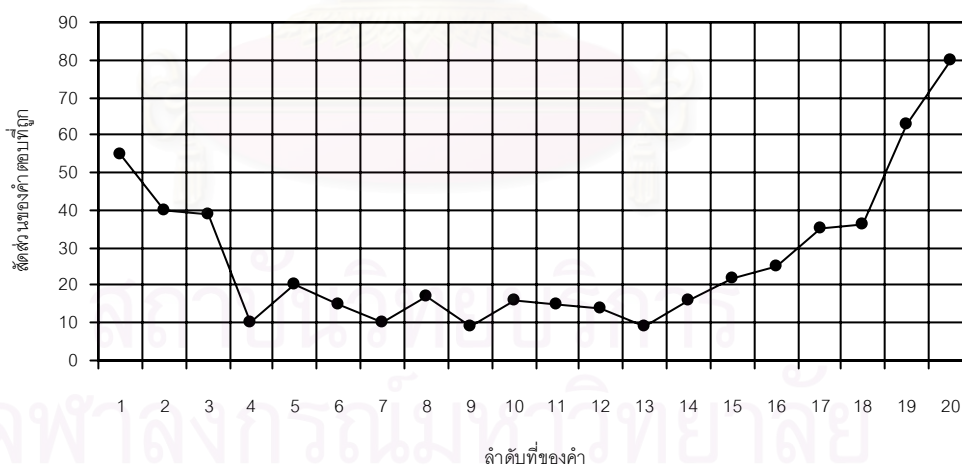
- การระลึกเสรี (Free Recall)

เป็นการเรียกความจำถึงสิ่งที่เคยพบหรือประสบมาโดยตรงซึ่งไม่ต้องเรียงลำดับก่อนหลัง และปราศจากการให้ตัวแนะ (ชัยพร วิชาวุธ, 2520)

Bower (1972) ศึกษาพบความคล้ายคลึงกันระหว่างการระลึกเสรีของรายชื่อกลุ่มคำภายในห้องทดลอง กับการระลึกถึงสถานการณ์ที่เกิดขึ้นทั่วไป โดยชี้ให้เห็นถึงลักษณะการระลึกเสรีว่ามีความเหมือนกับการสร้างรายละเอียดขึ้นจากสิ่งที่ระบุขึ้น ตัวอย่างเช่น การที่เราถูกถามให้ระลึกรายชื่อคำที่เพิ่งอ่านไปในการทดลอง หรือการที่ถูกขอให้บอกรายชื่อเพื่อนที่เพิ่งพบกันในงานเลี้ยงสังสรรค์เมื่อวาน ต่างก็มีลักษณะของการระลึกในแบบเดียวกัน

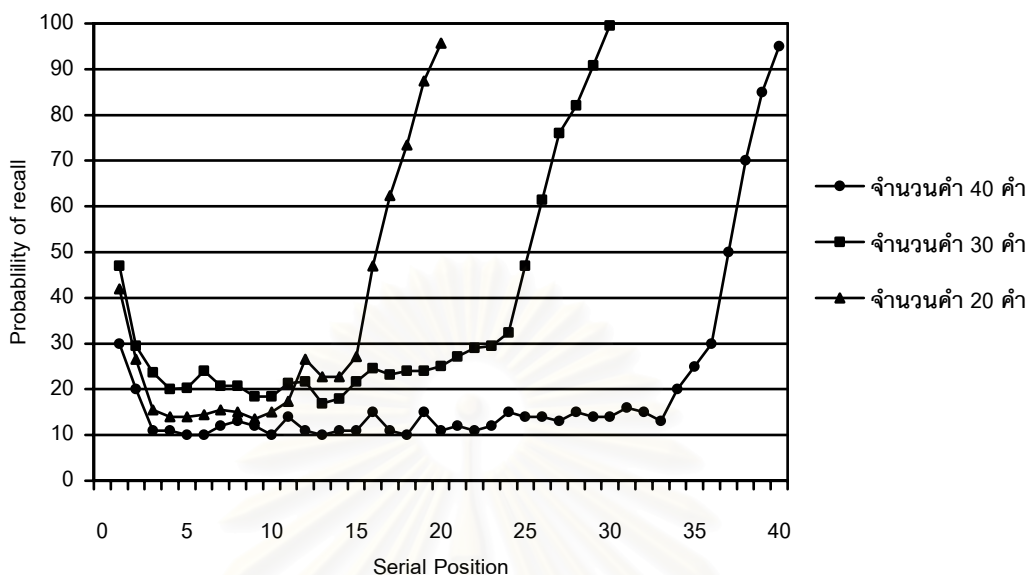
Murdock (1962) และ Glanzer and Cunitz (1966) พบปรากฏการณ์ที่น่าสนใจเกี่ยวกับการระลึกเสรี คือ “โค้งความจำ (Serial Position Curve) จากการศึกษาผลของการจำรายชื่อคำ ปรากฏว่า ผู้ร่วมวิจัยสามารถจำคำสุดท้ายได้มากที่สุด รองลงมาเป็นคำรองสุดท้าย เรียกว่าเป็นผลตอนปลาย นอกจากนี้คำที่อยู่ในช่วงแรกหรือตอนต้นก็ถูกจำได้มากเช่นกัน เรียกว่าเป็นผลตอนต้น ส่วนคำที่อยู่ในช่วงกลางเป็นกลุ่มคำที่ได้รับการระลึกน้อย เรียกว่า ผลตอนกลาง

ภาพที่ 2 โค้งลำดับที่

ที่มา : Glanzer and Cunitz, 1966

ภาพที่ 3 ปรากฏการณ์โค้งความจำ

ที่มา : Murdock, 1962

จากภาพที่ 2 และ 3 แสดงให้เห็นว่ายิ่งจำนวนคำมีมากขึ้น ก็ยิ่งทำให้ผลตอนกลางมีความแบนราบมากขึ้น กล่าวคือไม่ว่าคำจะเพิ่มขึ้นเท่าใด ผลกระทบที่ได้รับจากผลตอนต้นและผลตอนปลาย จะครอบคลุมในช่วงคำ 3 ลำดับแรกในผลตอนต้น และ 7-8 คำลำดับสุดท้ายในผลตอนปลายเท่านั้น

ดังนั้นในการทำวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงควบคุมให้รายการคุ้นเคย และรายการไม่คุ้นเคยอยู่ในลำดับช่วงกลางของรายการทั้งหมด เพื่อหลีกเลี่ยงจากผลกระทบของผลตอนต้นและตอนปลายให้มากที่สุด

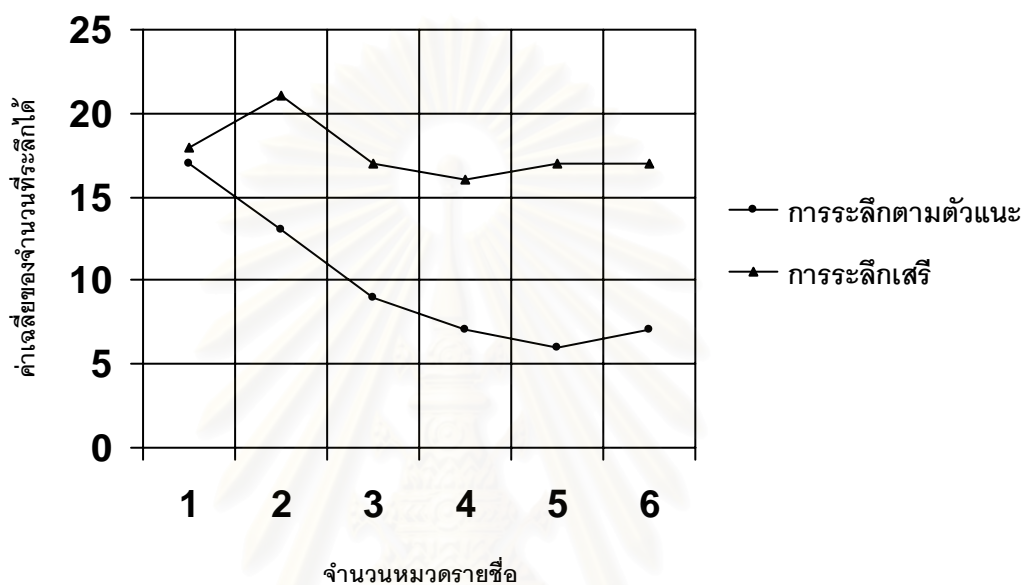
- การระลึกแบบมีตัวแนะ (Cued Recall)

การระลึกตามตัวแนะหมายถึง การระลึกโดยมีตัวแนะหรือสิ่งเร้า นำทางเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างโยงสัมพันธ์สู่ตัวสนองของสิ่งเร้า นั้น กล่าวคือ จะต้องจำความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้า และตัวสนองให้ได้ การที่กลุ่มตัวอย่างไม่สามารถจะระลึกแบบเสรีได้ ไม่ได้หมายความว่า ความจำส่วนนั้นถูกลืม หรือสูญหายไป แต่ความจริงแล้วรายละเอียดเหล่านั้นยังคงอยู่ เพียงแต่เขาได้สูญเสียการโยงสัมพันธ์ไปถึงเท่านั้น (Bahrick, 1969)

ในส่วนของความแตกต่างระหว่างการระลึกเสรีและ การระลึกตามตัวแนะนั้น Tulving และ Psotka (1971) ได้ทำการวิจัยเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการระลึกเสรีและการ

ระลึกตามตัวนะ โดยศึกษาจากการให้ผู้รับการทดลองดูรายชื่อคำจากแต่ละรายการ จากนั้นจึงทำการทดสอบความจำด้วยการระลึกเสรี และการระลึกตามตัวนะเพื่อเปรียบเทียบผลที่ได้

ภาพที่ 4 ผลเปรียบเทียบระหว่างการระลึกเสรีและการระลึกตามตัวนะ

ที่มา : Tulving and Psotka, 1971

จากภาพที่ 4 Tulving และ Psotka พบว่า ผลการระลึกเสรีจะลดลงเมื่อกลุ่มตัวอย่างได้รับจำนวนคำที่เพิ่มขึ้น แต่เมื่อมีตัวนะซึ่งเป็นชื่อของแต่ละรายการ ก็ส่งผลให้มีการลืมลดน้อยลง ซึ่งการวิจัยในครั้งนั้นมีผลตรงกันกับผลงานวิจัยของ Bahrick (1969) ที่อ้างถึงไปแล้วว่า การลืมเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการสูญเสียการโยงสัมพันธ์ต่อตัวนะ

แนวคิด ทฤษฎี ทางด้านดนตรี

จากงานวิจัยต่าง ๆ ที่สรุปได้ว่า ดนตรี สามารถเป็นเครื่องมือช่วยจำได้ได้นั้น เพราะดนตรีมีคุณสมบัติทางด้านสุนทรียศาสตร์ ดนตรีเป็นเรื่องของเสียง ที่อาศัยโสตประสาทเป็นเครื่องรับรู้และแปลความหมายโดยอาศัยวิธีจินตนาการ หรือความคิดคำนึงอันละเอียดอ่อนอย่างยิ่ง และเสียงที่ได้ยินนั้นอาจมีความหมายหรือไม่ก็ได้ จุดเดียวกับเสียงของภาษาพูดซึ่งในการตีความหมายอาจจะแตกต่างกันไปตามแต่ละความคิดแต่ละคนหรือรับรู้ไปคนละอารมณ์ก็ได้ ซึ่งทั้งนี้เป็นเรื่องของความรู้ทางจิตวิทยา

ในบรรดาวิชาการทั้งหลายในโลกหากแบ่งไปตามเหตุผลที่เป็นจริงตามสภาพของตัวมันเอง ก็จะแบ่งได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ คือ วิชาประเภทศาสตร์ และประเภทศิลป์ (สุนทร ฌ รังษี , 2518)

วิชาประเภทศาสตร์ (Science) เช่น วิชาวิทยาศาสตร์, คณิตศาสตร์, ภูมิศาสตร์ เป็นต้น เป็นวิชาที่มีรากฐานมาจาก ความเป็นจริง มีเหตุผลที่รองรับกัน และสามารถพิสูจน์ให้เห็นจริงได้ และยังคงเป็นความจริงตลอดไป

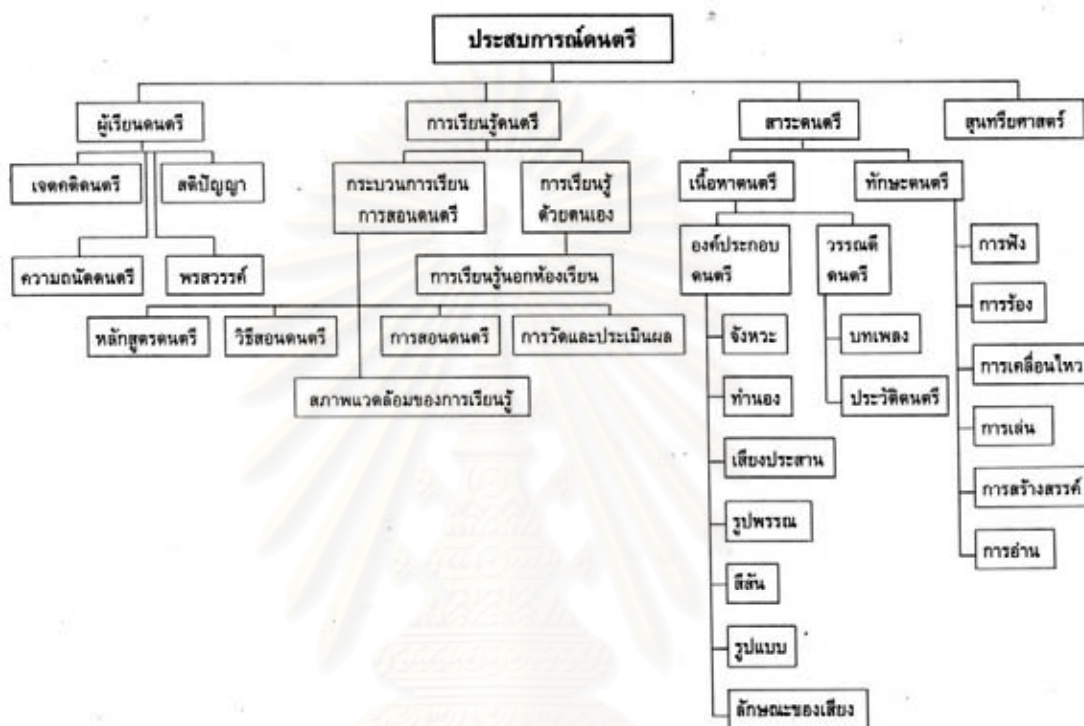
ส่วนวิชาประเภท ศิลป์ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม นาฏศิลป์ ดนตรี หรือ ภาษาศาสตร์ เนื้อหาของมันเป็นศิลป์ (Art) คือมีรากฐานมาจากการสมมติ แต่เป็นการสมมติที่บุคคลในสังคมยอมรับ และปฏิบัติสืบเนื่องกันมา จนกลายเป็นมรดกของสังคมคล้ายกับวัฒนธรรมทางจารีตประเพณีชนิดหนึ่ง ซึ่งไม่เป็นจริงตลอดไป มันจะเป็นจริงอยู่ได้ตราบที่ผู้ที่คิดสร้างสรรค์ขึ้นมาหรือผู้ที่อยู่ในสังคมนั้น ๆ ยังยอมรับอยู่ และยังคงถือเอาเพื่อปฏิบัติสืบเนื่องกันอยู่

ในส่วนของดนตรีนั้น หากกล่าวตามหลักวิทยาศาสตร์ ถือว่าเกิดจากการสั่นสะเทือน เช่น เมื่อเราดึงคอร์ด หนึ่งคอร์ดก็เกิดการสั่นสะเทือน แล้วเกิดเสียงก้องกังวานภายในตัวคอร์ด หรือ เมื่อเราดึงกีตาร์ ก็เกิดการสั่นสะเทือนที่ตัวสาย แล้วเกิดเสียงก้องมาจากตัวกีตาร์ โดยที่เสียงต่างๆ เหล่านี้ เราสามารถที่จะเปลี่ยนความถี่ของเสียง โดยการลดหรือเพิ่มขนาดของความยาวหรือปริมาตร , น้ำหนัก คือยิ่งลดลงเท่าไรเสียงก็ยิ่งสูงขึ้น

จากธรรมชาติที่ทำให้เกิดเสียงเหล่านี้ นักดนตรีสามารถที่จะปรับเสียงให้กับภาษา ดนตรีและให้เหมาะสมกับเครื่องดนตรีของตน ซึ่งอาจมีเสียงที่มีความถี่ของเสียงแตกต่างกันไปตามความนิยมของแต่ละวัฒนธรรม ซึ่งอาจอาศัยหลักนิรุกติศาสตร์ ซึ่งทำให้สามารถทราบถึงลักษณะ และคุณสมบัติที่เป็นเสียงเฉพาะของดนตรีของวัฒนธรรมนั้นๆ

ดนตรีเป็นเรื่องที่ผูกพันกับวัฒนธรรมอย่างแยกไม่ออก ตามแผนภูมิแสดง โครงสร้างของประสบการณ์ดนตรีของ ฌูรท์ สุทธีจิตต์ (2531) เราจะเห็นได้ว่ามนุษย์ผูกพันกับ ดนตรีไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง

ภาพที่ 5 ประสบการณ์ดนตรี

องค์ประกอบของดนตรี

องค์ประกอบของดนตรี คือ ส่วนสำคัญที่ทำให้ดนตรีเป็นรูปร่างขึ้นมาได้ ซึ่ง ประกอบไปด้วยองค์ประกอบต่าง ๆ คือ เสียง, เวลา, แนวทำนอง (3 ส่วนนี้ประกอบกันเป็น จังหวะ และทำนอง) , เสียงประสาน, ลีลา, ลักษณะของเสียง, รูปพรรณของดนตรี และ รูปแบบของดนตรี (ฌูรท์ สุทธีจิตต์, 2535)

1. เสียง (Tone)

เสียง หรือ Tone ในที่นี้แตกต่างไปจาก Noise เนื่องจากการทำให้เกิด Tone เป็นใน ลักษณะของการสั่นสะเทือนของอากาศอย่างสม่ำเสมอ ส่วน Noise เกิดจากการสั่นสะเทือนของ อากาศที่ไม่สม่ำเสมอ เสียงดนตรีที่เกิดจากการเป่า การร้อง การดีด เป็น Tone เพราะการสั่นสะเทือน เป็นไปอย่างสม่ำเสมอ

เสียง ประกอบไปด้วยคุณสมบัติสำคัญ 4 ประการ คือ

- 1.1 ระดับเสียง (Pitch) หมายถึง ความสูงต่ำของเสียง ในเชิงกายภาพ ความถี่ของการสั่นสะเทือนเร็ว เสียงจะสูง ถ้าการสั่นสะเทือนช้าเสียงจะต่ำ ทุกคนจะสามารถแยกเสียงตั้งแต่ระดับความเร็วที่ 16 ครั้งต่อวินาที จนถึง 20,000 ครั้งต่อวินาที เปียซึ่งเป็นเครื่องดนตรีที่มีเสียงต่ำจนถึงสูงสุดที่โซ่อยู่ในดนตรีแทบทั้งหมด มีช่วงกว้างของเสียงตั้งแต่ 30-4,000 ครั้งต่อวินาที
- 1.2 ความยาวของเสียง (Duration) เสียงดนตรีอาจมีความแตกต่างกันในเรื่องของความยาวของเสียง เช่น เสียงสั้น หรือเสียงยาวมาก ๆ คุณสมบัติข้อนี้เป็นพื้นฐานในเรื่องของจังหวะ (Rhythm)
- 1.3 ความเข้มของเสียง (Intensity) เสียงอาจมีความแตกต่างจากค่อยไปจนถึงดัง คุณสมบัติข้อนี้ทำให้เกิด จังหวะทางด้านดนตรี คือ จังหวะเน้น เป็นต้น และเป็นพื้นฐานขององค์ประกอบในเรื่องเกี่ยวกับความดังค่อย
- 1.4 คุณภาพของเสียง (Quality) คุณภาพของเสียงดนตรีแต่ละชนิดย่อมแตกต่างกันไปซึ่งเกิดจากคุณสมบัติทางกายภาพของการสั่นสะเทือน คุณภาพของเสียงเป็นพื้นฐานขององค์ประกอบทางดนตรีที่สำคัญอย่างหนึ่งคือ สีเสียง (Tone Color)

คุณสมบัติทั้ง 4 ประการของเสียง รวมกันทำให้เกิดเสียงดนตรีที่หลากหลายจนทำให้ดนตรีเป็นศิลปะอย่างหนึ่ง โดยสรุปเสียงดนตรีมีได้ตั้งแต่สูง-ต่ำ, สั้น-ยาว, ค่อย-ดัง, และมีเสียงที่แตกต่างกันของเครื่องดนตรีแต่ละชนิด

2. เวลา (Time)

ดนตรีเป็นเรื่องของเสียงที่เคลื่อนที่ไปในช่วงเวลา ดังนั้นองค์ประกอบเรื่องเวลาจึงเป็นส่วนสำคัญอีกส่วนหนึ่งของดนตรี ทางดนตรี องค์ประกอบเรื่องเวลาประกอบไปด้วย ความเร็วของจังหวะ (Tempo) , อัตราจังหวะ (Meter) และจังหวะ (Rhythm)

- 1.1 ความเร็วจังหวะ (Tempo) Tempo เป็นภาษาอิตาเลียน หมายถึงเวลา ในทางดนตรี หมายถึงความเร็ว (Speed) ดนตรีอาจมีจังหวะเร็ว ปานกลาง หรือช้าก็ได้ ปกติในทางดนตรีมีการกำหนดความเร็วของจังหวะต่าง ๆ กันออกไป โดย

มีเครื่องให้ความเร็วจังหวะที่เรียกว่า Metronome และมีชื่อเรียกความเร็วของจังหวะเฉพาะ เช่น

Presto	เร็วมาก	(Very fast)
Allegro	เร็ว	(Fast)
Moderato	เร็วปานกลาง	(Moderate speed)
Andante	ช้า ๆ สบาย ๆ	(Moderately slow)
Largo	ช้ามาก	(Very slow)

Metronome คือ เครื่องกำหนดจังหวะ โดยใช้การบอกว่าใน 1 นาที จะมีจังหวะตกกี่ครั้ง เช่น Allegro มีความเร็ว 70 ครั้งต่อนาที เป็นต้น

1.2 อัตราร้อย (Meter) โดยปกติในทางดนตรีจะมีการจัดกลุ่มจังหวะเป็น 2,3,4,... ตามธรรมชาติของความหนักความเบาของจังหวะที่เกิดขึ้น เนื่องจากจังหวะทางดนตรี การรวมกลุ่มจังหวะเช่นนี้ ทางดนตรี เรียกว่า อัตราร้อย ซึ่งเป็นลักษณะของดนตรีที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 13 ดนตรียุคก่อนหน้านี้นั้นส่วนใหญ่ไม่มีลักษณะของอัตราร้อยแต่ประการใด บทเพลงต่าง ๆ เป็นการร้องหรือเล่นไปเรื่อย ๆ ไม่มีการจัดกลุ่มของจังหวะเป็นอัตราร้อย ลักษณะของอัตราร้อยที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน เป็นการพัฒนามาจากลักษณะของอัตราร้อยในศตวรรษที่ 14 ความรู้สึกในเรื่องของอัตราร้อยขึ้นอยู่กับความเร็วของอัตราร้อยด้วย โดยปกติจังหวะที่จัดเป็นกลุ่ม จังหวะที่ 1 จะหนักที่สุด เช่น กลุ่ม 3 จังหวะที่รู้จักกันในชื่อ จังหวะ Waltz ถ้าจะนับก็จะเน้นจังหวะที่ 1 เป็นต้น

1.3 จังหวะ (Rhythm) จังหวะเป็นแนวคิดทางดนตรีที่ยากที่สุดที่จะให้คำจำกัดความ โดยปกติ จังหวะประกอบด้วย การเน้น และความยาว

1.3.1 การเน้น (Accent) คือ จังหวะที่หนักกว่าจังหวะข้างเคียง กล่าวคือ ตามโครงสร้างของอัตราร้อยนั้น จังหวะที่

หนึ่งในทุกกลุ่มจังหวะ เป็นจังหวะหนักกว่าจังหวะอื่น ๆ บางครั้งอาจเรียกว่า จังหวะหนัก (Strong beat)

- 1.3.2 ความยาว (Duration) ได้แก่ ความสั้น-ยาวของจังหวะ นอกจากนี้ยังมีลักษณะของจังหวะขัดที่เรียกว่า Syncopation คือ การเน้นของจังหวะที่ไม่เป็นไปตามโครงสร้างของอัตราจังหวะ

คุณสมบัติทั้งสาม คือ ความเร็วจังหวะ อัตราจังหวะ และ จังหวะ เมื่อมารวมกันจะทำให้เกิดความหลากหลายของจังหวะ ทำให้ดนตรีมีหลายรสหลากหลาย เช่นเดียวกับลักษณะของเสียง ซึ่งส่งผลให้เกิดอารมณ์ที่ต่างกันไปด้วย

3. ทำนอง

ทำนอง คือ การจัดเรียงของเสียงที่มีความแตกต่างของระดับเสียงและความยาวของเสียงตามแนวนอน โดยทั่วไปดนตรีประกอบด้วยทำนองซึ่งเป็นองค์ประกอบที่ง่ายต่อการจดจำมากที่สุด ทำนองมีหลากหลาย ลักษณะต่างกันไป ทำนองคล้ายกับภาษาพูด คือเป็นภาษาดนตรีที่ประกอบเป็นประโยค เพื่อเสนอความคิดของผู้พูด ดังนั้น การจะเข้าใจดนตรีจึงต้องจำได้ว่าทำนองเป็นอย่างไร องค์ประกอบของทำนองได้แก่

- 3.1 จังหวะของทำนอง (Melodic Rhythm) คือ ความสั้น-ยาวของระดับเสียงแต่ละเสียงที่ประกอบกันเป็นทำนอง

- 3.2 มิติ (Melodic Dimension) มิติของทำนองประกอบด้วย 2 ส่วนคือ ความยาว และ ช่วงกว้าง

- 3.2.1 ความยาว (Length) ทำนองบางครั้งอาจจะสั้น ๆ เป็นส่วน ๆ ซึ่งส่วนที่เล็กสุดหรือสั้นที่สุดเรียกว่า Motive บางทำนองอาจเป็นทำนองที่ยาวมาก ๆ

- 3.2.2 ช่วงกว้าง (Range) คือ ระยะระหว่างระดับเสียงต่ำสุดจนถึงเสียงสูงสุด

3.3 ช่วงเสียง (Register) ทำนองอาจจะอยู่ในช่วงเสียงใดช่วงเสียงหนึ่ง เช่น ในช่วงเสียงต่ำ กลาง และ สูง บางครั้งทำนองอาจจะเคลื่อนจากช่วงเสียงหนึ่งไป อีกช่วงเสียงหนึ่งก็ได้

3.4 ทิศทางของทำนอง (Direction) ทำนองอาจจะเคลื่อนไปในหลายทิศทาง เช่น ขึ้น ลง หรืออยู่กับที่ โดยปกติทำนองมันจะเคลื่อนที่ขึ้นจุดสูงสุด เมื่อเนื้อหาของดนตรีถึงจุดสำคัญที่สุด ปกติการเคลื่อนไปของทำนอง อาจจะเป็นในลักษณะกระโดด (Disjunctive Progression) หรือ เรียงกันไป (Conjunct Progression)

ผลรวมของคุณสมบัติต่าง ๆ ของทำนองทำให้ดนตรีนั้นน่าสนใจน่ารับฟัง หรือ ชวนจดจาง่าย ทำนองจัดเป็นลักษณะพื้นฐานของบทเพลง โดยทั่วไปทำนองที่เป็นหลักในบทเพลงหนึ่งจะเรียกว่าทำนองหลัก (Theme) ในแต่ละบทเพลงจะมีทำนองหลักได้มากกว่า 1 ทำนอง

4. เสียงประสาน (Harmony)

เสียงประสาน คือ องค์ประกอบดนตรีที่เกิดขึ้นจากการผสมผสานของเสียงมากกว่า 1 เสียงในแนวตั้ง หรือในเวลาเดียวกัน ซึ่งตรงกันข้ามกับทำนองซึ่งเป็นการจัดเรียงของเสียงตามแนวนอน เสียงประสานเป็นองค์ประกอบดนตรีที่สลับซับซ้อนกว่าจังหวะ และ ทำนอง และจะไม่พบการประสานเสียงในดนตรีของสังคมล่าสมัย แม้ในสังคมตะวันตกเอง การประสานเสียงก็มีขึ้นช้ากว่าองค์ประกอบดนตรีอื่น ๆ ในราวคริสต์ศตวรรษที่ 9 แนวคิดในเรื่องการประสานเสียงได้แก่ คอร์ด (Chords) คือ กลุ่มของเสียงตั้งแต่สามเสียงขึ้นไปมาจัดเรียงกันตามแนวตั้ง (หากมีเพียง 2 เสียงจัดเรียงกัน ไม่เรียกว่า คอร์ด แต่เรียกว่าขั้วเสียง) หลักการขั้นพื้นฐานของการประสานเสียง คือ การสร้างคอร์ด และการจัดเรียงของคอร์ด

การนำเสียงตั้งแต่สองเสียงขึ้นไปมาเล่นพร้อมกัน จะเกิดการผสมของเสียง ซึ่งผลที่เกิดขึ้นจะได้เสียงที่กลมกลืน และไม่กลมกลืน คอร์ดที่สร้างขึ้นมาจากคอร์ดที่มีเสียงกลมกลืนแต่บางคอร์ดเป็นคอร์ดที่มีเสียงไม่กลมกลืน

เสียงที่กลมกลืนกันทำให้รู้สึกสบายหู มีเสียงกลมกล่อม โดยปกติเพลงต่าง ๆ มักจะจบด้วยคอร์ดที่มีเสียงกลมกลืน

เสียงที่ไม่กลมกลืนทำให้รู้สึกขัดหู ตึงเครียด ค้าง หรือ แขนงอยู่ ซึ่งโดยปกติคอร์ดที่มีเสียงไม่กลมกลืนมักจะตามด้วยคอร์ดที่มีเสียงกลมกลืน ซึ่งทำให้รู้สึกว่าจะจบตอน หรือ จบเพลง เรียกว่า Resolution

5. ระบบเสียง (Tonality)

ดนตรีเป็นเรื่องของเสียงซึ่งมีการจัดเป็นระบบ เรียกว่า ระบบเสียง (Tonality) ซึ่งมีอยู่หลายลักษณะด้วยกัน แต่โดยทั่วไประบบเสียงของดนตรีมักจะเป็นดนตรีที่มีระบบเสียงที่เรียกว่า Tonal Music

5.1 Tonal Music ดนตรีโดยทั่วไปมีหลักการประพันธ์โดยใช้เสียงหนึ่งเป็นเสียงหลักและการประสานเสียงที่เกี่ยวข้องกัน เสียงหลักนี้เรียกว่า เสียงโทนิค (Tonic) เพลงจะมีความรู้สึกจบได้เมื่อการประสานเสียงจบลงที่คอร์ดที่สร้างขึ้นจากเสียงโทนิค เช่น เมื่อโทนิคเป็นเสียง C จึงเรียกเพลงนั้นอยู่ในบันไดเสียง C ลักษณะของดนตรีที่มีการประพันธ์โดยยึดบันไดเสียงดังกล่าวนี้เรียกว่า ระบบเสียง

5.2 Polytonality คือ ดนตรีที่ใช้บันไดเสียงตั้งแต่สองบันไดเสียงขึ้นไปมารวมกันในการประพันธ์เพลง

5.3 Multi tonality คือ ดนตรีที่มีการเปลี่ยนของบันไดเสียงตลอดเวลาอย่างรวดเร็ว ทำให้ยากที่จะฟังออกได้ว่า ขณะนั้นเพลงอยู่ในบันไดเสียงใด

5.4 Atonality คือ ดนตรีที่ไม่มีความรู้สึกของความเป็นเสียงหลัก แต่ใช้เสียงทั้ง 12 เสียงที่มีอยู่ในดนตรีสากล ทุกเสียงมีความเท่าเทียมกัน

5.5 Micro tonality คือ ดนตรีที่ใช้ระบบเสียงย่อยกว่าระบบครึ่งเสียงปกติ ระบบเสียงในดนตรีตะวันตกแบ่งย่อยได้ 12 ช่วง เรียกว่า ครึ่งเสียง แต่มีดนตรีของบางชาติที่แบ่งเสียงย่อยกว่าครึ่งเสียง เช่น ดนตรีของอินเดีย หรือ อียิปต์โบราณ

อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบัน เพลงทั่ว ๆ ไปที่เราได้ยินส่วนใหญ่จะอยู่ในดนตรีประเภทที่ 1 กล่าวคือเป็นดนตรีที่มีระบบโดยยึดเสียงโทนิคเป็นหลัก และมีเป็นส่วนน้อยที่จัดเป็นดนตรีประเภทที่ 2 ซึ่งมีการเปลี่ยนบันไดเสียง

6. สีสัท (Tone Color)

สีสัท (Tone color หรือ Timbre) คือ คุณสมบัติของเสียงของเครื่องดนตรี รวมทั้งเสียงร้องของคน ซึ่งมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องมาจากคุณสมบัติของการเกิดเสียง (Overtone) ในทางดนตรี สีสัทอาจจะเป็นลักษณะของการแสดงเดี่ยว คือ การเล่น หรือร้องโดยเครื่องดนตรี หรือ คนเพียงคนเดียว (Solo) หรืออาจจะเป็นการรวมกันของเครื่องดนตรี หรือเสียงร้องต่าง ๆ ของคน ทำให้เกิดเป็นการรวมวง (Ensemble) ขึ้นมา

6.1 เสียงร้องของมนุษย์ (Human Singing Voices) เสียงร้องของมนุษย์จัดได้ว่าเป็นเครื่องดนตรีที่มีติดตัวมากับมนุษย์ทุกคน เสียงร้องของมนุษย์จัดเป็นเครื่องดนตรีที่สามารถถ่ายทอดอารมณ์และสื่อความหมายได้ดีที่สุด หากจะหาเครื่องดนตรีชนิดใด ๆ มาเทียบได้ เสียงร้องของมนุษย์มีการจัดแบ่งเป็น 4 ประเภทใหญ่ ได้แก่ Soprano , Alto , Tenor และ Bass

6.2 เครื่องดนตรี (Music Instruments) เสียงของเครื่องดนตรีแต่ละชนิดมีความแตกต่างกันออกไป โดยแบ่งได้เป็นประเภทใหญ่ได้ 5 ประเภท คือ เครื่องดนตรีประเภทคีย์บอร์ด (Keyboard Instruments) เช่น เปียโน , เครื่องดนตรีประเภทเครื่องสาย (String Instrument) เช่น ไวโอลินหรือกีตาร์ , เครื่องดนตรีประเภทเครื่องลมไม้ (Woodwind Instruments) เช่น แซ็กโซโฟน , เครื่องดนตรีประเภทเครื่องลมทองเหลือง (Brass Instruments) เช่น ทรัมเป็ต และเครื่องดนตรีประเภทเครื่องตี (Percussion Instruments) เช่น กลองประเภทต่าง ๆ

7. ลักษณะของเสียง (Characteristics of Sound)

ลักษณะของเสียงเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับรายละเอียด หรือ คุณสมบัติของเสียงที่มีการแปรเปลี่ยนไปเพื่อการถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึก ทำให้ดนตรีมีความไพเราะเป็นศิลปะเต็มรูปแบบในลักษณะของโสตศิลป์ ลักษณะของเสียงในดนตรีตะวันตก อาจแยกได้เป็นสองลักษณะใหญ่ ๆ คือ ลักษณะของเสียงเกี่ยวกับความดัง-ค่อย ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้ดนตรีมีลีลาน่าฟัง น่าสนใจ กล่าวคือ เป็นผลทำให้ผู้ฟังมีความรู้สึก หรืออารมณ์แปรเปลี่ยนไปตามลักษณะความดัง-ค่อยของบทดนตรี อีกส่วนหนึ่งคือ ลักษณะเสียงที่เกี่ยวกับการถ่ายทอดความรู้สึก ซึ่งเป็นสิ่งที่เพิ่มอารมณ์ ความรู้สึกในดนตรีให้มากขึ้นมากกว่าความดัง-ค่อย ทั้งนี้ ลักษณะของเสียงเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้นดนตรีเป็นศิลปะที่ละเอียดเข้าถึงซึ่งความรู้สึกของผู้ฟังได้ ซึ่งต้องอาศัยความสามารถของนักดนตรีแต่ละคนในการถ่ายทอดสิ่งเหล่านี้

8. รูปพรรณ (Texture)

รูปพรรณ หรือ เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า พื้นผิว (Texture) เป็นคำที่แสดงถึงลักษณะของการวางเส้นด้ายในการทอผ้า คำนี้นำมาใช้ในวงการศิลปะ รวมทั้งดนตรีด้วย ในทางดนตรีการพันผูกของเส้นด้ายเปรียบเสมือนความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะของการประสานเสียง (แนวตั้ง) และทำนอง (แนวนอน) ซึ่งเป็นภาพรวมทั้งหมดของดนตรี จึงใช้คำว่า รูปพรรณ ซึ่งอาจแบ่งได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ คือ รูปพรรณแบบ Monophonic ซึ่งมีเพียงแนวทำนอง ไม่มีเสียงประสานใด ๆ , รูปพรรณแบบ Homophonic ซึ่งมีการเพิ่มคอร์ดเข้ามาเป็นเสียงประสาน แต่เสียงประสาน (คอร์ด) นั้นเป็นเสียงที่เพิ่มเข้ามาเพื่อช่วยให้ทำนองมีความไพเราะขึ้น ไม่มีความสำคัญเท่าแนวทำนอง และ

รูปพรรณแบบ Polyphonic คือดนตรีที่มีแนวทำนองตั้งแต่สองแนวขึ้นไปมาเล่นร่วมกัน ซึ่งทั้งสองแนวทำนองนั้นมีความสำคัญเท่าเทียมกัน

9. รูปแบบ (Forms)

ดนตรีมีลักษณะเช่นเดียวกับศิลปะแขนงอื่น ๆ คือ มีการนำเสนออย่างมีแบบแผน ผู้ประพันธ์มักมีรูปแบบการประพันธ์ และประพันธ์ไปตามที่ตนเองคิดไว้ ผลงานที่เสร็จออกมาจึงมีรูปแบบหรือโครงสร้างที่สามารถศึกษาหรือทำตามความเข้าใจได้ซึ่งจัดเป็นองค์ประกอบดนตรีที่สำคัญมากอย่างหนึ่ง

องค์ประกอบพื้นฐานของรูปแบบ ได้แก่

9.1 แนวทำนอง (Theme) ประกอบไปด้วย ทำนอง จังหวะ และการประสานเสียง ซึ่งเมื่อรวม 3 สิ่งนี้เข้าด้วยกันจะทำให้ลักษณะของแนวทำนองเด่นชัดขึ้น ความสำคัญของแนวทำนองจะเห็นได้จากการที่เวลาผู้ฟังฟังเพลงนั้น สิ่งที่คุณฟังจำติดหูมักจะเป็นแนวทำนองต่าง ๆ ในบทเพลง

9.2 เอกภาพ (Unity) ในบทเพลงหนึ่งมักประกอบไปด้วยส่วนย่อย ๆ มากมาย การรวมกันของแต่ละส่วนในบทเพลงทำให้เกิดเอกภาพขึ้นมา สิ่งที่ทำให้เอกภาพเด่นชัดขึ้น คือ การปรากฏของแนวทำนองหลักในแต่ละช่วงของบทเพลง ซึ่งอาจจะสลับด้วยแนวทำนองอื่น ๆ ด้วย

9.3 ความหลากหลาย (Variety) ความหลากหลายในทางดนตรีหมายถึง การเปลี่ยนไปของแนวคิดหลักในบทเพลง ซึ่งก็คือ ความหลากหลายของแนวทำนองหลัก การที่แนวทำนองหลักย้อนกลับมาหลาย ๆ ครั้งในบทเพลงโดยมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบ หรือ รายละเอียดปลีกย่อยไปบ้าง ทำให้เกิดความหลากหลาย มีผลทำให้ดนตรีไม่น่าเบื่อ ซึ่งอาจจะสร้างความหลากหลายได้โดยการ ปรับทำนอง, ปรับจังหวะ, ปรับเสียงประสาน, ปรับบันไดเสียง, ปรับลีลา หรือการปรับเปลี่ยนองค์ประกอบอื่น ๆ

9.4 ความแตกต่าง (Contrast) ในขณะที่แนวทำนองมีการเปลี่ยนส่วนประกอบ หรือ โครงสร้างไป ก็ยังจัดว่าเป็นแนวทำนองเดิมอยู่ เพราะยังมีลักษณะเด่นเหมือนเดิม ในทางดนตรี ยังมีการใช้แนวทำนองที่ต่างจากแนวทำนองเดิมออกไปเป็นส่วนหนึ่งของบทเพลง เพื่อให้บทเพลงมีความหลากหลายน่าฟัง

9.5 ความยาว บทเพลงแต่ละประเภทจะมีความยาวที่แตกต่างกัน ซึ่งบทเพลงที่มีความยาวมากขึ้น ก็มักจะมีโครงสร้างของรูปแบบสลับซับซ้อนมากขึ้นด้วย

โดยรวมแล้ว คนตรีเป็นโสตศิลป์ที่เกี่ยวข้องกับเสียงและเวลา คุณสมบัติของเสียงที่สำคัญ ได้แก่ ระดับเสียง ความยาวของเสียง ความเข้มของเสียง และ คุณภาพของเสียง คุณสมบัติเกี่ยวกับเวลา คือ เรื่องของความเร็วจังหวะ อัตราจังหวะ และจังหวะ เมื่อนำเสียงและเวลามาสัมพันธ์กันทำให้เกิดเป็นองค์ประกอบทางดนตรีขึ้นมา ได้แก่ จังหวะซึ่งเป็นเรื่องของความยาว และความเร็วของเสียง ทำนองซึ่งเป็นเรื่องของความสัมพันธ์ของระดับเสียงตามแนวนอน เสียงประสาน ซึ่งเป็นเรื่องของความสัมพันธ์ของเสียงทางแนวตั้ง รูปพรรณ ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ของเสียงทางแนวตั้งและแนวนอน รูปแบบซึ่งเป็นเรื่องของการจัดระบบของทำนองและจังหวะ ลีลา ซึ่งเป็นเรื่องของคุณภาพของเสียง และลักษณะของเสียงซึ่งเป็นเรื่องของการแปรเปลี่ยนของเสียง องค์ประกอบต่าง ๆ เหล่านี้สามารถแยกออกได้เป็น 2 ส่วนคือ องค์ประกอบที่จำเป็นสำหรับโครงสร้างของดนตรี ประกอบไปด้วย จังหวะ ทำนอง เสียงประสาน (และระบบเสียง) รูปพรรณ และ รูปแบบ และ องค์ประกอบที่ช่วยให้โครงสร้างของดนตรีสมบูรณ์แบบ ประกอบด้วย ความเร็วของจังหวะ ลีลา ลักษณะของเสียง องค์ประกอบพื้นฐานทั้งสองส่วนนี้ทำให้ดนตรีเป็นดนตรีได้อย่างสมบูรณ์ กล่าวคือ เป็น โสตศิลป์

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. **McDaniel, Einstein, DeLosh, May and Brady (1995)** ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับผลของความแปลกที่มีต่อการจำประโยค (The Bizarreness Effect: It's Not Surprising, It's Complex.) โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อตรวจสอบทฤษฎีที่นำมาอธิบายผลของการใช้จินตภาพที่แปลกประหลาด (Bizarre Imagery) ในส่วนของการทดลองที่หนึ่งของการวิจัยนี้ แสดงให้เห็นว่า ผู้เข้ารับการทดลองสามารถจดจำประโยคที่แปลกได้ดีกว่าประโยคธรรมดาที่ต่อเมื่อประโยคที่แปลกนั้นอยู่ร่วมกับประโยคธรรมดาเท่านั้น ซึ่งผลการทดลองนี้สนับสนุนทฤษฎี Distinctiveness Theory ที่กล่าวว่า สิ่งที่แปลกแตกต่างจากสิ่งอื่นมากจะมีความโดดเด่น และง่ายต่อการแยกแยะเมื่อระลึกถึงมากกว่าทฤษฎีความคาดหวัง (Expectation Violation Theory) ที่อธิบายว่าสิ่งที่แปลกประหลาดเป็นสิ่งที่ขัดแย้งกับความคาดหวังของผู้รับสารทำให้ผู้รับสารเกิดความประหลาดใจซึ่งเป็นการกระตุ้นกระบวนการเข้ารหัส (Encoding Process) ของสารนั้น เพราะหากเป็นตามทฤษฎีความคาดหวัง ผู้เข้าร่วมการทดลองควรจำชุดประโยคที่มีแต่ประโยคแปลกประหลาดอย่างเดียวได้ดีเท่ากับชุดประโยคที่แปลกประหลาดซึ่งปนอยู่กับประโยคธรรมดา

2. **Richard F. Yalch (1991)** ได้ทำการวิจัยเรื่องความจำในการใช้เพลงจึงเกิดเป็นเครื่องมือช่วยจำในการสร้างการจดจำสโลแกนโฆษณา (Memory in Jingle Jungle: Music as a Mnemonic Device in Communicating Advertising Slogans) โดยทำการศึกษาเปรียบเทียบโฆษณาที่มีการใช้เพลงจึงเกิด และ ไม่ใช้ กับจำนวนครั้งที่ได้ชมโฆษณา (1 หรือ 2 ครั้ง) จากนั้นทำ

การวัดความจำแบบการระลึก และการจำได้ ผลปรากฏว่าผู้เข้ารับการทดลองสามารถจดจำชื่อสินค้าได้ดีกว่าในกรณีที่ทำการวัดแบบการจำได้ เมื่อใช้เพลงจึงเกิดในการบรรยายสโลแกน และเมื่อได้รับชมโฆษณานั้น 2 ครั้ง จึงกล่าวได้ว่าเพลงจึงเกิดเป็นตัวช่วยแนะให้สามารถระลึกสโลแกนที่สอดคล้องกับชื่อสินค้าได้ อย่างไรก็ตามหากมีตัวแนะอื่น ๆ ในโฆษณาเช่น การฉายซ้ำความสามารถของคนตรีจึงเกิดในการเป็นตัวช่วยแนะจะลดลง

3. **บุหงา ชัยสุวรรณ (2540)** ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับผลของเทคนิคช่วยจำต่อการระลึกถึงภาพยนตร์โฆษณาทางโทรทัศน์ โดยวัดการระลึกถึงชิ้นงานโฆษณา ภาพของโฆษณา และตราสินค้า เปรียบเทียบระหว่างโฆษณาทดลองที่ใช้ภาพที่ไม่คาดคิดมาก่อนเป็นเครื่องมือช่วยจำ กับโฆษณาควบคุมที่ตัดภาพที่ไม่คาดคิดมาก่อนไป ปรากฏว่าไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งขัดกับสมมติฐานและแนวคิดเบื้องต้นที่ผู้วิจัยกล่าวไว้ อย่างไรก็ตามผู้วิจัยได้สันนิษฐานว่า ข้อจำกัดในเรื่องของระดับความไม่คาดคิดมาก่อนของภาพในโฆษณาอาจไม่แรงพอ หรือโฆษณาที่นำมาทดสอบอาจเป็นโฆษณาที่มีกลุ่มเป้าหมายต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่ทำการทดสอบ และผู้ชมมีโอกาสในการชมเพียงครั้งเดียว ซึ่งต่างจากในชีวิตประจำวันที่ผู้ชมมีโอกาสได้ชมโฆษณามากกว่า 1 ครั้ง รวมไปถึงปัญหาทางด้านการสื่อสารต่างวัฒนธรรม จึงไม่ควรด่วนสรุปว่า Mnemonic Devices ไม่มีผลต่อการระลึกถึงภาพยนตร์โฆษณา

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

Experimental study

การวิจัยเชิงทดลอง เป็นระเบียบวิธีวิจัยด้านสังคมศาสตร์ มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลของตัวแปร โดยพื้นฐานความเชื่อที่ว่า พฤติกรรมทุกอย่างมิได้เกิดขึ้นโดยบังเอิญ แต่เป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมอื่น ๆ หรือสถานการณ์แวดล้อมอื่น ๆ ในเชิงเหตุและผล (Causal Relationships)

การวิจัยเชิงทดลองในงานวิจัยด้านการสื่อสาร เป็นการวิจัยเพื่อทดสอบสมมติฐานและทำนายกระบวนการสื่อสารในเชิงเหตุและผล โดยเฉพาะเรื่องประสิทธิผลของสื่อประเภทต่าง ๆ อิทธิพลของตัวแปรด้านการสื่อสารต่อตัวแปรอื่น ๆ โดยเฉพาะตัวแปรด้านพฤติกรรมของบุคคล อิทธิพลของตัวแปรอื่น ๆ ต่อตัวแปรด้านการสื่อสาร ตลอดจนอิทธิพลของตัวแปรด้านการสื่อสารที่มีต่อตนเอง (ปาริชาติ สถาปิตานนท์, 2546 : 181-194) โดยมีองค์ประกอบสำคัญคือ

1. ตัวแปร (Variable) ซึ่งแบ่งได้เป็น

1.1 ตัวแปรต้น หรือ ตัวแปรอิสระ (Independent variable)

หมายถึงตัวแปรที่คาดว่าเป็นต้นเหตุ หรือ สาเหตุที่ทำให้ตัวแปรอื่นเปลี่ยนแปลง

1.2 ตัวแปรตาม (Dependent variable) หมายถึงตัวแปรที่คาดว่าเป็นผล หรือตัวแปรที่มีการเปลี่ยนแปลง อันเนื่องมาจากอิทธิพลของตัวแปรต้น

2. การควบคุม (Control) หมายถึงการที่นักวิจัยพยายามบริหารจัดการตัวแปรต้น หรือตัวแปรที่คาดว่าจะจะเป็นสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตัวแปรตามอย่างเป็นระบบ เพื่อที่จะสามารถยืนยันได้ว่าการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับตัวแปรตาม เกิดจากอิทธิพลของตัวแปรต้น

3. กลุ่มตัวอย่าง หมายถึงกลุ่มผู้เข้าร่วมการทดลอง ซึ่งเป็นกลุ่มที่ผู้วิจัยได้ระบุไว้ว่าเป็นกลุ่มบุคคลเป้าหมายในการวิจัย

4. สถานที่ในการทดลอง แบ่งได้เป็น การวิจัยเชิงทดลองในห้องแล็บ (Laboratory experiment) และการวิจัยเชิงทดลองในสถานที่จริง (Field experiment)

Post test only control group design

การวิจัยเชิงทดลอง สามารถออกแบบการทดลองได้หลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการวิจัย การวิจัยเชิงทดลองแบบมีกลุ่มควบคุมและทดสอบเฉพาะหลังการทดลอง หรือ Post test only control group design เป็นการออกแบบการทดลองแบบหนึ่ง ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. แบ่งกลุ่มตัวอย่างให้กระจายอยู่ในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
2. การให้กลุ่มที่หนึ่งได้เข้าสู่กระบวนการทดลอง และได้รับตัวแปรต้น ในขณะที่กลุ่มที่สองไม่ได้รับการทดลอง และไม่ได้รับตัวแปรต้น
3. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยวัดในด้านตัวแปรตาม เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างที่เกิดขึ้นในด้านตัวแปรตามของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

สิ่งสำคัญของการออกแบบการทดลองแบบนี้ คือ ไม่มีการ pretest เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการทดลอง แต่อย่างไรก็ตามการกำหนดให้มีกลุ่มควบคุมก็เป็นการทำขึ้นเพื่อตรวจสอบว่า หากกลุ่มทดลองมีความแตกต่างจากกลุ่มควบคุมภายหลังการทดลองสิ้นสุดลง ความแตกต่างดังกล่าวย่อมเกิดขึ้นจากการที่กลุ่มทดลองได้รับตัวแปรต้น

จุดอ่อนของการทดลองแบบนี้ คือการที่ไม่สามารถกล่าวได้อย่างเต็มที่ว่ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่มีความแตกต่างกันใด ๆ ในช่วงก่อนการทดลอง อย่างไรก็ตาม การสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างก่อนการทดลอง ก็เป็นมาตรการที่พอให้มั่นใจได้ว่า ผู้เข้าร่วมการทดลอง ได้รับการคละ, กระจายกันให้เข้าเป็นสมาชิกของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

Pilot study

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาประสิทธิผลของการใช้ดนตรีประจำรายการในแง่ที่เป็นเครื่องมือช่วยจำ โดยเปรียบเทียบระหว่างดนตรีประจำรายการที่เป็นที่คุ้นเคย และ ที่ไม่คุ้นเคย ในด้านการระลึกรายการ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงทดลอง (experimental study) แบบมีกลุ่มควบคุมและทดสอบเฉพาะหลังการทดลอง(Post test only) ทั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยในลักษณะ Pilot study กล่าวคือ เป็นการศึกษาเพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือสำหรับนำไปวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างขนาดใหญ่ต่อไป เพื่อให้ได้เครื่องมือวิจัยที่มีความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อถือได้ (Reliability) ซึ่งการตรวจสอบความเที่ยงตรงและความเชื่อถือได้ของเครื่องมือวิจัยนั้น รวมไปถึงความครอบคลุม

ของเนื้อหาและสัดส่วนของเนื้อหาย่อย ๆ ที่ควรจะมีอยู่ในเครื่องมือชิ้นด้วย (วิเชียร เกตุสิงห์, 2537: 58-61) จึงเป็นเหตุผลที่ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาในลักษณะ Pilot study เนื่องจาก การศึกษาในเรื่องดนตรีในแง่ที่เป็นเครื่องมือช่วยจำนั้น มีตัวแปรในทั้งในเรื่ององค์ประกอบทางดนตรี และตัวแปรอื่น ๆ อยู่เป็นจำนวนมาก การศึกษาเพื่อจะให้ครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมด จึงต้องมีการศึกษาตรวจสอบเครื่องมือว่ามีความความเที่ยงตรง และมีความเชื่อถือได้มากน้อยเพียงใด ซึ่งอาจจะต้องมีการปรับปรุงเครื่องมือหลังจากที่ได้นำไปทดลองใช้อีกหลายครั้ง ก่อนที่จะนำไปใช้ศึกษากับกลุ่มตัวอย่างขนาดใหญ่ การวิจัยในครั้งนี้จึงเป็นการตรวจสอบเครื่องมือเบื้องต้น โดยนำไปศึกษากับกลุ่มตัวอย่างขนาดเล็ก (50 คน) เพื่อนำผลที่ได้ไปปรับปรุงเครื่องมือเพื่อใช้กับการศึกษาขนาดใหญ่ต่อไป

ผู้วิจัยได้เลือกใช้ Chi-square (The X^2 Test for Two Independent Samples) เป็นค่าสถิติในการทดลองครั้งนี้ เพราะมีกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน และมีระดับการวัดเป็นนามบัญญัติ ซึ่งสามารถใช้ค่า Chi-square เป็นค่าสถิติได้ (วิเชียร เกตุสิงห์, 2537:111)

รูปแบบการวิจัย

ตารางที่ 1 : รูปแบบการวิจัยและจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มที่	รายการวิทยุ	รูปแบบการวิจัย	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
1	รายการคุ้นเคย	X_1 O	25
2	รายการไม่คุ้นเคย	X_2 O	25
			50

X_n หมายถึง การให้กลุ่มตัวอย่างฟังรายการวิทยุที่จัดทำขึ้นเพื่อการทดลองประกอบไปด้วยรายการคุ้นเคย และรายการไม่คุ้นเคยที่แตกต่างกันไปในแต่ละกลุ่มทดลอง

O หมายถึง การวัดการระลึก ทั้งการระลึกเสรี และ การระลึกตามตัวนะหลังจากที่ได้ฟังรายการวิทยุที่จัดทำขึ้นเพื่อการทดลองแล้ว

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ คือ รายการคุ้นเคย และรายการไม่คุ้นเคย

ตัวแปรตาม คือ ประสิทธิภาพในการระลึกรายการ ของกลุ่มตัวอย่าง โดยแบ่งเป็น การระลึกประเภทรายการ , ชื่อรายการ และเนื้อหาของรายการ

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตทั้งชายและหญิง อายุระหว่าง 18-22 ปี รวม 50 คน โดยยกเว้นนักศึกษาจากคณะนิเทศศาสตร์ และคณะบริหารธุรกิจ ในสาขาทางการตลาด หรือ โฆษณา เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีความรู้ และ ศึกษาทางด้านงานโฆษณามาโดยตรง ซึ่งอาจจะส่งผลให้ผลการวิจัยเบี่ยงเบนได้

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง (Random Assignment) โดยขั้นแรกเลือกนักศึกษาจากทั้งมหาวิทยาลัยมาหนึ่งคณะ ทั้งเพศชายและหญิงในชั้นปีเดียวกัน เพื่อให้มีลักษณะทางประชากรที่ใกล้เคียงกันมากที่สุด จากนั้นนำรายชื่อผู้สมัครทั้งหมดมาสุ่มคัดเลือกอีกครั้งหนึ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 50 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. **ตัวรายการ** เป็นรายการวิทยุความยาวประมาณ 1 นาที เปิดรายการด้วยดนตรีประจำรายการจากนั้นเข้าสู่ตัวรายการซึ่งดำเนินรายการโดยนักจัดรายการ และปิดท้ายด้วยดนตรีประจำรายการอีกครั้งหนึ่ง โดยแบ่งเป็น

1.1 **รายการคุ้นเคย** เป็นรายการที่จัดทำขึ้นทั้งหมด 3 รายการ โดยมีเนื้อหาแตกต่างกันไป (ใช้ดนตรีประจำรายการที่คุ้นเคย)

1.2 **รายการไม่คุ้นเคย** คือรายการเดียวกันกับรายการคุ้นเคยทั้ง 3 รายการ (ใช้ดนตรีประจำรายการที่ไม่คุ้นเคย)

2. **แบบทดสอบ** ซึ่งเป็นเครื่องมือวัดประสิทธิผลในการระลึกรายการในการวิจัยครั้งนี้ โดยแบ่งเป็น แบบทดสอบการระลึกเสรี และ แบบทดสอบการระลึกแบบมีตัวแนะ
3. **ห้องทดลอง** เป็นห้องเรียนของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ซึ่งกลุ่มตัวอย่างจะได้รับฟังรายการวิทยุที่จัดทำขึ้นเพื่อการทดลองแยกกันตามกลุ่มที่จัดไว้ ทั้งนี้ห้องดังกล่าว สามารถกันเสียงรบกวนจากภายนอกได้

การทดสอบความน่าเชื่อถือของเครื่องมือ

การทดสอบความน่าเชื่อถือของเครื่องมือที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ แบ่งได้เป็น 2 ส่วนคือ

1. การทดสอบความน่าเชื่อถือของรายการที่ใช้ในการทดลอง ซึ่งผู้วิจัยได้จัดทำขึ้นเพื่อตรวจสอบความน่าเชื่อถือในเรื่องของความคุ้นเคย โดยมีขั้นตอนดังนี้

1.1 ผู้วิจัยได้สอบถามกลุ่มประชากรที่ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง แต่ไม่ได้คัดเลือกให้ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 คน (กลุ่มที่ 1) ว่ามีเพลงใดบ้างที่รู้สึกคุ้นเคย(เฉพาะเพลงบรรเลง) โดยให้ฮัมเป็นทำนองของเพลงนั้น ๆ หากไม่รู้จักชื่อเพลง โดยแต่ละคนสามารถจะบอกได้ไม่จำกัดจำนวนเพลง จากนั้นผู้วิจัยจึงได้เรียงลำดับเพลงตามจำนวนผู้ที่รู้สึกคุ้นเคย โดยคัดเอาเฉพาะเพลงที่มีผู้ที่รู้สึกคุ้นเคยมากกว่า 10 คนขึ้นไป ซึ่งได้ผลดังนี้

1. ค้างคาวกินกล้วย	19	คน
2. ธรณีกรรมแสง	18	คน
3. The Stars and Stripes Forever	18	คน
4. Pink Panther	17	คน
5. Cherry Pink	17	คน
6. Washington Post	17	คน
7. Mission Impossible Theme	15	คน
8. Baby Elephant Walk	10	คน
9. Titanic Theme	10	คน
10. Forrest Gump Theme	10	คน

1.2 จากนั้น ผู้วิจัยจึงนำรายชื่อเพลงที่ได้จากการสอบถามตามข้อ 1.1 มาทดสอบกับกลุ่มประชากรที่ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง แต่ไม่ได้คัดเลือกให้ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง

จำนวนอีก 20 คน (กลุ่มที่2) โดยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้เปิดตัวอย่างเพลงดังกล่าวทั้ง 10 เพลงให้ผู้เข้าร่วมการวิจัยฟัง แล้วจึงให้ผู้เข้าร่วมการวิจัยกรอกแบบสอบถาม เพื่อตรวจสอบ อารมณ์ และความรู้สึกที่ได้จากเพลงเหล่านั้น ว่าเมื่อได้รับฟังแล้วเกิดอารมณ์ และ ความรู้สึกอย่างไร

1.3 เมื่อได้ผลด้านอารมณ์ และความรู้สึกจากเพลงเหล่านั้นแล้ว ผู้วิจัยได้คัดเลือกเพลงที่ให้อารมณ์ และความรู้สึกที่ชัดเจนไปในทางเดียวกัน และมีความคุ้นเคยกับผู้เข้าร่วมการวิจัย 3 เพลง เพื่อใช้เป็นดนตรีประจำรายการที่คุ้นเคย ซึ่งได้ผลดังนี้

ตารางที่ 2 อารมณ์ และความรู้สึกของผู้เข้าร่วมการวิจัยที่มีต่อดนตรีที่คุ้นเคย

เพลง	อารมณ์และความรู้สึก
1. ค้างคาวกินกล้วย	ให้อารมณ์ตลกขบขัน สนุกสนาน รู้สึกถึงความเป็นไทย, วัฒนธรรมแบบไทย ๆ, อาหารไทย, ภูมิปัญญาชาวบ้าน
2. Washington Post	ให้อารมณ์ฮึกเหิม, นึกถึงการสวนสนามของทหาร, นึกถึงรายการ ข่าว, ข่าวด่วน, รายการข่าว
3. The Stars and Stripes Forever	ให้อารมณ์สนุกสนาน ครื้นเครง นึกถึงการแสดงมายากล, การแสดงการละเล่นต่าง ๆ

1.4 จากนั้นผู้วิจัยจึงประพันธ์เพลงขึ้นมาใหม่ โดยให้มีอารมณ์ และความรู้สึกที่ใกล้เคียงกับดนตรีประจำรายการที่คุ้นเคย ที่ผู้วิจัยได้คัดเลือกแล้วจากข้อ 1.3 คือ เพลง ค้างคาวกินกล้วย , Washington Post และ The Stars and Stripes Forever เพื่อใช้เป็นดนตรีประจำรายการที่ไม่คุ้นเคย ซึ่งในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยได้เรียบเรียงเสียงประสานขึ้นมาใหม่ทั้งในส่วนของ ดนตรีประจำรายการที่คุ้นเคย และ ดนตรีประจำรายการที่ไม่คุ้นเคยดังนี้

ภาพที่ 6 โน้ตเพลงค้างคาวกินกล้วย

ค้างคาวกินกล้วย
 กู้นเคย
 ไม่กู้นเคย

ภาพที่ 7 โน้ตเพลง Washington Post

MARCH $\text{♩} = 150$

UNISON

PERCUSSION SOLO

คีย์เบส

ไม่คีย์เบส

E_b F_7 B_b

C C C

F_7 E_b

F C G_7

F_7 B_b

F D_7 G_7 C

ภาพที่ 8 โน้ตเพลง The Stars and Stripes Forever

RECORD $\text{♩} = 120$

คีย์เบส

ไม่คีย์เบส

C C C D_7

A D A E_7 A B_7 E_7

D_7 D_7 C G_7 C

A D A E_7 A B_7 E_7 A

ทั้งนี้ ในครั้งแรกที่ผู้วิจัยได้ประพันธ์ดนตรีขึ้นมาใหม่นั้น ผู้วิจัยตั้งใจจะเปลี่ยนองค์ประกอบทางดนตรีเพียงองค์ประกอบเดียวนั้นคือ ทำนอง (Melodic Line) โดยที่ยังคงองค์ประกอบอื่น ๆ เอาไว้ เพราะเกรงว่าจะทำให้อารมณ์และความรู้สึกที่ได้จากดนตรีที่ประพันธ์ขึ้นมาใหม่นั้น ไม่ใกล้เคียงกับดนตรีประจำรายการที่คุ้นเคย แต่หลังจากที่ได้ปรึกษากับ อาจารย์ชววิทย์ ยุระยง อาจารย์ประจำภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งได้คำแนะนำว่า หากเปลี่ยนเพียงแค่ ทำนอง เพียงอย่างเดียว ก็จะสามารเปรียบเทียบได้เพียงการเปลี่ยนไปของ ทำนอง หรือ Melodic Line เท่านั้น ผู้วิจัยจึงได้ปรับเปลี่ยนองค์ประกอบอื่นๆ เพิ่มเติม โดยยังคงองค์ประกอบสำคัญที่มีผลในการสื่ออารมณ์ และความรู้สึกไว้ดังนี้

ตารางที่ 3 องค์ประกอบทางด้านดนตรีที่เปลี่ยนไประหว่างดนตรีที่คุ้นเคยและดนตรีที่ไม่คุ้นเคย

องค์ประกอบทางดนตรีที่เปลี่ยนไป	ค้างคาวกินกล้วย	Washington Post	The Stars and Stripes Forever
1. เสียง (Tone)	✓	✓	✓
2. เวลา (Time)			
3. ทำนอง (Melodic Line)	✓	✓	✓
4. เสียงประสาน (Harmony)	✓	✓	✓
5. ระบบเสียง (Tonality)			
6. สีสัน (Tone Color)			
7. ลักษณะของเสียง (Characteristics of Sound)			
8. รูปพรรณ (Texture)			✓
9. รูปแบบ (Forms)		✓	✓

1.5 จากนั้นจึงนำเพลงที่ประพันธ์ได้ ไปทดสอบกับกลุ่มประชากรที่ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง แต่ไม่ได้คัดเลือกให้ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างอีก 20 คน (กลุ่มที่ 3) เพื่อตรวจสอบความใกล้เคียงกันในการสื่ออารมณ์ และความรู้สึกระหว่างดนตรีประจำรายการที่คุ้นเคย และดนตรีประจำรายการที่ไม่คุ้นเคย และรายการที่ผู้เข้าร่วมการวิจัยนึกถึงเมื่อได้ฟังดนตรีเหล่านี้ เพื่อนำไปผลิตรายการวิทยุที่จะใช้ในการทดลอง

1.6 เมื่อได้ผลจากข้อ 1.5 แล้ว ผู้วิจัยจึงนำผลนั้นไปผลิตรายการวิทยุดังนี้

รายการที่ 1 เคสคลับดำรับไทย	เป็นรายการสอนทำอาหารไทย ใช้เพลง ค้างคาวกินกล้วย เป็นดนตรีประจำรายการ
รายการที่ 2 บันเทิงข่าว	เป็นรายการข่าวบันเทิง ใช้เพลง Washington Post เป็นดนตรีประจำรายการ
รายการที่ 3 มายากลมายาโกง	เป็นรายการสารคดีเกี่ยวกับกลโกงของมิชฌาชีพต่าง ๆ ใช้เพลง The Stars and Stripes Forever เป็นดนตรีประจำรายการ

2. การทดสอบความน่าเชื่อถือของแบบสอบถามที่ใช้ในการวัดผล โดยนำไปทดลองเหมือนจริงก่อน (Try Out) ซึ่งเป็นการทดสอบกับกลุ่มประชากรที่คล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง แต่ไม่ได้คัดเลือกให้ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 คน (กลุ่มที่ 4) เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมในเรื่องของภาษาที่ใช้ และความชัดเจนของคำถามว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยหรือไม่ หลังจากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาตรวจสอบความเป็นไปได้ในการวิเคราะห์ข้อมูล และปรับปรุงแก้ไขให้เครื่องมือมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

การดำเนินการทดลอง

- นำรายชื่อของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมาสุ่มคัดเลือกและจัดกลุ่มออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มคุ้นเคย และกลุ่มไม่คุ้นเคย กลุ่มละ 25 คน
- เริ่มการทดลองโดย ชั้นแรกผู้วิจัยได้อำพรางวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่แท้จริง โดยบอกกับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดว่า เป็นการวิจัยเพื่อวัดประสิทธิผลของผู้จัดรายการเท่านั้น จากนั้นให้ผู้เข้าร่วมการวิจัยฟังรายการวิทยุที่ได้จัดทำขึ้น โดยมีตำแหน่งของรายการดังนี้

กลุ่มคุ้นเคย

C1	C2	A1	C3	A2	C4	A3	C6	C7
----	----	----	----	----	----	----	----	----

กลุ่มไม่คุ้นเคย

C2	C3	B1	C4	B2	C5	B3	C6	C7
----	----	----	----	----	----	----	----	----

หมายเหตุ

- A1 คือรายการคุ้นเคยรายการที่ 1
- A2 คือรายการคุ้นเคยรายการที่ 2
- A3 คือรายการคุ้นเคยรายการที่ 3
- B1 คือรายการไม่คุ้นเคยรายการที่ 1
- B2 คือรายการไม่คุ้นเคยรายการที่ 2
- B3 คือรายการไม่คุ้นเคยรายการที่ 3
- C1-C8 คือรายการแทรกรายการที่1-7

3. หลังจากทีกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดได้รับฟังรายการแล้ว ผู้วิจัยจึงได้ทำการวัดผลโดยใช้แบบสอบถามที่เตรียมไว้ แล้วจึงนำไปประมวลผลที่ได้ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้ข้อมูลแล้ว ข้อมูลทั้งหมดถูกนำไปประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลทดสอบสมมติฐาน ทั้ง 3 ข้อ เป็นการทดสอบความแตกต่างค่าสัดส่วนระหว่างกลุ่มทดลอง โดยกำหนดนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้ ค่าที่ได้จากการทดลองจะเป็นในลักษณะ Binomial Statistics ซึ่งเกิดจากคำตอบของกลุ่มตัวอย่างที่แทนค่าจากการระลึกได้เป็น 1 และการระลึกไม่ได้เป็น 0 ผู้วิจัยจึงใช้ Chi-square สำหรับการทดสอบนี้

การนำเสนอผลการทดลอง

ผลการวิจัยที่ได้จะนำเสนอในรูปแบบของตารางแสดงความสัมพันธ์ กราฟ และรายละเอียดเป็นข้อเขียนรวมทั้งค่าทางสถิติจากการวิเคราะห์ผลด้วยคอมพิวเตอร์ในบทที่ 4 ต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์

การวิจัยเรื่อง “ผลของดนตรีประจำรายการที่คุ้นเคยที่มีต่อการระลึกถึงรายการวิทยุ” ในบทที่ 4 นี้ จะเป็นการรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบผลของดนตรีประจำรายการที่คุ้นเคยกับดนตรีประจำรายการที่ไม่คุ้นเคยตามสมมติฐานทั้ง 3 ข้อดังนี้

1. รายการที่ใช้ดนตรีประจำรายการที่คุ้นเคย จะทำให้กลุ่มตัวอย่างเกิดการระลึกถึง **ประเภท** ของรายการ ได้มากกว่ารายการที่ใช้ดนตรีประจำรายการที่ไม่คุ้นเคย
2. รายการที่ใช้ดนตรีประจำรายการที่คุ้นเคย จะทำให้กลุ่มตัวอย่างเกิดการระลึกถึง **ชื่อ** ของรายการ ได้มากกว่ารายการที่ใช้ดนตรีประจำรายการที่ไม่คุ้นเคย
3. รายการที่ใช้ดนตรีประจำรายการที่คุ้นเคย จะทำให้กลุ่มตัวอย่างเกิดการระลึกถึง **เนื้อหา** ของรายการ ได้มากกว่ารายการที่ใช้ดนตรีประจำรายการที่ไม่คุ้นเคย

ซึ่งการนำเสนอข้อมูลจะแบ่งเป็น 2 ส่วนคือ ในส่วนแรกจะเป็นกราฟ และ ตาราง แสดงการเปรียบเทียบสัดส่วน โดยจะใช้ค่า Chi-square เป็นตัวเปรียบเทียบ และการสรุปการยืนยันตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ ในส่วนที่สองจะเป็นรายงานการสนทนากันภายในกลุ่มตัวอย่างจากการสอบถามและการสังเกตของผู้วิจัย

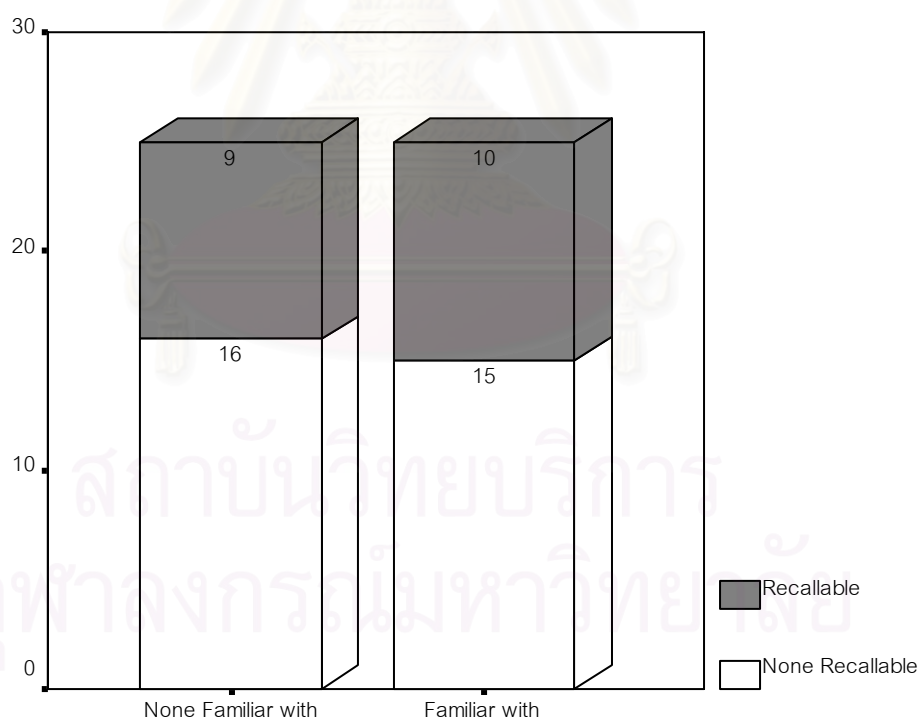
ส่วนที่ 1 กราฟ และ ตารางแสดงการเปรียบเทียบสัดส่วน

สมมติฐานข้อที่ 1 “รายการที่ใช้คนตรีประจำรายการที่คุ้นเคย จะทำให้กลุ่มตัวอย่างเกิดการระลึกถึงประเภท ของรายการได้มากกว่ารายการที่ใช้คนตรีประจำรายการที่ไม่คุ้นเคย”

รายการที่ 1 (เคล็ดลับตำรับไทย)

การทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนระหว่างกลุ่มคุ้นเคยและกลุ่มไม่คุ้นเคย ในการระลึกเสรีที่มีต่อประเภทของรายการที่ 1 (เคล็ดลับตำรับไทย)

ภาพที่ 9

กลุ่มคุ้นเคยสามารถระลึกได้ 10 คน ระลึกไม่ได้ 15 คน

กลุ่มไม่คุ้นเคยสามารถระลึกได้ 9 คน ระลึกไม่ได้ 16 คน

ตารางที่ 4

Familiarity * Free Recall for the Name of Conditioned Program 1 Crosstabulation

			Free Recall for the Name of Conditioned Program 1		Total
			None Recallable	Recallable	
Familiarity	None Familiar with	Count	16	9	25
		Expected Count	15.5	9.5	25.0
	Familiar with	Count	15	10	25
		Expected Count	15.5	9.5	25.0
Total		Count	31	19	50
		Expected Count	31.0	19.0	50.0

ตารางที่ 4/1

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	.085 ^b	1	.771		
Continuity Correction ^a	.000	1	1.000		
Likelihood Ratio	.085	1	.771		
Fisher's Exact Test				1.000	.500
Linear-by-Linear Association	.083	1	.773		
N of Valid Cases	50				

a. Computed only for a 2x2 table

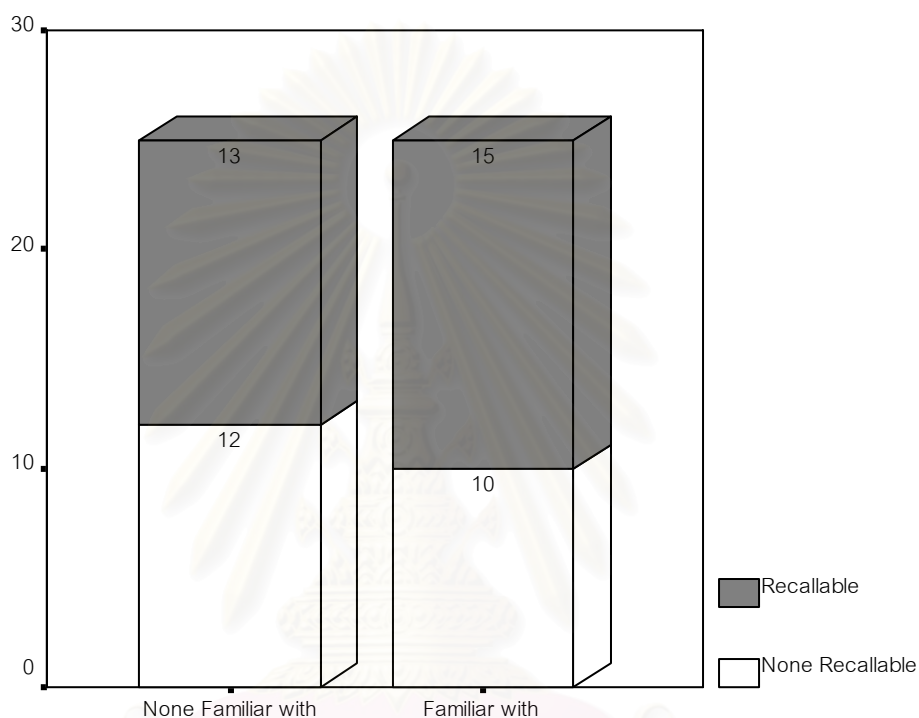
b. 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 9.50.

จากการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนฯ ได้ค่า Chi-square เท่ากับ 0.85 มีนัยสำคัญ 0.5 นั่นคือ ไม่พบความแตกต่างของสัดส่วนระหว่างกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ที่กำหนดไว้ จึงไม่สามารถยืนยันตามสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ได้ตั้งไว้

รายการที่ 1 (เคล็ดลับตำรับไทย) ต่อ

การทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนระหว่างกลุ่มคุ้นเคยและกลุ่มไม่คุ้นเคย
ในการระลึกแบบมีตัวนะที่มีต่อประเภทของรายการที่ 1 (เคล็ดลับตำรับไทย)

ภาพที่ 10

กลุ่มคุ้นเคยสามารถระลึกได้ 15 คน ระลึกไม่ได้ 10 คน

กลุ่มไม่คุ้นเคยสามารถระลึกได้ 13 คน ระลึกไม่ได้ 12 คน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5

Familiarity * Cued Recall for the Name of Conditioned Program 1 Crosstabulation

			Cued Recall for the Name of Conditioned Program 1		Total
			None Recallable	Recallable	
Familiarity	None Familiar with	Count	12	13	25
		Expected Count	11.0	14.0	25.0
	Familiar with	Count	10	15	25
		Expected Count	11.0	14.0	25.0
Total		Count	22	28	50
		Expected Count	22.0	28.0	50.0

ตารางที่ 5/1

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	.325 ^b	1	.569		
Continuity Correction ^a	.081	1	.776		
Likelihood Ratio	.325	1	.569		
Fisher's Exact Test				.776	.388
Linear-by-Linear Association	.318	1	.573		
N of Valid Cases	50				

a. Computed only for a 2x2 table

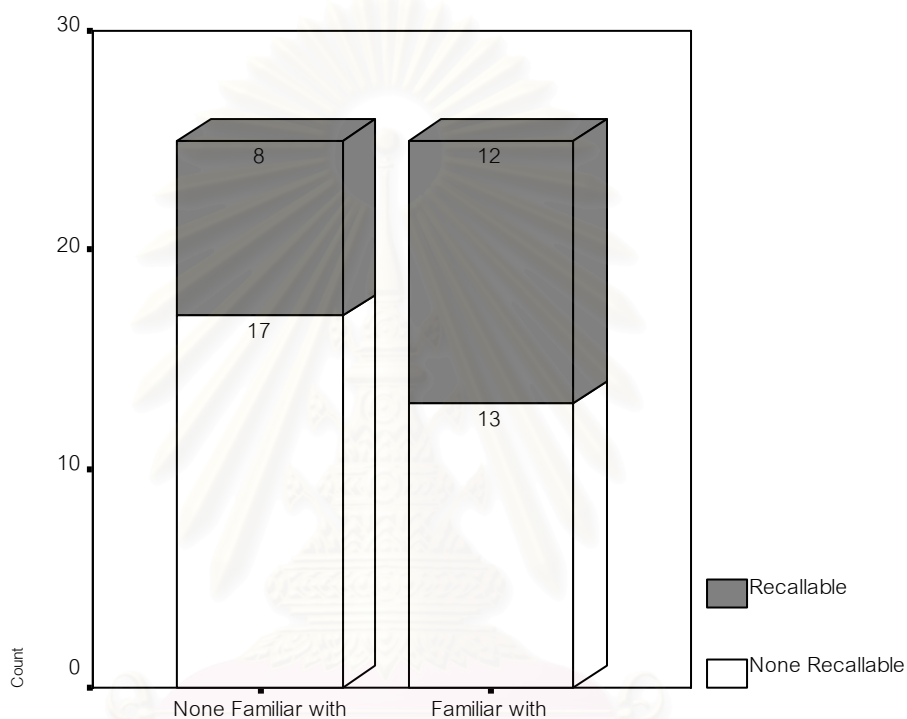
b. 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 11.00.

จากการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนฯ ได้ค่า Chi-square เท่ากับ 0.325 มีนัยสำคัญ 0.388 นั่นคือ ไม่พบความแตกต่างของสัดส่วนระหว่างกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ที่กำหนดไว้ จึงไม่สามารถยืนยันตามสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ได้ตั้งไว้

รายการที่ 2 (บันเทิงข้าว)

การทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนระหว่างกลุ่มคุ้นเคยและกลุ่มไม่คุ้นเคย
ในการระลึกเรื่องที่มิต่อประเภทของรายการที่ 2 (บันเทิงข้าว)

ภาพที่ 11

กลุ่มคุ้นเคยสามารถระลึกได้ 12 คน ระลึกไม่ได้ 13 คน

กลุ่มไม่คุ้นเคยสามารถระลึกได้ 8 คน ระลึกไม่ได้ 17 คน

ตารางที่ 6

Familiarity * Free Recall for the Name of Conditioned Program 2 Crosstabulation

			Free Recall for the Name of Conditioned Program 2		Total
			None Recallable	Recallable	
Familiarity	None Familiar with	Count	17	8	25
		Expected Count	15.0	10.0	25.0
	Familiar with	Count	13	12	25
		Expected Count	15.0	10.0	25.0
Total		Count	30	20	50
		Expected Count	30.0	20.0	50.0

ตารางที่ 6/1

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	1.333 ^b	1	.248		
Continuity Correction ^a	.750	1	.386		
Likelihood Ratio	1.340	1	.247		
Fisher's Exact Test				.387	.193
Linear-by-Linear Association	1.307	1	.253		
N of Valid Cases	50				

a. Computed only for a 2x2 table

b. 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 10.00.

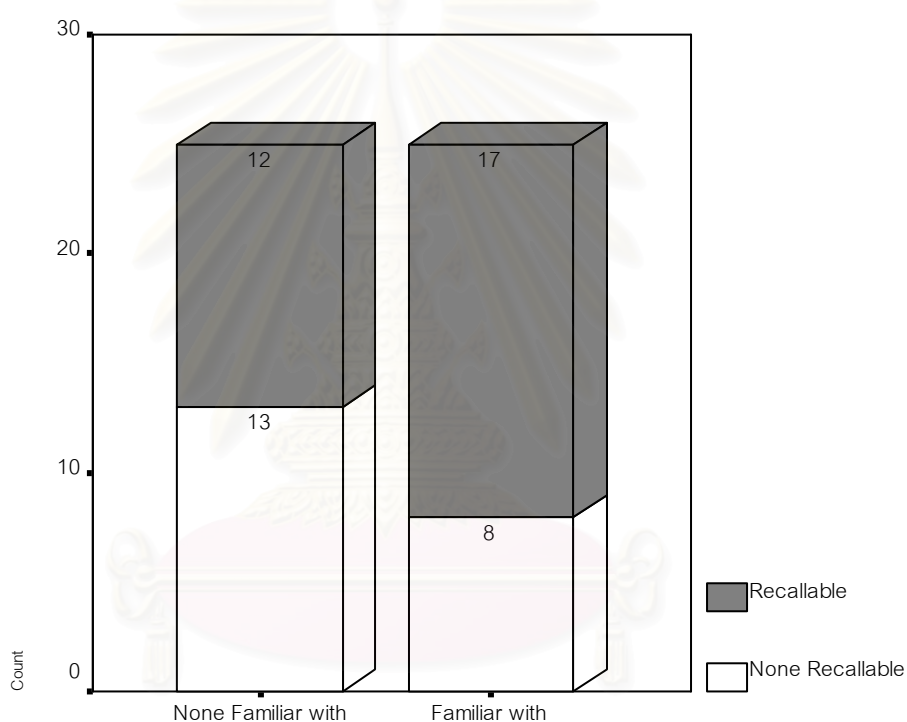
จากการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนฯ ได้ค่า Chi-square เท่ากับ 1.333 มีนัยสำคัญ 0.193 นั่นคือ ไม่พบความแตกต่างของสัดส่วนระหว่างกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ที่กำหนดไว้ จึงไม่สามารถยืนยันตามสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ได้ตั้งไว้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการที่ 2 (บันเทิงข่าว) ต่อ

การทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนระหว่างกลุ่มคุ้นเคยและไม่คุ้นเคย
ในการระลึกแบบมีตัวนะที่มีต่อประเภทของรายการที่ 2 (บันเทิงข่าว)

ภาพที่ 12

กลุ่มคุ้นเคยสามารถระลึกได้ 17 คน ระลึกไม่ได้ 18 คน

กลุ่มไม่คุ้นเคยสามารถระลึกได้ 12 คน ระลึกไม่ได้ 13 คน

ตารางที่ 7

Familiarity * Cued Recall for the Name of Conditioned Program 2 Crosstabulation

			Cued Recall for the Name of Conditioned Program 2		Total
			None Recallable	Recallable	
Familiarity	None Familiar with	Count	13	12	25
		Expected Count	10.5	14.5	25.0
	Familiar with	Count	8	17	25
		Expected Count	10.5	14.5	25.0
Total		Count	21	29	50
		Expected Count	21.0	29.0	50.0

ตารางที่ 7/1

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	2.053 ^b	1	.152		
Continuity Correction ^a	1.314	1	.252		
Likelihood Ratio	2.068	1	.150		
Fisher's Exact Test				.252	.126
Linear-by-Linear Association	2.011	1	.156		
N of Valid Cases	50				

a. Computed only for a 2x2 table

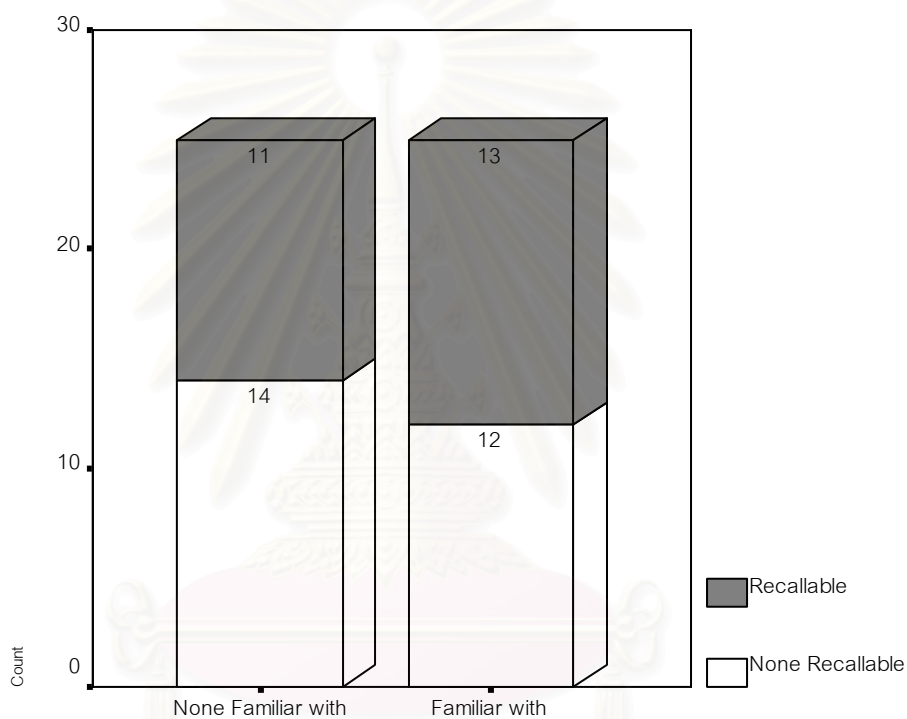
b. 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 10.50.

จากการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนฯ ได้ค่า Chi-square เท่ากับ 2.053 มีนัยสำคัญ 0.126 นั่นคือ ไม่พบความแตกต่างของสัดส่วนระหว่างกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ที่กำหนดไว้ จึงไม่สามารถยืนยันตามสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ได้ตั้งไว้

รายการที่ 3 (มายากลมยาโอง)

การทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนระหว่างกลุ่มคุ้นเคยและกลุ่มไม่คุ้นเคย
ในการระลึกเสรีที่มีต่อประเภทของรายการที่ 3 (มายากลมยาโอง)

ภาพที่ 13

กลุ่มคุ้นเคยสามารถระลึกได้ 13 คน ระลึกไม่ได้ 12 คน

กลุ่มไม่คุ้นเคยสามารถระลึกได้ 11 คน ระลึกไม่ได้ 14 คน

ตารางที่ 8

Familiarity * Free Recall for the Name of Conditioned Program 3 Crosstabulation

			Free Recall for the Name of Conditioned Program 3		Total
			None Recallable	Recallable	
Familiarity	None Familiar with	Count	14	11	25
		Expected Count	13.0	12.0	25.0
	Familiar with	Count	12	13	25
		Expected Count	13.0	12.0	25.0
Total		Count	26	24	50
		Expected Count	26.0	24.0	50.0

ตารางที่ 8/1

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	.321 ^b	1	.571		
Continuity Correction ^a	.080	1	.777		
Likelihood Ratio	.321	1	.571		
Fisher's Exact Test				.778	.389
Linear-by-Linear Association	.314	1	.575		
N of Valid Cases	50				

a. Computed only for a 2x2 table

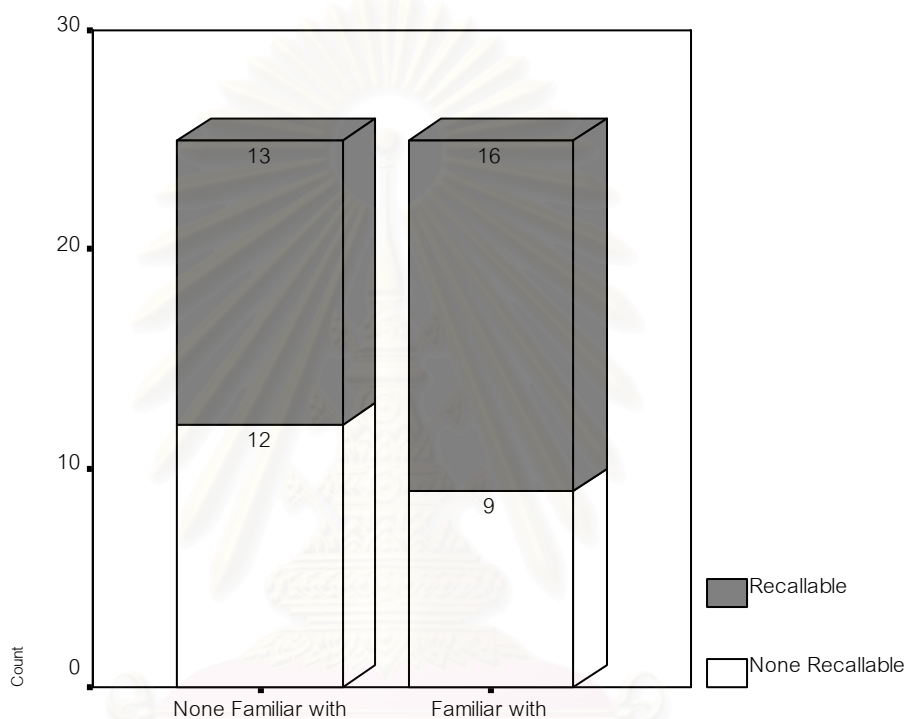
b. 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 12.00.

จากการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนฯ ได้ค่า Chi-square เท่ากับ 2.053 มีนัยสำคัญ 0.126 นั่นคือ ไม่พบความแตกต่างของสัดส่วนระหว่างกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ที่กำหนดไว้ จึงไม่สามารถยืนยันตามสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ได้ตั้งไว้

รายการที่ 3 (มายากลมายาโกง) ต่อ

การทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนระหว่างกลุ่มคุ้นเคยและกลุ่มไม่คุ้นเคย
ในการระลึกแบบมีตัวแนะที่มีต่อประเภทของรายการที่ 3 (มายากลมายาโกง)

ภาพที่ 14

กลุ่มคุ้นเคยสามารถระลึกได้ 16 คน ระลึกไม่ได้ 9 คน

กลุ่มไม่คุ้นเคยสามารถระลึกได้ 13 คน ระลึกไม่ได้ 12 คน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 9

Familiarity * Cued Recall for the Name of Conditioned Program 3 Crosstabulation

		Cued Recall for the Name of Conditioned Program 3		Total	
		None Recallable	Recallable		
Familiarity	None Familiar with	Count	12	13	25
		Expected Count	10.5	14.5	25.0
	Familiar with	Count	9	16	25
		Expected Count	10.5	14.5	25.0
Total		Count	21	29	50
		Expected Count	21.0	29.0	50.0

ตารางที่ 9/1

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	.739 ^b	1	.390		
Continuity Correction ^a	.328	1	.567		
Likelihood Ratio	.741	1	.389		
Fisher's Exact Test				.567	.284
Linear-by-Linear Association	.724	1	.395		
N of Valid Cases	50				

a. Computed only for a 2x2 table

b. 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 10.50.

จากการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนฯ ได้ค่า Chi-square เท่ากับ 0.739 มีนัยสำคัญ 0.284 นั่นคือ ไม่พบความแตกต่างของสัดส่วนระหว่างกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ที่กำหนดไว้ จึงไม่สามารถยืนยันตามสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ได้ตั้งไว้

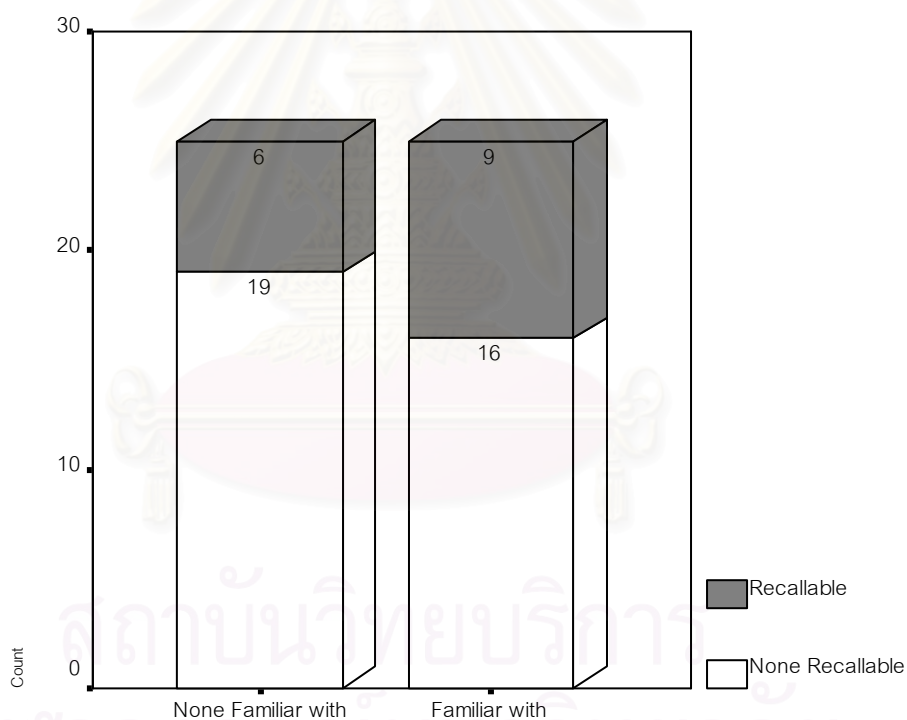
สมมติฐานข้อที่ 2

“รายการที่ใช้คนตรีประจำรายการที่คุ้นเคย จะทำให้กลุ่มตัวอย่างเกิดการระลึกถึง ชื่อ ของรายการได้มากกว่ารายการที่ใช้คนตรีประจำรายการที่ไม่คุ้นเคย”

รายการที่ 1 (เคล็ดลับตำรับไทย)

การทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนระหว่างกลุ่มคุ้นเคยและกลุ่มไม่คุ้นเคย
ในการระลึกเสรีที่มีต่อชื่อของรายการที่ 1 (เคล็ดลับตำรับไทย)

ภาพที่ 15

กลุ่มคุ้นเคยสามารถระลึกได้ 9 คน ระลึกไม่ได้ 16 คน

กลุ่มไม่คุ้นเคยสามารถระลึกได้ 6 คน ระลึกไม่ได้ 19 คน

ตารางที่ 10

**Familiarity * Free Recall for the Category of Conditioned Program 1
Crosstabulation**

			Free Recall for the Category of Conditioned Program 1		Total
			None Recallable	Recallable	
Familiarity	None Familiar with	Count	19	6	25
		Expected Count	17.5	7.5	25.0
	Familiar with	Count	16	9	25
		Expected Count	17.5	7.5	25.0
Total		Count	35	15	50
		Expected Count	35.0	15.0	50.0

ตารางที่ 10/1

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	.857 ^b	1	.355		
Continuity Correction ^a	.381	1	.537		
Likelihood Ratio	.862	1	.353		
Fisher's Exact Test				.538	.269
Linear-by-Linear Association	.840	1	.359		
N of Valid Cases	50				

a. Computed only for a 2x2 table

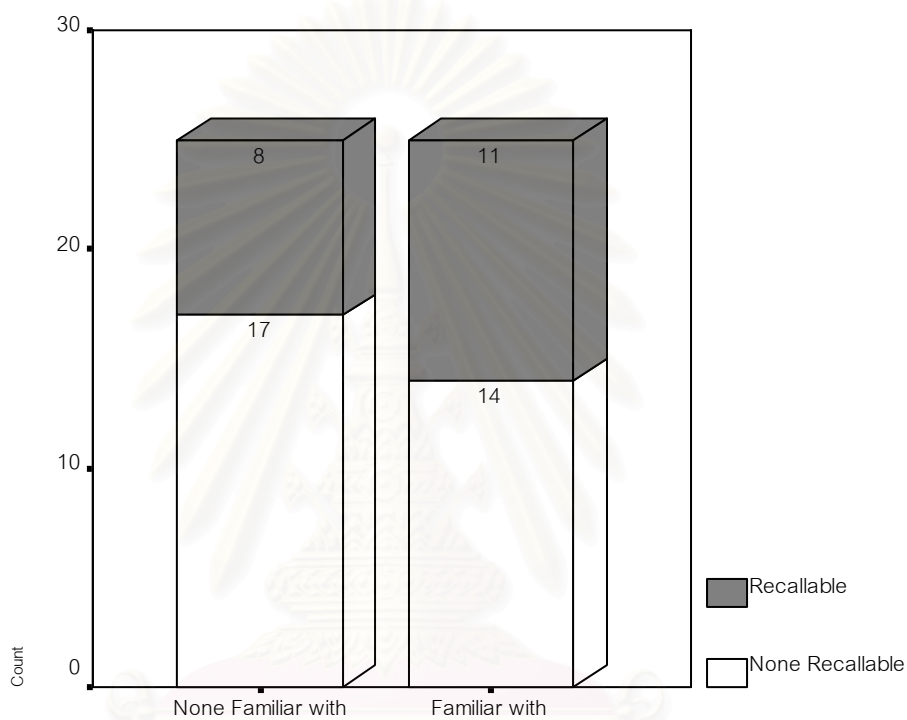
b. 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 7.50.

จากการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนฯ ได้ค่า Chi-square เท่ากับ 0.857 มี
นัยสำคัญ 0.269 นั่นคือ ไม่พบความแตกต่างของสัดส่วนระหว่างกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05
ที่กำหนดไว้ จึงไม่สามารถยืนยันตามสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ได้ตั้งไว้

รายการที่ 1 (เคล็ดลับตำรับไทย) ต่อ

การทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนระหว่างกลุ่มคุ้นเคยและกลุ่มไม่คุ้นเคย
ในการระลึกแบบมีตัวแนะที่มีต่อชื่อของรายการที่ 1 (เคล็ดลับตำรับไทย)

ภาพที่ 16

กลุ่มคุ้นเคยสามารถระลึกได้ 11 คน ระลึกไม่ได้ 14 คน

กลุ่มไม่คุ้นเคยสามารถระลึกได้ 8 คน ระลึกไม่ได้ 17 คน

ตารางที่ 11

**Familiarity * Cued Recall for the Category of Conditioned Program 1
Crosstabulation**

			Cued Recall for the Category of Conditioned Program 1		Total
			None Recallable	Recallable	
Familiarity	None Familiar with	Count	17	8	25
		Expected Count	15.5	9.5	25.0
	Familiar with	Count	14	11	25
		Expected Count	15.5	9.5	25.0
Total		Count	31	19	50
		Expected Count	31.0	19.0	50.0

ตารางที่ 11/1

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	.764 ^b	1	.382		
Continuity Correction ^a	.340	1	.560		
Likelihood Ratio	.766	1	.381		
Fisher's Exact Test				.561	.280
Linear-by-Linear Association	.749	1	.387		
N of Valid Cases	50				

a. Computed only for a 2x2 table

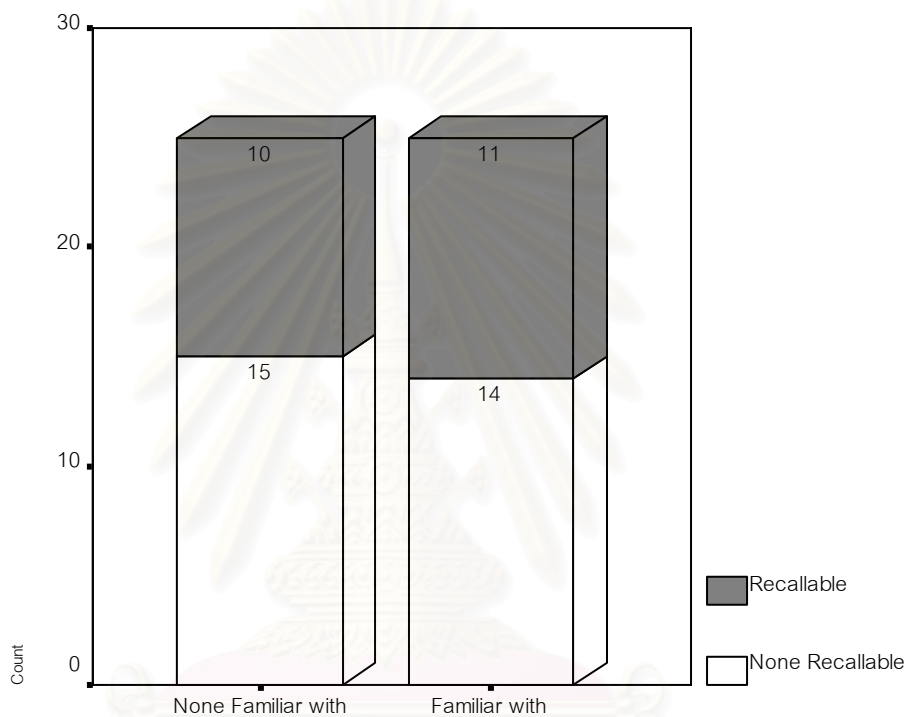
b. 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 9.50.

จากการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนฯ ได้ค่า Chi-square เท่ากับ 0.764 มี
นัยสำคัญ 0.280 นั่นคือ ไม่พบความแตกต่างของสัดส่วนระหว่างกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05
ที่กำหนดไว้ จึงไม่สามารถยืนยันตามสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ได้ตั้งไว้

รายการที่ 2 (บันเทิงข่าว)

การทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนระหว่างกลุ่มคุ้นเคยและกลุ่มไม่คุ้นเคย
ในการระลึกเสรีที่มีต่อชื่อของรายการที่ 2 (บันเทิงข่าว)

ภาพที่ 17

กลุ่มคุ้นเคยสามารถระลึกได้ 11 คน ระลึกไม่ได้ 14 คน

กลุ่มไม่คุ้นเคยสามารถระลึกได้ 10 คน ระลึกไม่ได้ 15 คน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 12

**Familiarity * Free Recall for the Category of Conditioned Program 2
Crosstabulation**

			Free Recall for the Category of Conditioned Program 2		Total
			None Recallable	Recallable	
Familiarity	None Familiar with	Count	15	10	25
		Expected Count	14.5	10.5	25.0
	Familiar with	Count	14	11	25
		Expected Count	14.5	10.5	25.0
Total	Count		29	21	50
	Expected Count		29.0	21.0	50.0

ตารางที่ 12/1

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	.082 ^b	1	.774		
Continuity Correction ^a	.000	1	1.000		
Likelihood Ratio	.082	1	.774		
Fisher's Exact Test				1.000	.500
Linear-by-Linear Association	.080	1	.777		
N of Valid Cases	50				

a. Computed only for a 2x2 table

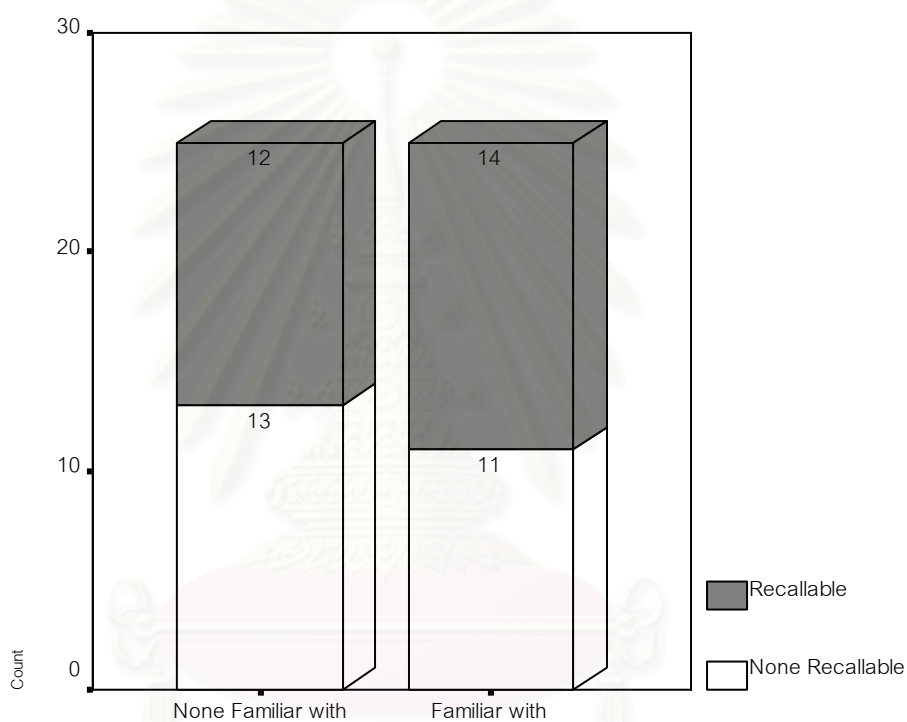
b. 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 10.50.

จากการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนฯ ได้ค่า Chi-square เท่ากับ 0.082 มีนัยสำคัญ 0.5 นั่นคือ ไม่พบความแตกต่างของสัดส่วนระหว่างกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ที่กำหนดไว้ จึงไม่สามารถยืนยันตามสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ได้ตั้งไว้

รายการที่ 2 (บันเทิงข้าว) ต่อ

การทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนระหว่างกลุ่มคุ้นเคยและกลุ่มไม่คุ้นเคย
ในการระลึกแบบมีตัวแคะที่มีต่อชื่อของรายการที่ 2 (บันเทิงข้าว)

ภาพที่ 18

กลุ่มคุ้นเคยสามารถระลึกได้ 14 คน ระลึกไม่ได้ 11 คน

กลุ่มไม่คุ้นเคยสามารถระลึกได้ 12 คน ระลึกไม่ได้ 13 คน

ตารางที่ 13

**Familiarity * Cued Recall for the Category of Conditioned Program 2
Crosstabulation**

		Cued Recall for the Category of Conditioned Program 2		Total	
		None Recallable	Recallable		
Familiarity	None Familiar with	Count	13	12	25
		Expected Count	12.0	13.0	25.0
	Familiar with	Count	11	14	25
		Expected Count	12.0	13.0	25.0
Total		Count	24	26	50
		Expected Count	24.0	26.0	50.0

ตารางที่ 13/1

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	.321 ^b	1	.571		
Continuity Correction ^a	.080	1	.777		
Likelihood Ratio	.321	1	.571		
Fisher's Exact Test				.778	.389
Linear-by-Linear Association	.314	1	.575		
N of Valid Cases	50				

a. Computed only for a 2x2 table

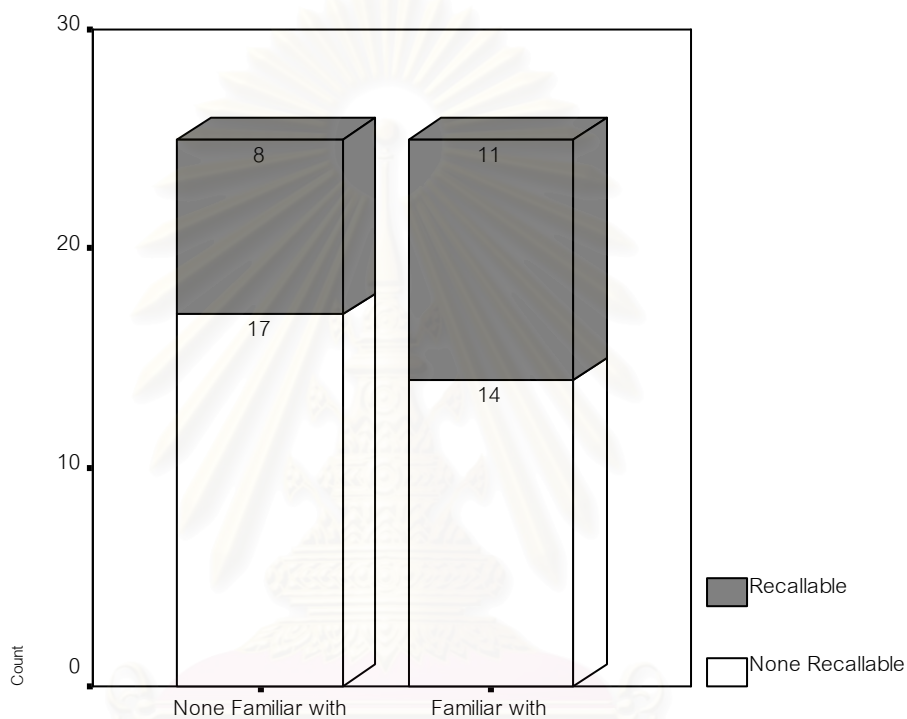
b. 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 12.00.

จากการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนฯ ได้ค่า Chi-square เท่ากับ 0.321 มี
นัยสำคัญ 0.389 นั่นคือ ไม่พบความแตกต่างของสัดส่วนระหว่างกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05
ที่กำหนดไว้ จึงไม่สามารถยืนยันตามสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ได้ตั้งไว้

รายการที่ 3 (มายากลมายาโกง)

การทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนระหว่างกลุ่มคุ้นเคยและกลุ่มไม่คุ้นเคย
ในการระลึกเสรีที่มีต่อชื่อของรายการที่ 3 (มายากลมายาโกง)

ภาพที่ 19

กลุ่มคุ้นเคยสามารถระลึกได้ 11 คน ระลึกไม่ได้ 14 คน

กลุ่มไม่คุ้นเคยสามารถระลึกได้ 8 คน ระลึกไม่ได้ 17 คน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 14

**Familiarity * Free Recall for the Category of Conditioned Program 3
Crosstabulation**

		Free Recall for the Category of Conditioned Program 3		Total	
		None Recallable	Recallable		
Familiarity	None Familiar with	Count	17	8	25
		Expected Count	15.5	9.5	25.0
	Familiar with	Count	14	11	25
		Expected Count	15.5	9.5	25.0
Total		Count	31	19	50
		Expected Count	31.0	19.0	50.0

ตารางที่ 14/1

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	.764 ^b	1	.382		
Continuity Correction ^a	.340	1	.560		
Likelihood Ratio	.766	1	.381		
Fisher's Exact Test				.561	.280
Linear-by-Linear Association	.749	1	.387		
N of Valid Cases	50				

a. Computed only for a 2x2 table

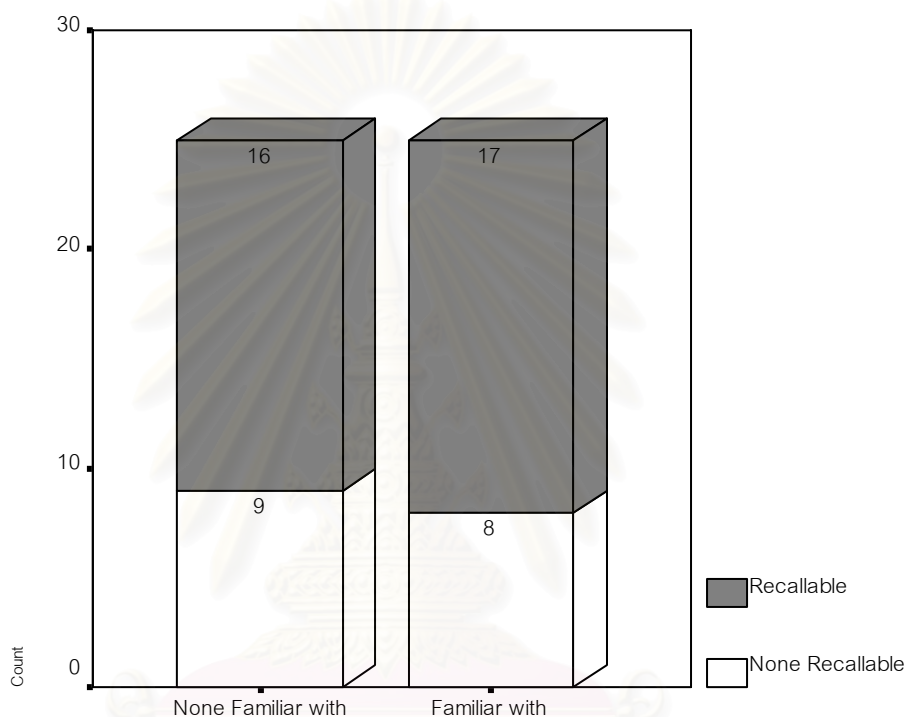
b. 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 9.50.

จากการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนฯ ได้ค่า Chi-square เท่ากับ 0.764 มี
นัยสำคัญ 0.280 นั่นคือ ไม่พบความแตกต่างของสัดส่วนระหว่างกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05
ที่กำหนดไว้ จึงไม่สามารถยืนยันตามสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ได้ตั้งไว้

รายการที่ 3 (มายากลมายาโกง) ต่อ

การทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนระหว่างกลุ่มคุ้นเคยและกลุ่มไม่คุ้นเคย
ในการระลึกแบบมีตัวแนะที่มีต่อชื่อของรายการที่ 3 (มายากลมายาโกง)

ภาพที่ 20

กลุ่มคุ้นเคยสามารถระลึกได้ 17 คน ระลึกไม่ได้ 8 คน

กลุ่มไม่คุ้นเคยสามารถระลึกได้ 16 คน ระลึกไม่ได้ 9 คน

ตารางที่ 15

**Familiarity * Cued Recall for the Category of Conditioned Program 3
Crosstabulation**

			Cued Recall for the Category of Conditioned Program 3		Total
			None Recallable	Recallable	
Familiarity	None Familiar with	Count	9	16	25
		Expected Count	8.5	16.5	25.0
	Familiar with	Count	8	17	25
		Expected Count	8.5	16.5	25.0
Total		Count	17	33	50
		Expected Count	17.0	33.0	50.0

ตารางที่ 15/1

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	.089 ^b	1	.765		
Continuity Correction ^a	.000	1	1.000		
Likelihood Ratio	.089	1	.765		
Fisher's Exact Test				1.000	.500
Linear-by-Linear Association	.087	1	.768		
N of Valid Cases	50				

a. Computed only for a 2x2 table

b. 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 8.50.

จากการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนฯ ได้ค่า Chi-square เท่ากับ 0.089 มี
นัยสำคัญ 0.5 นั่นคือ ไม่พบความแตกต่างของสัดส่วนระหว่างกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ที่
กำหนดไว้ จึงไม่สามารถยืนยันตามสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ได้ตั้งไว้

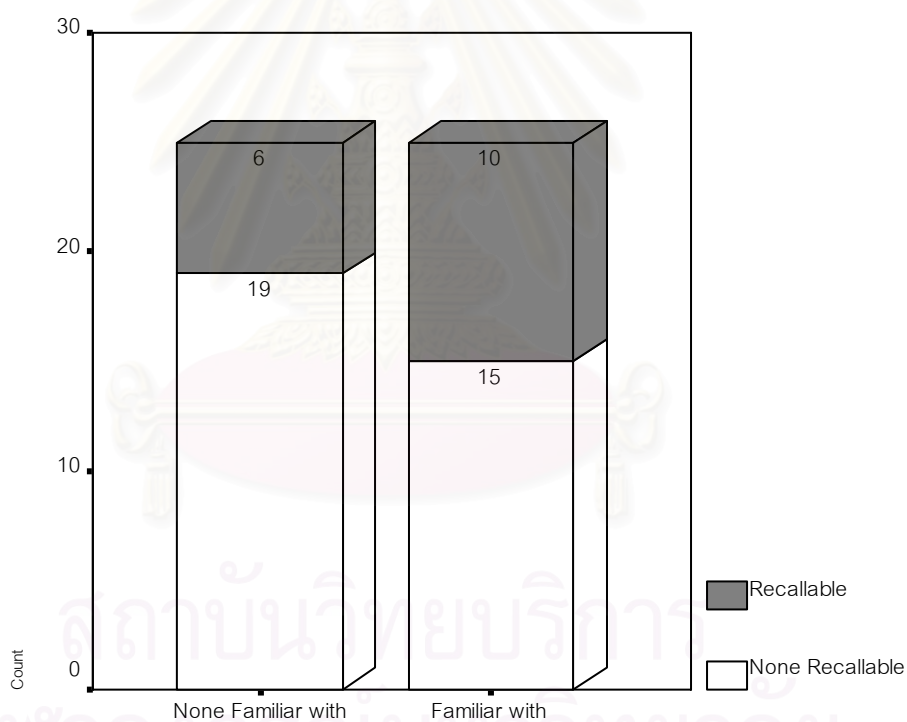
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สมมติฐานข้อที่ 3 “รายการที่ใช้คนตรีประจำรายการที่คุ้นเคย จะทำให้กลุ่มตัวอย่างเกิดการระลึกถึง เนื้อหา ของรายการได้มากกว่ารายการที่ใช้คนตรีประจำรายการที่ไม่คุ้นเคย”

รายการที่ 1 (เคล็ดลับตำรับไทย)

การทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนระหว่างกลุ่มคุ้นเคยและกลุ่มไม่คุ้นเคย
ในการระลึกเสรีที่มีต่อเนื้อหาของรายการที่ 1 (เคล็ดลับตำรับไทย)

ภาพที่ 21

กลุ่มคุ้นเคยสามารถระลึกได้ 10 คน ระลึกไม่ได้ 15 คน

กลุ่มไม่คุ้นเคยสามารถระลึกได้ 6 คน ระลึกไม่ได้ 19 คน

ตารางที่ 16

**Familiarity * Free Recall for the Content of Conditioned Program 1
Crosstabulation**

		Free Recall for the Content of Conditioned Program 1		Total	
		None Recallable	Recallable		
Familiarity	None Familiar with	Count	19	6	25
		Expected Count	17.0	8.0	25.0
	Familiar with	Count	15	10	25
		Expected Count	17.0	8.0	25.0
Total		Count	34	16	50
		Expected Count	34.0	16.0	50.0

ตารางที่ 16/1

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	1.471 ^b	1	.225		
Continuity Correction ^a	.827	1	.363		
Likelihood Ratio	1.482	1	.223		
Fisher's Exact Test				.364	.182
Linear-by-Linear Association	1.441	1	.230		
N of Valid Cases	50				

a. Computed only for a 2x2 table

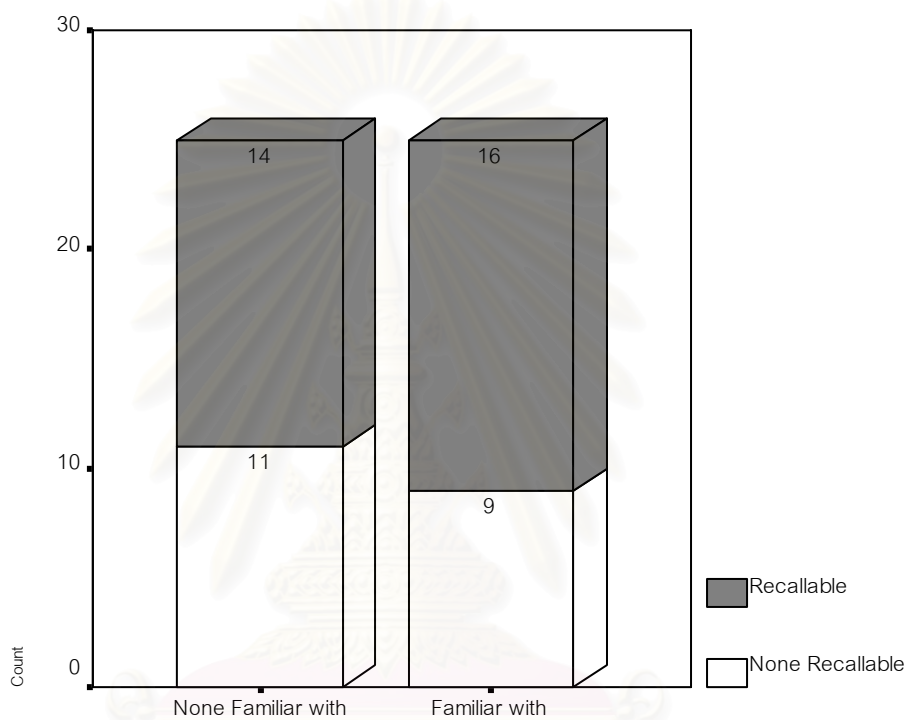
b. 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 8.00.

จากการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนฯ ได้ค่า Chi-square เท่ากับ 1.471 มี
นัยสำคัญ 0.182 นั่นคือ ไม่พบความแตกต่างของสัดส่วนระหว่างกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05
ที่กำหนดไว้ จึงไม่สามารถยืนยันตามสมมติฐานข้อที่ 3 ที่ได้ตั้งไว้

รายการที่ 1 (เคล็ดลับตำรับไทย) ต่อ

การทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนระหว่างกลุ่มกลุ่มคุ้นเคยและกลุ่มไม่คุ้นเคย
ในการระลึกแบบมีตัวนะที่มีต่อเนื้อหาของรายการที่ 1 (เคล็ดลับตำรับไทย)

ภาพที่ 22

กลุ่มคุ้นเคยสามารถระลึกได้ 16 คน ระลึกไม่ได้ 9 คน

กลุ่มไม่คุ้นเคยสามารถระลึกได้ 14 คน ระลึกไม่ได้ 11 คน

ตารางที่ 17

**Familiarity * Cued Recall for the Content of Conditioned Program 1
Crosstabulation**

			Cued Recall for the Content of Conditioned Program 1		Total
			None Recallable	Recallable	
Familiarity	None Familiar with	Count	11	14	25
		Expected Count	10.0	15.0	25.0
	Familiar with	Count	9	16	25
		Expected Count	10.0	15.0	25.0
Total		Count	20	30	50
		Expected Count	20.0	30.0	50.0

ตารางที่ 17/1

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	.333 ^b	1	.564		
Continuity Correction ^a	.083	1	.773		
Likelihood Ratio	.334	1	.563		
Fisher's Exact Test				.773	.387
Linear-by-Linear Association	.327	1	.568		
N of Valid Cases	50				

a. Computed only for a 2x2 table

b. 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 10.00.

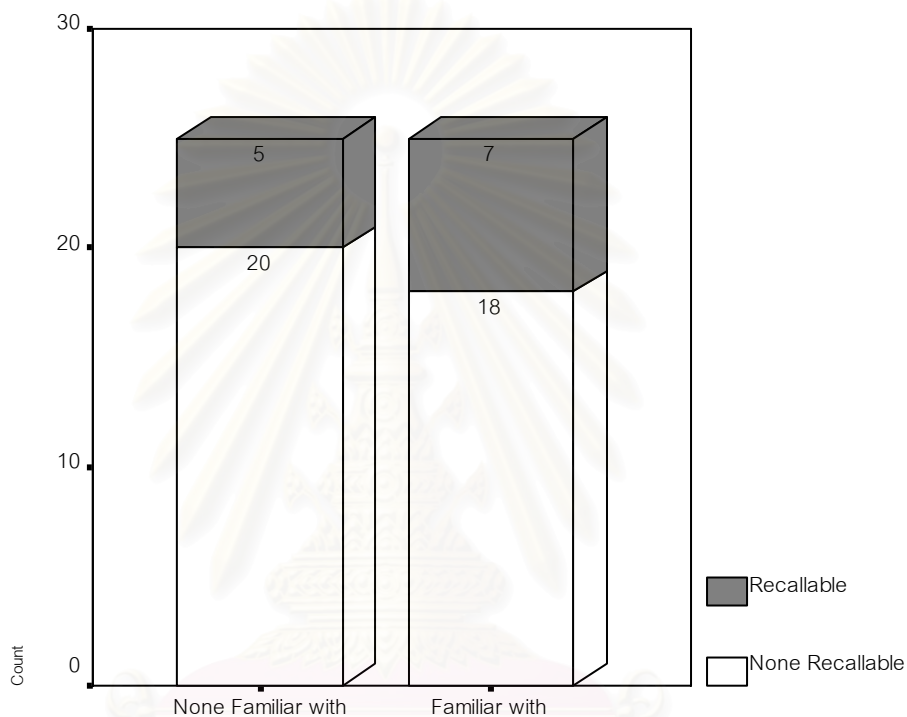
จากการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนฯ ได้ค่า Chi-square เท่ากับ 0.333 มี
นัยสำคัญ 0.387 นั่นคือ ไม่พบความแตกต่างของสัดส่วนระหว่างกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05
ที่กำหนดไว้ จึงไม่สามารถยืนยันตามสมมติฐานข้อที่ 3 ที่ได้ตั้งไว้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการที่ 2 (บันเทิงข้าว)

การทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนระหว่างกลุ่มคุ้นเคยและไม่คุ้นเคย
ในการระลึกเสรีที่มีต่อเนื้อหาของรายการที่ 2 (บันเทิงข้าว)

ภาพที่ 23

กลุ่มคุ้นเคยสามารถระลึกได้ 7 คน ระลึกไม่ได้ 18 คน

กลุ่มไม่คุ้นเคยสามารถระลึกได้ 5 คน ระลึกไม่ได้ 20 คน

ตารางที่ 18

**Familiarity * Free Recall for the Content of Conditioned Program 2
Crosstabulation**

			Free Recall for the Content of Conditioned Program 2		Total
			None Recallable	Recallable	
Familiarity	None Familiar with	Count	20	5	25
		Expected Count	19.0	6.0	25.0
	Familiar with	Count	18	7	25
		Expected Count	19.0	6.0	25.0
Total		Count	38	12	50
		Expected Count	38.0	12.0	50.0

ตารางที่ 18/1

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	.439 ^b	1	.508		
Continuity Correction ^a	.110	1	.741		
Likelihood Ratio	.440	1	.507		
Fisher's Exact Test				.742	.371
Linear-by-Linear Association	.430	1	.512		
N of Valid Cases	50				

a. Computed only for a 2x2 table

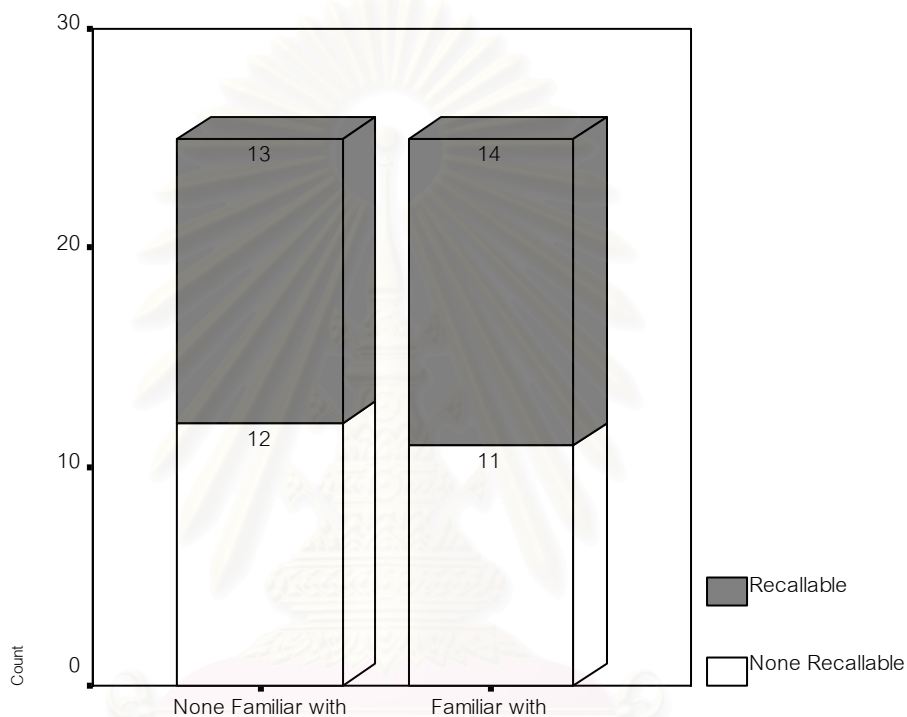
b. 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 6.00.

จากการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนฯ ได้ค่า Chi-square เท่ากับ 0.439 มี
นัยสำคัญ 0.371 นั่นคือ ไม่พบความแตกต่างของสัดส่วนระหว่างกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05
ที่กำหนดไว้ จึงไม่สามารถยืนยันตามสมมติฐานข้อที่ 3 ที่ได้ตั้งไว้

รายการที่ 2 (บันเทิงข้าว) ต่อ

การทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนระหว่างกลุ่มกลุ่มคุ้นเคยและกลุ่มไม่คุ้นเคย
ในการระลึกแบบมีตัวนะที่มีต่อเนื้อหาของรายการที่ 2 (บันเทิงข้าว)

ภาพที่ 24

กลุ่มคุ้นเคยสามารถระลึกได้ 14 คน ระลึกไม่ได้ 11 คน

กลุ่มไม่คุ้นเคยสามารถระลึกได้ 13 คน ระลึกไม่ได้ 12 คน

ตารางที่ 19

**Familiarity * Cued Recall for the Content of Conditioned Program 2
Crosstabulation**

			Cued Recall for the Content of Conditioned Program 2		Total
			None Recallable	Recallable	
Familiarity	None Familiar with	Count	12	13	25
		Expected Count	11.5	13.5	25.0
	Familiar with	Count	11	14	25
		Expected Count	11.5	13.5	25.0
Total		Count	23	27	50
		Expected Count	23.0	27.0	50.0

ตารางที่ 19/1

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	.081 ^b	1	.777		
Continuity Correction ^a	.000	1	1.000		
Likelihood Ratio	.081	1	.777		
Fisher's Exact Test				1.000	.500
Linear-by-Linear Association	.079	1	.779		
N of Valid Cases	50				

a. Computed only for a 2x2 table

b. 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 11.50.

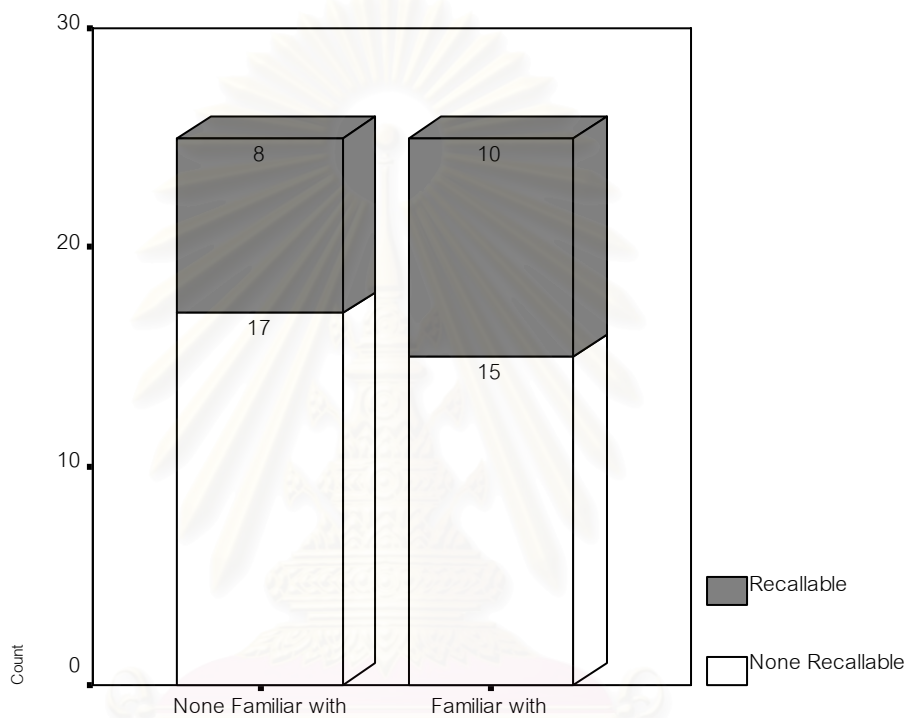
จากการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนฯ ได้ค่า Chi-square เท่ากับ 0.081 มี
นัยสำคัญ 0.5 นั่นคือ ไม่พบความแตกต่างของสัดส่วนระหว่างกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ที่
กำหนดไว้ จึงไม่สามารถยืนยันตามสมมติฐานข้อที่ 3 ที่ได้ตั้งไว้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการที่ 3 (มายากลมายาโกง)

การทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนระหว่างกลุ่มคุ้นเคยและกลุ่มไม่คุ้นเคย
ในการระลึกเรื่องที่มึ่ต่อเนื้อหาของรายการที่ 3 (มายากลมายาโกง)

ภาพที่ 25

กลุ่มคุ้นเคยสามารถระลึกได้ 10 คน ระลึกไม่ได้ 15 คน

กลุ่มไม่คุ้นเคยสามารถระลึกได้ 8 คน ระลึกไม่ได้ 17 คน

ตารางที่ 20

**Familiarity * Free Recall for the Content of Conditioned Program 3
Crosstabulation**

			Free Recall for the Content of Conditioned Program 3		Total
			None Recallable	Recallable	
Familiarity	None Familiar with	Count	17	8	25
		Expected Count	16.0	9.0	25.0
	Familiar with	Count	15	10	25
		Expected Count	16.0	9.0	25.0
Total		Count	32	18	50
		Expected Count	32.0	18.0	50.0

ตารางที่ 20/1

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	.347 ^b	1	.556		
Continuity Correction ^a	.087	1	.768		
Likelihood Ratio	.348	1	.555		
Fisher's Exact Test				.769	.384
Linear-by-Linear Association	.340	1	.560		
N of Valid Cases	50				

a. Computed only for a 2x2 table

b. 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 9.00.

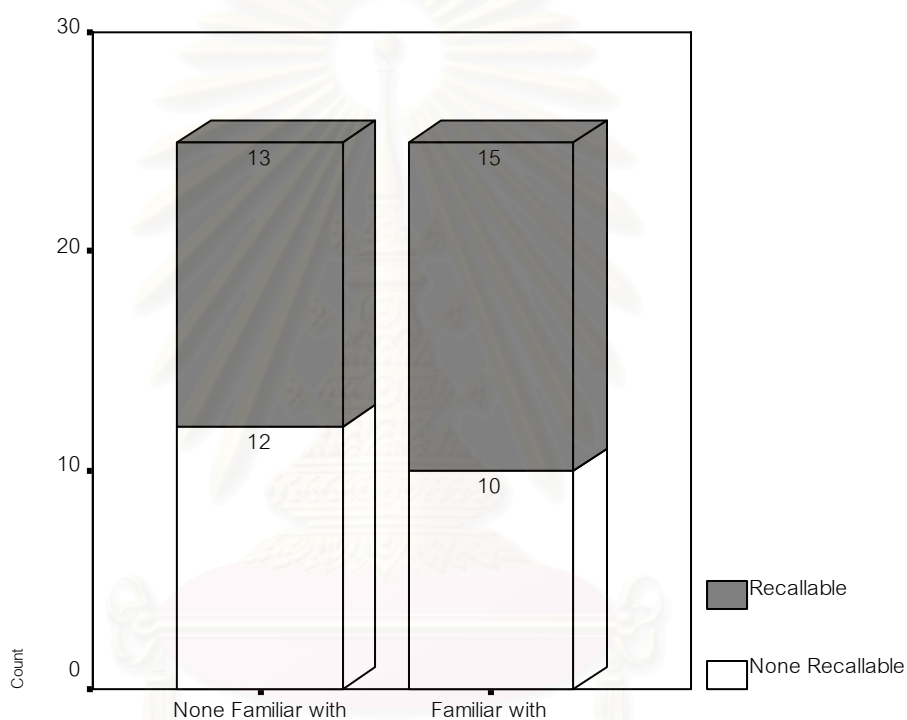
จากการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนฯ ได้ค่า Chi-square เท่ากับ 0.347 มี
นัยสำคัญ 0.384 นั่นคือ ไม่พบความแตกต่างของสัดส่วนระหว่างกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05
ที่กำหนดไว้ จึงไม่สามารถยืนยันตามสมมติฐานข้อที่ 3 ที่ได้ตั้งไว้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการที่ 3 (มายากลมายาโกง) ต่อ

การทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนระหว่างกลุ่มคุ้นเคยและกลุ่มไม่คุ้นเคย
ในการระลึกแบบมีตัวแนะที่มีต่อเนื้อหาของรายการที่ 3 (มายากลมายาโกง)

ภาพที่ 26

กลุ่มคุ้นเคยสามารถระลึกได้ 15 คน ระลึกไม่ได้ 10 คน

กลุ่มไม่คุ้นเคยสามารถระลึกได้ 13 คน ระลึกไม่ได้ 12 คน

ตารางที่ 21

**Familiarity * Cued Recall for the Content of Conditioned Program 3
Crosstabulation**

			Cued Recall for the Content of Conditioned Program 3		Total
			None Recallable	Recallable	
Familiarity	None Familiar with	Count	12	13	25
		Expected Count	11.0	14.0	25.0
	Familiar with	Count	10	15	25
		Expected Count	11.0	14.0	25.0
Total		Count	22	28	50
		Expected Count	22.0	28.0	50.0

ตารางที่ 21/1

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	.325 ^b	1	.569		
Continuity Correction ^a	.081	1	.776		
Likelihood Ratio	.325	1	.569		
Fisher's Exact Test				.776	.388
Linear-by-Linear Association	.318	1	.573		
N of Valid Cases	50				

a. Computed only for a 2x2 table

b. 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 11.00.

จากการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนฯ ได้ค่า Chi-square เท่ากับ 0.325 มี
นัยสำคัญ 0.388 นั่นคือ ไม่พบความแตกต่างของสัดส่วนระหว่างกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05
ที่กำหนดไว้ จึงไม่สามารถยืนยันตามสมมติฐานข้อที่ 3 ที่ได้ตั้งไว้

ส่วนที่ 2 รายงานการสนทนากันภายในกลุ่มตัวอย่างจากการสอบถามและสังเกตของผู้วิจัย

รายการที่ 1 เคล็ดลับคำรับไทย (ค่างควากินกล้วย)

กลุ่มคุ้นเคย

หลังจากที่ผู้วิจัยได้เปิดดนตรีบางส่วนจากรายการ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะรู้ทันทีว่าเป็นเพลงค่างควากินกล้วย บางส่วนรู้จักเพลงนี้ ได้ยินบ่อยครั้ง สามารถฮัมทำนองเพลงตามได้ เพียงแต่จำชื่อเพลงไม่ได้ เมื่อเสร็จสิ้นการทดลองและให้กรอกแบบสอบถามแล้ว ผู้วิจัยได้ถามความเห็นกลุ่มตัวอย่าง พบว่ากลุ่มตัวอย่างคุ้นเคยกับเพลงนี้ และเคยได้ยินมาบ่อยครั้งจากหลายรายการ รวมไปถึงจากการแสดงดนตรีต่าง ๆ จนทำให้กลุ่มตัวอย่างส่วนหนึ่งเมื่อได้ยินเพลงนี้อีกครั้งในการทดลองนี้ จึงไม่เกิดความสนใจและไม่สามารถจดจำได้ และกลุ่มตัวอย่างอีกส่วนหนึ่งไม่แน่ใจว่าเป็นเพลงประจำรายการใด จึงไม่สามารถระบุชื่อรายการได้ แต่กลุ่มตัวอย่างจำนวนหนึ่งที่จำได้เพราะรู้สึกถึงความเป็นไทยจึงสามารถเชื่อมโยงกับรายการได้

กลุ่มไม่คุ้นเคย

หลังจากที่ผู้วิจัยได้เปิดดนตรีบางส่วนจากรายการ กลุ่มตัวอย่างจำนวนหนึ่งสามารถเชื่อมโยงกับรายการได้ ทั้งที่กลุ่มตัวอย่างไม่รู้จัก และไม่เคยได้ยินเพลงนี้มาก่อน (เพราะเป็นเพลงที่ผู้วิจัยประพันธ์ขึ้นมาใหม่) ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างรู้สึกได้ ถึงความเป็นไทยเช่นเดียวกับกลุ่มคุ้นเคย

รายการที่ 2 บันเทิงข่าว (Washington Post)

กลุ่มคุ้นเคย

หลังจากที่ผู้วิจัยได้เปิดดนตรีบางส่วนจากรายการ กลุ่มตัวอย่างเกือบทั้งหมดไม่รู้จักชื่อเพลงนี้ แต่รู้สึกคุ้นเคยเพราะเคยได้ยินบ่อยครั้งจากรายการข่าว จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างจำนวนหนึ่งสามารถเชื่อมโยงไปถึงตัวรายการและชื่อรายการที่มีคำว่า “ข่าว” ได้ แต่สาเหตุที่กลุ่มตัวอย่างจำนวนหนึ่งไม่สามารถจดจำรายการได้ เพราะไปสนใจที่ตัวเนื้อหาของรายการที่มีความโดดเด่นกว่า จนไม่สามารถจดจำดนตรีประจำรายการได้

กลุ่มไม่คุ้นเคย

หลังจากที่ผู้วิจัยได้เปิดดนตรีบางส่วนจากรายการ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รับรู้ได้ว่าเป็นเพลงมาร์ช (March) และกลุ่มตัวอย่างส่วนหนึ่งจึงระลึกได้ว่าเป็นรายการข่าว และสามารถเชื่อมโยงไปยังตัวรายการได้ โดยที่กลุ่มตัวอย่างจำนวนหนึ่งได้ให้เหตุผลว่า เพราะรายการข่าวทั่วไปมักจะใช้ดนตรีประจำรายการที่มีจังหวะคึกคักโดยเฉพาะเพลงมาร์ช

รายการที่ 3 มายากลมายาโคง (The Stars and Stripes Forever)

กลุ่มคุ้นเคย

หลังจากที่ผู้วิจัยได้เปิดดนตรีบางส่วนจากรายการ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่สามารถฮัมทำนองตามได้ และเชื่อมโยงไปถึงการเล่นมายากล ซึ่งเคยได้ชมมาหลายครั้ง และส่วนใหญ่จะใช้เพลงนี้ประกอบการแสดง จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างสามารถระลึกถึงรายการได้จากชื่อรายการที่มีคำว่า “มายากล” ประกอบอยู่ด้วย เป็นจำนวนหนึ่ง แต่สาเหตุที่กลุ่มตัวอย่างอีกจำนวนหนึ่งไม่สามารถระลึกได้ก็เพราะ เนื้อหาของรายการในตอนี้ ที่กล่าวถึง การ โคงATM และบัตรเครดิต ซึ่งทำให้นึกถึงรายการที่เกี่ยวกับอาชญากรรม ส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างไม่สามารถเชื่อมโยงไปยังชื่อรายการได้

กลุ่มไม่คุ้นเคย

หลังจากที่ผู้วิจัยได้เปิดดนตรีบางส่วนจากรายการ กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งหมดไม่รู้จักเพลงนี้เลย (เพราะเป็นเพลงที่ผู้วิจัยประพันธ์ขึ้นมาใหม่) แต่รู้ถึงการเป็นเพลงประกอบการแสดงอย่างหนึ่ง จึงเชื่อมโยงไปยังการแสดงมายากลและนำไปสู่ชื่อรายการได้ในที่สุด และเช่นเดียวกับกลุ่มคุ้นเคย กลุ่มตัวอย่างจำนวนหนึ่งไม่นึกถึงรายการที่เกี่ยวกับมายากล เพราะเนื้อหาที่พูดถึงการ โคง ATM และบัตรเครดิต

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยในหัวข้อ ผลของดนตรีประจำรายการที่คุ้นเคยที่มีต่อการระลึกถึงรายการวิทยุ โดยมีวัตถุประสงค์คือ

1. เพื่อศึกษาผลของดนตรีประจำรายการที่คุ้นเคยที่มีต่อการระลึกถึงรายการวิทยุในลักษณะ Pilot Study (การศึกษานำร่อง) สำหรับเตรียมเครื่องมือวิจัยในการศึกษาขนาดใหญ่ต่อไป
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิผลในการระลึก ประเภท ของรายการ ระหว่างการใช้ดนตรีประจำรายการที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคย ว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิผลในการระลึก ชื่อ ของรายการ ระหว่างการใช้ดนตรีประจำรายการที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคย ว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร
4. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิผลในการระลึก เนื้อหา ของรายการ ระหว่างการใช้ดนตรีประจำรายการที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคย ว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

เป็นการศึกษาในลักษณะ Pilot study เชิงทดลอง (Experimental study) แบบ Post test only โดยเปรียบเทียบสัดส่วนของการระลึกทั้ง การระลึกเสรี และ การระลึกแบบมีตัวแนะ ที่มีต่อ ประเภทรายการ ชื่อรายการ และเนื้อหาของรายการ ระหว่างกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม โดยที่กลุ่มแรกจะได้ฟังรายการคุ้นเคย (รายการที่มีเพลงประจำรายการเป็นที่คุ้นเคย) และกลุ่มที่สองจะได้ฟังรายการไม่คุ้นเคย (รายการที่มีเพลงประจำรายการไม่เป็นที่คุ้นเคย) โดยผู้วิจัยได้จัดทำรายการเพื่อเป็นตัวแปรอิสระทั้งหมด 3 รายการ เพื่อทดสอบสมมติฐานทั้ง 3 ข้อ จึงส่งผลให้การทดลองสามารถแยกผลการทดลองได้เป็นทั้งหมด 18 กรณีคือ

- กรณีที่ 1 เปรียบเทียบสัดส่วนของการระลึกเสรีที่มีต่อประเภทของรายการที่1
- กรณีที่ 2 เปรียบเทียบสัดส่วนของการระลึกแบบมีตัวนะที่มีต่อประเภทของรายการที่1
- กรณีที่ 3 เปรียบเทียบสัดส่วนของการระลึกเสรีที่มีต่อประเภทของรายการที่2
- กรณีที่ 4 เปรียบเทียบสัดส่วนของการระลึกแบบมีตัวนะที่มีต่อประเภทของรายการที่2
- กรณีที่ 5 เปรียบเทียบสัดส่วนของการระลึกเสรีที่มีต่อประเภทของรายการที่3
- กรณีที่ 6 เปรียบเทียบสัดส่วนของการระลึกแบบมีตัวนะที่มีต่อประเภทของรายการที่3
- กรณีที่ 7 เปรียบเทียบสัดส่วนของการระลึกเสรีที่มีต่อชื่อของรายการที่1
- กรณีที่ 8 เปรียบเทียบสัดส่วนของการระลึกแบบมีตัวนะที่มีต่อชื่อของรายการที่1
- กรณีที่ 9 เปรียบเทียบสัดส่วนของการระลึกเสรี ที่มีต่อชื่อของรายการที่2
- กรณีที่10 เปรียบเทียบสัดส่วนของการระลึกแบบมีตัวนะที่มีต่อชื่อของรายการที่2
- กรณีที่11 เปรียบเทียบสัดส่วนของการระลึกเสรีที่มีต่อชื่อของรายการที่ 3
- กรณีที่12 เปรียบเทียบสัดส่วนของการระลึกแบบมีตัวนะที่มีต่อชื่อของรายการที่ 3
- กรณีที่13 เปรียบเทียบสัดส่วนของการระลึกเสรี ที่มีต่อเนื้อหาของรายการที่1
- กรณีที่14 เปรียบเทียบสัดส่วนของการระลึกแบบมีตัวนะที่มีต่อเนื้อหาของรายการที่1
- กรณีที่15 เปรียบเทียบสัดส่วนของการระลึกเสรีที่มีต่อเนื้อหาของรายการที่2
- กรณีที่16 เปรียบเทียบสัดส่วนของการระลึกแบบมีตัวนะที่มีต่อเนื้อหาของรายการที่2
- กรณีที่17 เปรียบเทียบสัดส่วนของการระลึกเสรี ที่มีต่อเนื้อหาของรายการที่ 3
- กรณีที่18 เปรียบเทียบสัดส่วนของการระลึกแบบมีตัวนะที่มีต่อเนื้อหาของรายการที่ 3

จากการทดลอง ผลที่ออกมาสอดคล้องกันในทุกกรณี คือสัดส่วนของการระลึกได้ในกลุ่มที่ได้ฟังรายการคุ้นเคย (รายการที่มีเพลงประจำรายการเป็นที่คุ้นเคย) มากกว่า กลุ่มที่ได้ฟังรายการไม่คุ้นเคย (รายการที่มีเพลงประจำรายการไม่เป็นที่คุ้นเคย) ในอัตราที่ต่ำ กล่าวคือ ถึงแม้ว่าจะมากกว่าแต่ก็มากกว่าในจำนวนที่น้อย จนไม่สามารถให้ผลที่แตกต่างกันได้อย่างมีนัยสำคัญ (มีค่านัยสำคัญ เกิน 0.05 ตามที่ได้กำหนดไว้ ในทุกกรณี) ดังนั้นจึงไม่สามารถยืนยันตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ทั้ง 3 ข้อ กล่าวโดยสรุปคือ รายการที่ใช้ดนตรีประจำรายการที่คุ้นเคย ไม่สามารถทำให้กลุ่มตัวอย่างเกิดการระลึกถึง ประเภท, ชื่อ และเนื้อหา ของรายการได้มากกว่ารายการที่ใช้ดนตรีประจำรายการที่ไม่คุ้นเคย

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการทดลองที่ออกมาไม่ยืนยันตามสมมติฐานทั้ง 3 ข้อ ผู้วิจัยได้ตั้งข้อสังเกตว่า สาเหตุที่ทำให้การใช้ดนตรีประจำรายการที่คุ้นเคย ไม่สามารถเป็นเครื่องมือช่วยจำ (Mnemonic Device) ได้ดีว่าการใช้ดนตรีประจำรายการที่ไม่คุ้นเคย อาจเกิดมาจาก การที่กลุ่มตัวอย่างมีความคุ้นเคยกับดนตรีดังกล่าว เพราะเคยได้ยินบ่อยครั้งจากหลายรายการ จนไม่สามารถแยกแยะได้ว่าดนตรีที่ได้อินนั้นเป็นดนตรีจากรายการใด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด “Interference Effect” ที่ได้สันนิษฐานว่า ความคล้ายคลึงกันของสารที่อาจก่อให้เกิดการรบกวนความจำของผู้รับสาร โดยยับยั้งการระลึกได้ (Burke and Srull, 1988; Keller, 1991; Kent, 1993; Postman, 1975 cited in Ha, 1996)

และถึงแม้ว่าจะยังมีอีกแนวคิดหนึ่งซึ่งแย้งว่า การกระตุ้นตัวของสารไม่มีผลในแง่ลบต่อประสิทธิภาพในการสร้างการจดจำ กลุ่มนี้เชื่อว่าความจำมนุษย์มีความจำจำกัด แต่แย้งว่าแต่ละบุคคลไม่ได้รับผลกระทบจากจำนวนสารที่เพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้เพราะมนุษย์มีการเลือกสนใจข้อความ (Ha, 1996:76) แต่ก็อาจเป็นเพราะการเลือกสนใจข้อความนี้เองที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างส่วนหนึ่งไม่สนใจดนตรีที่คุ้นเคย เพราะเคยได้ยินมาแล้วบ่อยครั้ง ทำให้ไม่เกิดความสนใจในดนตรีดังกล่าว

นอกจากนี้สาเหตุส่วนหนึ่งอาจจะมาจากองค์ประกอบอื่น ๆ ของรายการ อันได้แก่ เนื้อหาของรายการ น้ำเสียงของผู้ดำเนินรายการ ฯลฯ อาจจะมีส่วนที่ทำให้ไม่เกิดความแตกต่างในการระลึกของทั้ง 2 กลุ่มได้ เช่น ในรายการที่ 2 (บันเทิงข่าว) ในเนื้อหารายการได้กล่าวถึง ร้อยตำรวจเอกเฉลิม อยู่บำรุง ผู้สมัครผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ซึ่งข่าวนี้กำลังได้รับความนิยมอยู่ในขณะนั้น ทำให้ทั้งสองกลุ่มอาจจะเบี่ยงเบนความสนใจทั้งหมดไปที่เนื้อหารายการ โดยไม่ให้ความสำคัญกับองค์ประกอบอื่น ๆ ของรายการได้

ในแง่ของการระลึก การวิจัยในครั้งนี้มุ่งศึกษาถึงการเปรียบเทียบ ระหว่างดนตรีที่คุ้นเคยและดนตรีที่ไม่คุ้นเคย ซึ่งได้มีการประพันธ์ดนตรีขึ้นใหม่โดยอ้างอิงจากดนตรีที่กลุ่มตัวอย่างคุ้นเคย จึงมีการปรับเปลี่ยนองค์ประกอบทางดนตรีของดนตรีที่ประพันธ์ขึ้นใหม่หลายองค์ประกอบ เพื่อมิให้กลุ่มตัวอย่างเชื่อมโยงไปยังดนตรีที่คุ้นเคย แต่ทั้งนี้องค์ประกอบสำคัญที่ทำให้ดนตรีที่ประพันธ์ขึ้นใหม่นั้นยังคงสามารถสื่ออารมณ์ และความรู้สึกได้ใกล้เคียงกับดนตรีที่คุ้นเคย อีกหลายองค์ประกอบยังคงเดิม จึงเป็นข้อสังเกตว่า การที่กลุ่มตัวอย่างสามารถระลึกได้ในอัตราส่วนที่ไม่แตกต่างกันระหว่างกลุ่มคุ้นเคยและกลุ่มไม่คุ้นเคย อาจมาจากองค์ประกอบทางดนตรีอื่นไม่มีการปรับเปลี่ยน เช่น ในกรณีของรายการเคล็ดลับคำรับไทย ซึ่งใช้เพลงคางคากินกล้วยเป็นดนตรีประจำรายการ เครื่องดนตรีหลักของทั้งรายการคุ้นเคย และรายการไม่คุ้นเคยเป็นเครื่องดนตรีชนิดเดียวกันคือ ระนาด ที่สามารถสื่อถึงความเป็นไทยได้อย่างชัดเจน ซึ่งอาจจะทำให้ความคุ้นเคย

หรือไม่คุ้นเคย ที่มีดนตรีประจำรายการไม่อาจส่งผลต่อประสิทธิภาพในการเป็นเครื่องมือช่วยจำได้มากนัก หรือในรายการ บันเทิงข่าว ซึ่งใช้เพลง Washington Post เป็นดนตรีประจำรายการ ทั้งในรายการคุ้นเคย และรายการไม่คุ้นเคย ต่างก็ใช้การเรียบเรียงแบบเพลงมาร์ช (March Style) ซึ่งให้อารมณ์ และความรู้สึกของรายการข่าวอยู่แล้ว

นอกจากนี้การที่ผู้วิจัยอำพรางวัตถุประสงค์ที่แท้จริงในการวิจัย โดยบอกกับกลุ่มตัวอย่างว่าเป็นเพียงการวิจัยเพื่อวัดประสิทธิผลของผู้จัดรายการเท่านั้น ก็อาจจะทำให้กลุ่มตัวอย่างมุ่งความสนใจไปที่ตัวผู้จัดรายการเท่านั้น โดยไม่สนใจองค์ประกอบอื่น ๆ ของตัวรายการ ทำให้ดนตรีประจำรายการ ไม่สามารถเป็นเครื่องมือช่วยจำที่ดีได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Richard F. Yalch (1991) ว่าเพลงจึงเกิดเป็นตัวช่วยแนะให้สามารถระลึกสโลแกนที่สอดคล้องกับชื่อสินค้าได้ อย่างไรก็ตามหากมีตัวแนะอื่น ๆ ในโฆษณาเช่น การฉายซ้ำ ความสามารถของดนตรีจึงเกิดในการเป็นตัวช่วยแนะจะลดลง

ข้อจำกัดในการวิจัย

1. เนื่องด้วยการศึกษาในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ซึ่งกระบวนการทั้งหมดเกิดขึ้นในสภาพปิด กล่าวคือปิดจากสภาพความเป็นจริงในชีวิตประจำวัน ดังนั้นผลการวิจัยที่ออกมาจึงเป็นเพียงผลของการทดลองในห้องทดลองเท่านั้น จึงไม่สามารถนำเอาผลการทดลองไปอ้างอิงในวงกว้างได้
2. ดนตรีประจำรายการที่ไม่คุ้นเคยซึ่งผู้วิจัยได้ประพันธ์ขึ้นใหม่นั้น ผู้วิจัยได้อ้างอิงจากดนตรีประจำรายการที่คุ้นเคย โดยมีการปรับเปลี่ยนองค์ประกอบทางดนตรีบางองค์ประกอบเท่านั้น (มิใช่การเปลี่ยนองค์ประกอบทางดนตรีทั้งหมด) เพื่อให้ได้ดนตรีใหม่ที่สามารถสื่ออารมณ์ และความรู้สึกได้ใกล้เคียงกับดนตรีประจำรายการที่คุ้นเคย ดังนั้นผลการวิจัยที่ได้นี้ จึงเป็นผลจากตัวแปรด้านองค์ประกอบทางดนตรีที่เปลี่ยนไปบางองค์ประกอบเท่านั้น

ข้อเสนอแนะ

1. การวิจัยในครั้งนี้เป็นเพียง Pilot Study เท่านั้น ดังนั้นการนำเอาขั้นตอนการออกแบบการวิจัย, เครื่องมือที่ใช้ รวมไปถึงผลการวิจัยไปปรับปรุงและขยายผลไปสู่การศึกษาขนาดใหญ่ (กลุ่มตัวอย่างจำนวน 3,000 คนขึ้นไป) โดยศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่มีความหลากหลายมากขึ้น เช่น นำไปศึกษากับกลุ่มตัวอย่างในช่วงอายุต่าง ๆ หรือ ในอาชีพต่างๆ ฯลฯ เพื่อเป็นการทดสอบซ้ำ

ของผลการทดลองในครั้งนี้ และเพื่อเป็นการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือวิจัยชุดนี้ ก็จะเป็นประโยชน์ต่อวงการสื่อสารมวลชนต่อไปได้

2. การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ซึ่งกระบวนการทั้งหมดเกิดขึ้นในสภาพปิด คือปิดจากตัวแปรอื่น ๆ ที่สามารถจะแทรกเข้ามาในการรับฟังวิทยุตามปกติ ดังนั้นผลการทดลองที่เกิดขึ้นจึงเป็นเพียงการทดสอบตัวแปรที่ต้องการเท่านั้น หากได้มีการวิจัยในเรื่องเดียวกันนี้ แต่เป็นสภาพที่เกิดขึ้นจริง ๆ ในชีวิตประจำวัน การวิจัยในประเด็นนี้ก็จะสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3. นอกจากนี้จากการวิจัยในครั้งนี้ที่มุ่งให้ความสนใจไปที่ การศึกษาในเรื่องของดนตรี ในแง่ของความสามารถในการเป็นเครื่องมือช่วยจำ โดยเปรียบเทียบกันระหว่างดนตรีที่คุ้นเคย กับที่ไม่คุ้นเคย เนื่องจากผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแล้วพบว่า ดนตรี สามารถใช้เป็นเครื่องมือช่วยจำได้ อีกทั้งในตัวดนตรีเองก็มีองค์ประกอบมากมายดังที่ได้กล่าวไปแล้วในบทที่ 2 ดังนั้นหากมีการศึกษาวิจัยและขยายขอบเขตการวิจัยไปยังองค์ประกอบอื่น ๆ ของดนตรีก็จะสามารถทำให้องค์ความรู้ในเรื่องเครื่องมือช่วยจำมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กัญดา ศรีธรรมูปถัมภ์. ผลของการใช้เสียงที่ไม่คาดคิดมาก่อนต่อการระลึกถึงโฆษณาทางวิทยุ.

วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการโฆษณา คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

ไพบสรวง สุชะวณิชะ. สังคีตนิยมว่าด้วย : เครื่องดนตรีของวงดุริยางค์. พิมพ์ครั้งที่ 5.

กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2535.

ชัยพร วิชชาวุธ. ความจำมนุษย์. กรุงเทพมหานคร : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520.

ณรุทธ์ สุทธจิตต์. สังคีตนิยม : ความซาบซึ้งในดนตรีตะวันตก. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร :

สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.

บุญชม ศรีสะอาด. วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย. เล่มที่ 2. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : ชมรมเด็ก, 2538.

บุหงา ชัยสุวรรณ. ผลของเทคนิคช่วยจำต่อการระลึกถึงภาพยนตร์โฆษณาทางโทรทัศน์.

วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการโฆษณา คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.

ประสิทธิ์ เลี้ยวศิริพงศ์. ประวัติดนตรีตะวันตกโดยสังเขป. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : Dr. Sax, 2538.

ปาริชาติ สถาปิตานนท์. ระเบียบวิธีวิจัยการสื่อสาร. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.

วรรณรัตน์ แสงสุริย์วัชชรา. การใช้ภาพที่ไม่คาดคิดมาก่อนเป็นเครื่องมือช่วยจำและผลที่มีต่อการระลึกถึงภาพยนตร์โฆษณาทางโทรทัศน์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการโฆษณา คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

วิเชียร เกตุสิงห์. การวิจัยเชิงปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.

วิเชียร เกตุสิงห์. สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.

ศิริชัย กาญจนวาสี. สถิติศาสตร์ : หลักการและเหตุผล. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526.

สุชา จันทน์เอม. จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2536.

ไสว เลี่ยมแก้ว. ความจำมนุษย์ : ทฤษฎีและวิธีการสอน. ปัตตานี : คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2528.

อังคณา กิรติรัตนลักษณ์. ผลของภาพยนตร์โฆษณาทางโทรทัศน์ความยาว 30 และ 15 วินาที ที่มีต่อ

การระลึกโฆษณา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการโฆษณา คณะนิเทศ

ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.

ภาษาอังกฤษ

Bellezza, F. S. Mnemonic Devices : Classification, Characteristics and Criteria. Review of Education Research 51, 1981

Bower, G.H. Organization of memory. NY : Academic Press, 1972.

Brown, R. and Kulik, J. Cognition. 5th ed. USA : Elsevier Science Publishers, 1977.

Germark, L. S. Human memory research and theory. NY : Ranald, 1972.

Groeger, J. A. Memory & remembering : Everyday memory in context. Hong Kong : Addison Wesley Longman, 1997.

Hindley G. The Larousse encyclopedia of music. Middlesex : Hamlyn. 1987.

Max Wade and Matthews. The world guide to musical instruments. London : Southwater, 2001.

Searleman, A. and Herrmann, D. Memory from a boarder perspective. 5th ed.. Lincolnwood. Singapore : McGraw-Hill, 1994.

Wingfield, A. Human learning and memory : An introduction. NY : Harper & Row, 1979.

Yalch, F. R. Memory in a jingle jungle : Music as a mnemonic device in communicating advertising. Journal of Applied Psychology 976(1991) : 268-275.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

รายการวิทยุที่ใช้ในการทดลอง

ทุกรายการที่ใช้ในการทดลองมีรูปแบบเดียวกันคือ เริ่มต้นด้วยเพลงประจำรายการ ความยาวประมาณ 15-30 วินาที จากนั้นจึง Fade Out เข้าตัวรายการ ซึ่งมีผู้ดำเนินรายการเป็นผู้ขาย ความยาวประมาณ 1 นาที แล้วจึงปิดท้ายรายการด้วยการ Fade In คนตรีประจำรายการอีกครั้งหนึ่ง เพื่อจบรายการ

1.1 รายการเคล็ดคลับดำรับไทย

ดนตรีประจำรายการ เพลงค้ำคาวกนกล้วย(รายการคุ้นเคย) และเพลงซึ่งประพันธ์ขึ้นใหม่โดย ให้อารมณ์และความรู้สึกใกล้เคียงกับเพลงค้ำคาวกนกล้วย(รายการไม่คุ้นเคย) ซึ่งให้ความรู้สึกถึงความเป็นไทย โดยนำมาเรียบเรียงใหม่ ให้มีจังหวะค่อนข้างเร็ว สนุกสนานคึกคัก

เนื้อหารายการ หิวกันหรือยังครับคุณผู้ฟัง เวลานี้ถ้าได้ข้าวสวยร้อน ๆ กับอาหารไทย ๆ อย่างน้ำพริกปลาทุ กี่คงจะดีนะครับ พุดถึงน้ำพริกในที่นี้ก็จะหนีไม่พ้น น้ำพริกกะปิไข่ม้อยครับ และก็แน่นอนว่าส่วนประกอบสำคัญก็ต้องเป็น กะปิ ซึ่งถ้าได้กะปิที่ดีมีคุณภาพ นั่นก็หมายความว่าเราก็จะได้ น้ำพริกกะปิ ซึ่งเอาอะไรมาแลกก็ไม่ยอมแน่ ๆ แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นยังมีเคล็ดคลับอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งนอกเหนือไปจากอัตราส่วนที่เหมาะสมระหว่างเครื่องปรุงต่าง ๆ ที่จะทำให้น้ำพริกกะปิที่จากเดิมอาจจะอร่อยอยู่แล้ว กลับอร่อยขึ้นอย่างผิดหูผิดตา นั่นก็คือ กุ้งแห้งครับอย่าเพิ่งงกกันครับว่า กุ้งแห้งมันเกี่ยวอะไรกับ น้ำพริกกะปิ จริง ๆ แล้วมันก็ไม่เกี่ยวหรอกครับ แต่ถ้าเราลองเอากุ้งแห้งไปทำให้ระเหยจนเกือบจะกลายเป็นผง ให้นำไปผสมกับน้ำพริกกะปิ นอกจากจะทำให้ น้ำพริกเข้มข้นขึ้นแล้ว ตัวกุ้งแห้งเองยังเข้ากันได้ดีกับ กะปิเป็นอย่างดี และยังช่วยความเค็มส่วนเกินจากกะปิได้ด้วย แล้วถ้าจะให้เด็ดกว่านั้นหลังจากผสมกุ้งแห้งปนลงไปแล้ว ลองเอากุ้งแห้งที่ยังไม่ได้ทำให้ระเหย โรยหน้าไปบนน้ำพริก ก็จะทำให้ดูน่ากินขึ้นอีกจกมเลยครับ

ส่วนปลาหู ที่จริงก็ยังมีเคล็ดคลับที่ทำให้ร่อยขึ้นเหมือนกัน แต่เสียคย คว้าที่เวลาในวันนี้หมดลงแล้วไว้ครวหน้าเจอกันใหม่ครับ

รายการบันเทิงข่าว

- ดนตรีประจำรายการ เพลง Washington Post (รายการคุ้นเคย) และเพลงซึ่งประพันธ์ขึ้นใหม่ โดยให้อารมณ์และความรู้สึกใกล้เคียงกับเพลง Washington Post (รายการไม่คุ้นเคย) ซึ่งเป็นเพลง March ให้ความรู้สึกฮึกเหิม ยิ่งใหญ่ นำ ดิ้นเต้น
- เนื้อหารายการ กลับมาแล้วครับกับ บันเทิงข่าว นั้นแน่ อย่าสับสนกับข่าวบันเทิงนะครับ เพราะรายการเราออกจะมีสาระนะครับ และสาระของเราในวันนี้ก็อยู่ที่ สีสันของการเลือกตั้งผู้ว่าครับ คุณผู้ฟังก็คงจะเห็นป้ายหาเสียงของผู้สมัคร หลาย ๆ คนแล้วนะครับ ว่าแต่คุณ ๆ จำเบอร์ของผู้สมัครกันบ้างหรือ เปล่าครับเพราะต่างคนก็ต่างเบอร์ แล้วพอเข้าคูหาเลือกตั้งเราจะจำได้หรือ ว่าจะเลือกใคร เกิดกาผิดเบอร์ แล้วคะแนนมาพลิกเพราะเราก็เป็นตราบไป ชั่วชีวิต ฉะนั้นแล้ว อย่างกระนั้นเลยเราต้องหาวิธีจำหมายเลขของ ผู้สมัครในฝันให้ขึ้นใจให้ได้นะครับสำหรับผม ผมจำได้ขึ้นใจอยู่ หมายเลขหนึ่งครับ นั่นก็คือ ผู้สมัครหมายเลข 3 คุณเฉลิม ของเรานั้นเอง ครับ ก็มีคนถามผมเหมือนกันครับว่าทำไมถึงจำหมายเลข 3 นี้ได้ ก็เดา กันไปต่าง ๆ นานาบ้างก็ว่า สงสัยคงจะใช้หลักพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ หรือเปล่า บ้างก็ว่าจำตามจำนวนภาคของ LORD OF THE RING หรือ เปล่าเปล่าเลยครับผมจะเฉลยให้ นะครับ แล้วก็ไม่ต้องสงสัยลึกลับด้วยนะ ครับ ใครจะนำไปใช้ก็ได้ไม่ผิดกติกาแต่ประการใด ก็แค่เพียงจำลูกชาย ของเค้าซึ่งก็มีพฤติกรรมที่น่าจดจำทั้ง 3 คนก็แค่นั้นเองครับ บ้าย บาย

1.2 รายการมายากลมายาโกง

- ดนตรีประจำรายการ เพลง Star and Stripe Forever (รายการคุ้นเคย) และเพลงซึ่งประพันธ์ ขึ้นใหม่โดยให้อารมณ์และความรู้สึกใกล้เคียงกับเพลง Star and Stripe Forever (รายการไม่คุ้นเคย) นำมาเรียบเรียงใหม่ให้เป็นเพลง Reggae ในจังหวะความเร็วปานกลาง

เนื้อหารายการ

พบกันเป็นประจำนะครับกับรายการของเรา มายากลมายาโงง รายการ เพื่อป้องกันพวกเราจากบรรดามิจฉาชีพทั้งหลาย นับวันจะมีเทคนิคในการ หลอกลวงที่มากขึ้นทุกวัน และในวันนี้ที่ผมจะนำมาบอกกับคุณผู้ฟัง ก็ เป็นเรื่องที่ไม่ไกลตัวเลย นั่นก็คือเรื่องบัตร ATM ครับวิธีการโกงของ มิจฉาชีพกลุ่มนี้ก็คือ พวกเค้าจะเอาแผ่นพลาสติกซึ่งทำขึ้นมาโดยเฉพาะ ไปเสียบไว้ตรงช่องจ่ายเงินที่ตู้ ATM เป้าหมาย ซึ่งพอมีเหยื่อมากด ATM เงินก็จะไม่สามารถจ่ายออกมาได้ซึ่งเหยื่อก็จะทำอะไรไม่ได้นอกจากเดิน จากไป หลังจากนั้นไม่นาน พวกเค้าก็จะมาเอาแผ่นพลาสติกที่ว่านี้พร้อม กับเงินของเหยื่อไปฟังดูเหมือนจะแนบเนียนมากเลยใช่มั้ยครับ แต่ยังไงก็ ยังมีวิธีป้องกันครับ ก็คือทุกครั้งก่อนจะกด ATM เราจะต้องตรวจดูที่ช่อง ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นช่องเสียบบัตร หรือช่องจ่ายเงินก็ตาม ว่าอยู่ในสภาพ ปกติหรือไม่มีอะไรแปลกปลอมสอดอยู่หรือเปล่า แค่นี้เองครับในคราว หน้าเราจะมาพูดกันถึงเรื่องบัตรเครดิตกันครับ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามเกี่ยวกับเพลงที่คุ้นเคย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ-นามสกุล ..... ชชชช ชชชชชชอายุ ..... 19 ปีเพศ ..... หญิง

ส่วนที่ 2 เพลงที่คุ้นเคย

เพลงที่	ท่านเคยได้ยินเพลงนี้มาก่อนหรือไม่		อารมณ์และความรู้สึก เมื่อท่านได้ยินเพลงนี้	
	ไม่เคย	เคย		
		รู้จักคุ้นเคย		ไม่รู้จักคุ้นเคย
1.		✓	ไทยๆ	
2.		✓	ฮักบ่ฉิม	
3.		✓	บ่ฉิมกวล	
4.		✓	โสร้อยไผ่	
5.		✓	ต้นข่อยต้นข่อย	
6.			✓	บ่ฉิมข่อย
7.	✓			ส่นก
8.	✓			บ่ฉิมข่อย
9.		✓		บ่ฉิมข่อย
10.	✓			บ่ฉิมข่อย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามเกี่ยวกับเพลงที่คุ้นเคย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ-นามสกุล

นางสาว สุธิดา

ปี

19

เท.

5

ส่วนที่ 2 เพลงที่คุ้นเคย

เพลงที่	ทำนองได้ยินเพลงนี้มาก่อนหรือไม่			อารมณ์และความรู้สึก เมื่อท่านได้ฟังเพลงนี้
	ไม่เคย	เคย		
		รู้สึกคุ้นเคย	ไม่รู้สึกคุ้นเคย	
1.		/		สนุก ๆ
2.		/		เศร้า ๆ
3.		/		สนุก ๆ
4.			/	ทึ่ง นทพ
5.			/	สนุก ๆ
6.		/		สนุก ๆ
7.			/	สนุก ๆ
8.			/	สนุก ๆ
9.		/		โอบอ้อม
10.			/	สนุก ๆ

แบบสอบถามเปรียบเทียบระหว่างเพลงที่คุ้นเคยและเพลงที่ไม่คุ้นเคย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ-นามสกุล ..... รศ.รังษิณี .....
 ชื่อ-นามสกุล ..... รศ.รังษิณี .....
 อายุ ..... 20 ..... ปี เพศ ..... หญิง .....

ส่วนที่ 2 เปรียบเทียบ

เพลงที่	คุ้นเคย	ไม่คุ้นเคย	อารมณ์และความรู้สึก		รายการที่ทำงานนี้กำลังเมื่อได้ฟังเพลงนี้	
			ใกล้เคียงกัน	แตกต่างกัน	ใกล้เคียงกัน	แตกต่างกัน
1.	A ✓ B	✓	ใจซึ้ง-ใจซึ้ง		ทำอาหาร-ใจซึ้ง	
2.	A ✓ B	✓	เร้าใจ ซัดลึก		ข่าว	
3.	A ✓ B	✓	สนุกสนาน		เล่นกีฬา	

แบบสอบถามเปรียบเทียบระหว่างเพลงที่คุ้นเคยและเพลงที่ไม่คุ้นเคย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ-นามสกุล ..... นิสิต ..... ปี ..... อายุ ..... ปี เพศ .....

ส่วนที่ 2 เปรียบเทียบ

เพลงที่	คุ้นเคย	ไม่คุ้นเคย	อารมณ์และความรู้สึก		รายการที่งานนี้ถึงเมื่อได้ใช้เพลงนี้	
			ใกล้เคียงกัน	แตกต่างกัน	ใกล้เคียงกัน	แตกต่างกัน
1.	A	✓	วัฒนธรรมไทย		สากลไทย	
	B					
2.	A	✓	สวนสนาม		ราชกรรมา	
	B					
3.	A	✓	เม้าท์		คนเอนก	
	B					

แบบสอบถามผลของการใช้ดนตรีประกอบที่มีต่อการระลึกรายการวิทยุ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ-นามสกุล... ขาม 6 อมรรวิโรจน์ ..... อายุ 22 ปี เพศ... นอ. ตอนเรียน A7

ส่วนที่ 2 การระลึกคดี

หลังจากที่ท่านได้รับฟังรายการวิทยุทั้งหมดไปแล้ว ท่านสามารถจดจำรายการใดบ้าง

ประเภทรายการ	ชื่อรายการ	เนื้อหารายการ
จีเอชอาร์	คดีขึ้นทำธงไทย	สอนทำน้ำพริกปลาทู
วอซอเนต	ด๊าด ลี ลี เป่า	ประวัติของ นพรัตน์
เทคโนโลยี	ก้าวทันเทคโนโลยี	เมล็ดงาปลั่ง
	เงินทองง้าว	
	หน้าตาบกับกาแฟ	

ส่วนที่ 3 การระลึกแบบมีตัวนะ

3.1 รายการที่ 1

3.1.1 ท่านเคยได้ยินเพลงนี้มาก่อนการวิจัยหรือไม่

- เคย-บ่อยครั้งรู้สึกคุ้นเคย
 เคย
 ไม่เคย

3.1.2 หลังจากที่ได้ฟังดนตรีประจำรายการไปแล้ว ท่านจำรายการนี้ได้หรือไม่

- จำได้
 จำไม่ได้ (กรุณามอบข้อเพื่อทำต่อในข้อ 3.2 และ 3.3)

3.1.3 ท่านจำ "ประเภท" ของรายการนี้ได้หรือไม่

- จำได้ รายการนี้เป็นรายการประเภท..... ทำอาหาร
 จำไม่ได้

3.1.4 ท่านจำ "ชื่อ" ของรายการนี้ได้หรือไม่

- จำได้ ชื่อของรายการนี้คือ..... เพลงปลั่งต้อนรับใหม่
 จำไม่ได้

3.1.5 ท่านจำ "เนื้อหา" ของรายการนี้ได้หรือไม่

- จำได้ รายการนี้มีเนื้อหาโดยย่อดังนี้
 พุดฉิมเขียวเจ้า พิเศษปลูก
 .....
 .....
 .....

- จำไม่ได้

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.2 รายการที่ 2

3.2.1 ท่านเคยได้ยินเพลงนี้มาก่อนการวิจัยในครั้งนี้หรือไม่

- เคย-บ่อยครั้ง/รู้สึกคุ้นเคย
- เคย
- ไม่เคย

3.2.2 หลังจากที่ได้ฟังดนตรีประจำรายการไปแล้ว ท่านจำรายการนี้ได้หรือไม่

- จำได้
- จำไม่ได้ (กรุณาหยุดรอเพื่อทำข้อ 3.3)

3.2.3 ท่านจำ "ประเภท" ของรายการนี้ได้หรือไม่

- จำได้ รายการนี้เป็นรายการประเภท.....จำปู่เข็ญ
- จำไม่ได้

3.2.4 ท่านจำ "ชื่อ" ของรายการนี้ได้หรือไม่

- จำได้ ชื่อของรายการนี้คือ.....จำเข็ญจำว
- จำไม่ได้

3.2.5 ท่านจำ "เนื้อหา" ของรายการนี้ได้หรือไม่

- จำได้ รายการนี้มีเนื้อหาโดยย่อดังนี้
- .....
- .....
- .....
- .....

- จำไม่ได้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.3 รายการที่ 3

3.3.1 ท่านเคยได้อินเพลงนี้มาก่อนการวิจัยในครั้งนี้หรือไม่

- เคย-บ่อยครั้ง/รู้สึกคุ้นเคย
- เคย
- ไม่เคย

3.3.2 หลังจากที่ได้ฟังดนตรีประจำรายการไปแล้ว ท่านจำรายการนี้ได้หรือไม่

- จำได้
- จำไม่ได้

3.3.3 ท่านจำ "ประเภท" ของรายการนี้ได้หรือไม่

- จำได้ รายการนี้เป็นรายการประเภท.....
- จำไม่ได้

3.3.4 ท่านจำ "ชื่อ" ของรายการนี้ได้หรือไม่

- จำได้ ชื่อของรายการนี้คือ.....
- จำไม่ได้

3.3.5 ท่านจำ "เนื้อหา" ของรายการนี้ได้หรือไม่

- จำได้ รายการนี้มีเนื้อหาโดยย่อดังนี้
- .....
- .....
- .....
- จำไม่ได้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จบแบบสอบถาม
ขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือครับ

แบบสอบถามผลของการใช้ดนตรีประกอบที่มีต่อการระลึกรายการวิทยุ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ-นามสกุล..... น.ก.ว. 115667111 อายุ 20 ปี เพศ.....ชาย..... ตอนเรียน.....ป.7

ส่วนที่ 2 การระลึกเสรี

หลังจากที่ท่านได้รับฟังรายการวิทยุทั้งหมดไปแล้ว ท่านสามารถจดจำรายการใดบ้าง

ประเภทรายการ	ชื่อรายการ	เนื้อหารายการ
กลอง	ม.ก.ว. ม.ก.ว.	ม.ก.ว. ATM

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนที่ 3 การระลึกแบบมีตัวนะ

3.1 รายการที่ 1

3.1.1 ท่านเคยได้ยินเพลงนี้มาก่อนการวิจัยหรือไม่

- เคย-บ่อยครั้ง/รู้สึกคุ้นเคย
 เคย
 ไม่เคย

3.1.2 หลังจากที่ได้ฟังดนตรีประจำรายการไปแล้ว ท่านจำรายการนี้ได้หรือไม่

- จำได้
 จำไม่ได้ (กรุณานำเหตุผลเพื่อทำต่อในข้อ 3.2 และ 3.3)

3.1.3 ท่านจำ "ประเภท" ของรายการนี้ได้หรือไม่

- จำได้ รายการนี้เป็นรายการประเภท.....
 จำไม่ได้

3.1.4 ท่านจำ "ชื่อ" ของรายการนี้ได้หรือไม่

- จำได้ ชื่อของรายการนี้คือ .....
 จำไม่ได้

3.1.5 ท่านจำ "เนื้อหา" ของรายการนี้ได้หรือไม่

- จำได้ รายการนี้มีเนื้อหาโดยย่อดังนี้

- .....
 .....
 .....
 จำไม่ได้

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.2 รายการที่ 2

3.2.1 ท่านเคยได้ยินเพลงนี้มาก่อนการวิจัยในครั้งนี้หรือไม่

- เคย-บ่อยครั้ง/รู้สึกคุ้นเคย
- เคย
- ไม่เคย

3.2.2 หลังจากที่ได้ฟังดนตรีประจำรายการไปแล้ว ท่านจำรายการนี้ได้หรือไม่

- จำได้
- จำไม่ได้ (กรุณานำยุคหรือเพื่อทำต่อในข้อ 3.3)

3.2.3 ท่านจำ "ประเภท" ของรายการนี้ได้หรือไม่

- จำได้ รายการนี้เป็นรายการประเภท.....
- จำไม่ได้

3.2.4 ท่านจำ "ชื่อ" ของรายการนี้ได้หรือไม่

- จำได้ ชื่อของรายการนี้คือ.....
- จำไม่ได้

3.2.5 ท่านจำ "เนื้อหา" ของรายการนี้ได้หรือไม่

- จำได้ รายการนี้มีเนื้อหาโดยย่อดังนี้
- .....
- .....
- .....
- จำไม่ได้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.3 รายการที่ 3

3.3.1 ท่านเคยได้อินเพลงนี้มาก่อนการวิจัยในครั้งนี้หรือไม่

- เคย-บ่อยครั้ง/รู้สึกคุ้นเคย
 เคย
 ไม่เคย

3.3.2 หลังจากที่ได้ฟังดนตรีประจำรายการไปแล้ว ท่านจำรายการนี้ได้หรือไม่

- จำได้
 จำไม่ได้

3.3.3 ท่านจำ "ประเภท" ของรายการนี้ได้หรือไม่

- จำได้ รายการนี้เป็นรายการประเภท..... ข่าว
 จำไม่ได้

3.3.4 ท่านจำ "ชื่อ" ของรายการนี้ได้หรือไม่

- จำได้ ชื่อของรายการนี้คือ..... ปิ่นแก้ว
 จำไม่ได้

3.3.5 ท่านจำ "เนื้อหา" ของรายการนี้ได้หรือไม่

- จำได้ รายการนี้มีเนื้อหาโดยย่อดังนี้
บทสัมภาษณ์
 .....
 .....
 .....
 จำไม่ได้

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 จบบทสอบถาม
 ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือครับ

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายวัลลภ เจียรสถิตย์ เกิดเมื่อวันที่ 25 มีนาคม พ.ศ. 2521 ที่กรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา จากโรงเรียนอนุบาลวัดนางนองเมื่อปี พ.ศ. 2533 สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จากโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย เมื่อปี พ.ศ. 2539 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีจากคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ภาควิชาการสื่อสารมวลชน สาขาวิชาการกระจายเสียง เมื่อปี พ.ศ. 2543 จากนั้นจึงไปทำงานในตำแหน่งครูปฏิบัติการประจำห้องปฏิบัติการวิทยุ แผนกเทคโนโลยี คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต และเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาโท สาขาการสื่อสารมวลชน ปีการศึกษา 2544

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย